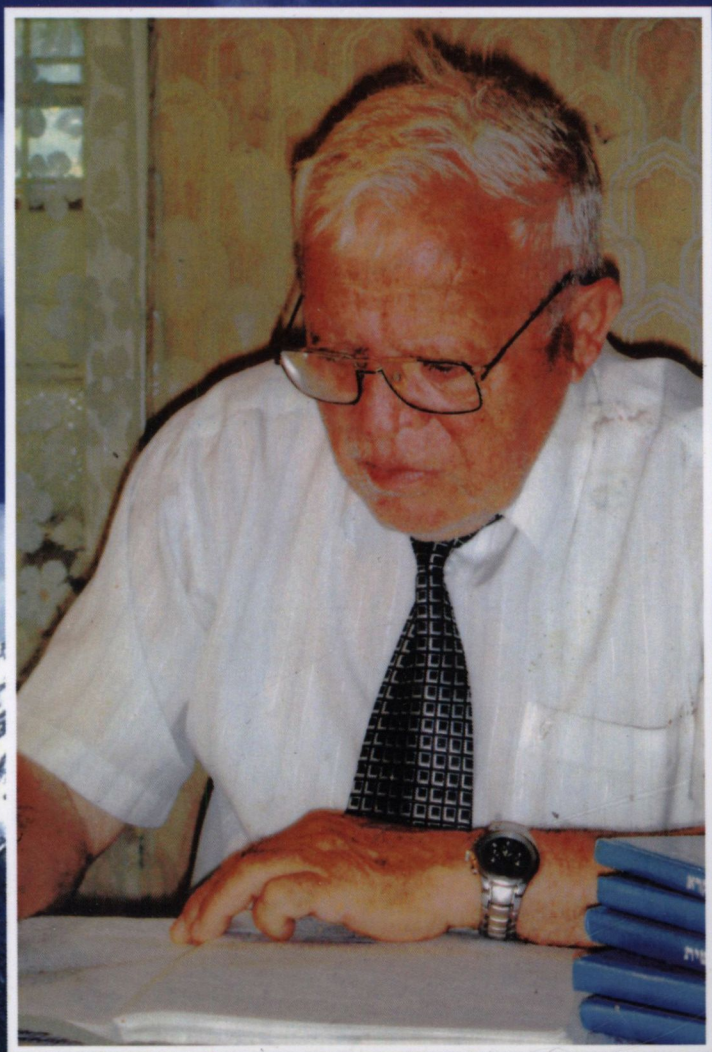

Ифрәим Доги

ӘЗ НӘСИЛҺОЈМУ

4-мүн китоб

**Ифрәим Доги кук
Рәһәммим Дәнәг**

ӘЗ НӘСИЛҺОЈМУ

4-мүн китоб

**Аждод — (Варташени)
Израил, 2014-сал**

Ифраим доги

ИЗ НАШИХ ПОКОЛЕНИЙ

Сборник написан на горском-еврейском языке

ӨЗ НӘСИЛЛӘРИМИЗДӘН

4-книга

Израиль, 2014

Әз автор

Түрмәтлүјә хундәкорһо! Ә ники - шолуми кәрдошит. Мәрә војисдә әришму јә чәнд коф әз мә кујум.

Мә, Ифрәјим Доги — кук Рәһәмим Дәнәг, ә 1927-үмүн сал Азәрбајҗон Республикајирә Варташин (имојнә Огуз) шәһәри ә кәндчирә күлфәтү әз дәдәј бирәм. Ә 3-сала бирәки — 1936-үмүн сал әз бәбә јетим мундәм. Ә һәзобовоз кәлә бирәм, ә кумәки Худорәвоз хундә Али тәһсил вәкүрдәм, хунә вокундәм вә сәһиб күлфәт бирәм. Мәрә 6-һәјил бири, әз уһо 2-ји мединститутә, 2-ји Иншаат - мүһәндисләр институтә ә Боку шәһәри хундәт, тәһсиллү бирәт. 42-сал ә јә чәнд тәшкилотһо кор сохдәм. Ә комсомол комитәси шә'бә мүдири, ә Рајком партија тә'лиматчи, шәһәр вә рајон Советһорә катиби бирәм. Әхиримүн салһо Статистика идорәјирә рәһбәрү бирәм.

Амбара салһо һәм депутат вә һәмикә Мәһкәмәрә Халг ичлосчисијү бирәм.

Әз човонә вәхтһојмә дорунә мә'налү һәхмолүјә кофһорә пәрәстишкору бирәм, амбара китобһо хундәм, һәрдәнбир шәириш нүвүсдәм.

Әз 1960-үмүн сал тә имоһој әз 200 амбарта шәир нүвүсдәм. Әз зиндәкуни Инсон, әз һикмәт, әз севки, әз тәрбтјә-сәхавәт, Сабир сәјоги јумористик хәндәлүјә шәирһо, мәзәлүјә ләтифәһо нүвүсдәм. Шәирһојмәрә амбартәкијү ә рајон козети чап бири.

Мә ә зуһун иму амбар нә нүвүсдәм. Шәирһојмәрә 80%-и ә зуһун Азәрбајҗонини. Иму әз јәкүмүн күрдә, тә институтә варасда ә зуһун Азәрбајҗони хундәјм, вомухдәјм. Урә кујум ки, ә чү зуһун бирә бошуку, нүвүсдә чи һәмишә һикмәтлү бијо бу ки, ә хош һәзизә хундәкорһо бијов куфдирә! Ә 2006-үмүн сал 112-сәһифәлү "Һәјат тәрәнәләри" шәирһо,

2007-үмүн сал 270-сәһифәлү "Һәјат хәтирәләри" әз тарих иму вә әз шәирһо бирә китобһојмә ә Боку "Ширвоннәшир" редаксияји, 2011-мүн сал 100-сәһифәлү "Гәрибәдир һәјат" шәирһо, 3-мүн китобмәш ә Боку "Нәркиз" ә мәтбәәји чап бири,

И чорүмүн китобә ә зуһун иму - ә чуһури нүвүсдәм. Нүвүсдәјмәрә сәбәбү у бири ки, ә чә бирәмкә ә шоријә мәч-лишо, ә јосә мәрәсүмһој човонһо мәрә һәмишә ә соргу су-ал күрдәнүт ки, иму киним? Бәбәһо, кәлә бәбәһојму киһо бири, әз коми нәсилһо бирәт, хунәһошу әчә бири, зиндәку-нишү вә јошојишишү чүлам бири, һәјилһо-овоилһошу ки-һоји вә саир. Јә мәһлуматлүјә агсаггала хуно әзи данусдә-һојмә и китобә нүвүсдәм.

Данит иму кинимкә

Гәдим зомонэрә кәлә данандәји Овроһом Овну бинә норә чуһур милләти ә нәзники 4000-сал зомон-зомон тәрәгги сохди, ә дүнјоһ сочгу бири. Ә дөвр Овроһом тә Шәлмијә Милих имурә чәнд кәлә рәһбәрһо, шәһһо, сәркәрдәһо, кәһинһојму бири. Уһо һәркишү јә нум норәт ә рәһмәт рафдат. Дүнјорә хәлғһоји уһорә кәлә пејгәмбәр куфдирәт, нумһо-шүрә ә һүрмәтәвоз кәширәт, куфдирәт.

Ә вәһдәј Шәлмијә Милих Ханаана јәһуди шахлуги замонэрә чәнд гәдә гүдрәтлү, зәнкинә һүкүмәтү бири ки, һиломә кәлә дөвләтһоји ә у гибтә сохдәт, дипломатик әлагәһо дошдәт.

Чәнд шаһһо, кралһо, фироун, солтанһо ә һүкмәт Шәлми һейрон бирәт. Һәтто духдәр хүшдәрә ә кәлә шорирәвоз ә Шәми һәдијә, ә шүвәр дорәт вә һәчирәвоз гоһум бирәт.

Әз таза ~~д~~ра пүшо — 937-мүн сал шәһ Шәлми мүрдә бәгдә ә Ханаан јәһудирә гүдрәтлүјә дөвләти ә дү чикә бәхш бири. Әз у тарих Овроһом Овну норә милләтә фачијәлүјә тарихү сәр күрди.

Јә милләтә 2 шаһлүгирә ә дү јәкирәвоз чәкишмәһоји ә у дәрәчә расири ки, ә курунә дәһвоһорәвоз дү јәкирә күшдәт, әз куч офдорәт. Ә һозорһорәвоз човонһо тәләф бири.

Әтраф шәһһо әз и вәзијәт суји-истифадә сохдәт.

Ә 926-үмүн сал (т.е.п.) Мисирә фироуну Сусаким, ә 728 үмүн сал Асуријара шаһиТигранпаласор, ә 597-мүн сал Бабилистан-Халдәја шаһи Новохудонасор, 333-үмүн сал Макидонијалы Искәндәр ә таза ~~д~~рара 63-мүн сали Ромара императору Тит Ханаан өлкәјирә зир-зәвәр сохдәт, сәнгә — ә сәр сәнг нә һишдәт. Сог мундә чәмәһәтә күтләви әсир бәрдәт, гул сохдәт. Ә хәрәбә бирә өлкә чәмәһәт-чуһур нә мунди. Салбәсал әз әтраф өлкәһо үзкә хәлғһо оморәт, хориһо-

рә, хунәһорә зафд сохдәт нүшдәт.

Јесир рафдиһо чәмәһәт ә гул базариһоји фурухдә омор-и. Ә и вәзијәтәвоз ә бүтүн дүнјоһ сәпәләнмиш бирәт. Ди-дәркин бирә чәмәһәт салбәсал әз тәһгирһо-тәзјигһо мәчбур бирәт зуһун хүшдәрә вир сохдәт. Ә чә бирәткә у зуһунә вә-күрдәт, дин-һәдәтә вир сохдәт. Ә и гәјдәровоз милләт чу-һурирә нә данусдәт дошдә. Чәнд сад салиһо бәгдә гудорлу-ги ки, ләгв бири, чәмәһәт кәшдәт, дү-јәкирә офдәт, күлфәт бирәт. Асуријә вә Халдејһо бәрдә әсирһорә амбартәкијү ә Иронә әразијү мундәт.

Имкон ки, бири әз әһалирә сигә чикәһојү ә группорә-воз салбәсал ә шимали Азәрбајчон рафдәт. ХI V - әсирә ә әхирһојү чәмәһәт, һәјиллү-овојиллү пој-пијодә оморәт ә ханлуғһој Азәрбајчон сәпәләмиш бирәт. Һәтта ә чәнд хан-луғһо чуһурә кәндһоји сәр күрди. Әз тараф Гүбә киросһ-дәт тә Налчик рафдәт. Әз Гүбә күрдә, Дәрбәнд, Махачкала Бујнакски, Грозни вә јә чәнд шәһәрһо, кәндһо тәјтә Налчик јәјилмиш бирәт.

Ә Варташен оморәјмурә тарихи

Чәнд салһо бәгдә, Иронә Сәфәвиләр шаһлуғијүрә дөври XV11-әсирә әхирһоју Иронә шаһјү шиә тәригәтлү Мәлик Һүсејн Сагирә ә Шәки хан тәјин сохди. Хан Шәкирә ә әразијү бирә сүнни тәригәтлү хәлгәтибор нә сохди. Һәтта ә Шәки чәнд аиләһо чуһур бирикәш ә уһошәтибор нә сохди, әз Иронә Килон вилајәти ә нәзники 30-хунә чуһур овурди ә сарај хүшдә әри хидмәт сохдә. И аиләһо ә хан ә сәдагәтә-воз хидмәт сохдәт. Мәрдһо тәсәррүфат корһојүрә шәв-руз силаһлы кәзәтчи, бүтүн руз ә гәд гәлә маликанирә чәнд чиро корһорә ичра сохдәт. Зәнһошү ә тәмизи, сәлигә-саһмон, биш-дүш, хурәк һәзүр сохдә, һәјил дошдә вә јә чәнд корһој хунәрә ә рәһ бәрдәт.

Чәнд салһо кирошди, ә гәлә бирә овоилһо чуһурә кәлә бирәкорһоји зијодијә одомирә хуно кукһо-духдәрһо әз гәлә ә шәһәр вадарафдат. Шәкирә чәмәһәти ширин-зуһун, үн сијәтлү бирәт, човонһо ә гәришүг никаһ мејил дорәт, тәдричән чуһурирә вир сохдәт. Јошлүјә мәрдһо әз хон хоһиш сохдәт ки, зијод бирә човонһорә јә кәмә саһә хори дү ки, кәнд бошут, дин-һәдоthојмурә довом сохут. Хан уһорә ә һүрмәтәвә сәдагәти киро әз Шәки 30-километр ә тарафәј Офтовәдиров, Бичаг вә Чалид кәндһојүрә ә һәрәјү, догә варазда пүшөјү ә нәзники 200 һектар хори дори. Ә хорирә зә вәрјү — Шәки — Исмајиллү ханрәһирә зәвәри тарафи тә 80 митро фирәји, 120 митро дурази бичиглә саһә кәндә бинә норәт. Кәндә нумирә әз Исроилә Галан тәпәһоји ухшәшлү Голан кәнди норәт. Чәнд салһо бәгдә Голана — Чолан-Чөвлән кәнди куфдирәт. Имоһојиш у чикәрә Чөвлән кәндә әразијү куфдирәнүт.

Чәмәһәт салбәсал әз нәзникә ханлүғһо оморәкорһорә вә Һүсејин Саги хан мүрдә бәгдә әз Шәки оморә аиләһорә һи-

собу зијод бири, э нэзники э 80 хунэ расири.

Кэнд амбар нэ мунди, чэнд салһо бэгдэ у вэзијэт бири ки, хушдэрэ нэ данусдэт дошдэ. Кэмэ чэмәһэт, Шәки-Исмајиллу хан рәһирэ э сэрү зироги бирэт, шәв-руз эз оморә-корһо нэ данусдэт чум вокундэ. Шәвһо басгунчиһо мол-гәрәһошүрә бәрдэт, духдәрһорә вурухундэт.

Чәмәһэтјә һиссәји мәчбур бирэт, эз унчо 2 километр зәвәртә һисдиһо э Бичог кәнди рафдат. Чэнд сал бэгдэ уһош э гәришүгә никаһһорәвоз чуһурирә вир сохдэт. Ә Чөвлон мундэ э нэзники 60 хунэ 5 к/м э Офтов вәдировә тарафију Удинһо вә әрмәниһо бириһо Варташен кәнди рафдат. Варташен кәнди у вәхт имконлу, варлүјә кәнд бири. Кәнд, Гафгаз сыра доғһојирә э зәрфуји әтәки, эз дәрјорә сәвијәји э нэзники 1-к/м һүндүри, әтәһәр нәл, анфитеатора ухшә ши, сигә, үшәлүговоз дәкүрдә омори. Дү догә э һәрәји эз зәвәр зофру мејиллүјә саһә бинә күрди. Кәндә зәвәри тәнк, фирәји э 80 митро нэзник, зәрфујүрә фирәјијо э 1-к/м расирә. Әзәрфу рафда-рафда саһә тә 2-к/м дураз бирә. Кәндә эз дү тарафи э бүтүн фәсилһо дога тәмиз сәринә овһоју рафда 2 - догә һәрәји э сигә үшәлүгһорәвоз дәкүрдә бирә сәбәби зүмүсдүји мұлајим, һәминони нисбәтән сәрин бирә. Әз дог әтәкһоји күрдә тә дүзәнлүкһо чәнд чирә бәзәклүјә күлһо, гүзүл күлһо, шиповникһо чикә күрдәт. Үшәһо э чәнд чиро мејвоһорәвоз зәнкини. Кәндә гәдирә кәлә богһо-богчәһо дә күрди. Фундуг, гәрәбәч, шәһболут, сиб-әнбүрү, һејвә-нар, әнгур-әнчилә, тутә, бәһһирә, коволу шофтолурә, әрүкә, зу-гол вә әзкилә булә чикәјини.

Доглүјә дијори Огуз шәһәри,
Һозор салһо рафди гәдими јоши.

Виниткә унчорә чилам шәһәри,

Худорә бәхшини дүлшор имбоши.

Һәр тарафү доғи, сигә үшәји,
Савза мәнзәрәји, лап һејрәтлүни.
Виниткә миданит чи томошәји,
Чәннәт дијорини, тәрәвәтлүни.

Асмуји тәмизи, һовоји мейлү,
Сәрин бирә амбар овбилогһоји,
Күлһоји зәрифи, хунчәји шейлү,
Инсонә руһ дорә борлу богһоји

Дор сәр күрди э асму варафди,
Чәнд салһо шәхтәһо, боранһо дири.
Огуз човон бири, Доғи пир бири,
Сеһирлү мәкани — Художму дори!

Чәмәһәт иму XVI 11-әсрә әхирһоји 60 хунә эз чөвлән кәнд
ди мәчбур бирә э Варташен (Огуз) оморәнкә у вәхт унчо
Анчаг Удинһо (уһош хочпәрәсдүт) вә әрмәниһо зиһисдәт.

Кәлә нуфузлу, зәнкин, имконлу хәлг бирәт. Мәрдлү-зән-
лү зирәк, ишкүзар тәсәрүфатчи бирәт. Амбара хориһошү
бири. Әкинчи вә молдор бирәт. Амбардакишүрә һәсби, кәл
һәрәбәји, фургунһошү бири. Ә кәлә хунәһо зиһисдәт.

Тә 1970-үмүн сал чәмәһәт иму нә данусди иму эз чә, эз
коми кәнд оморәјм. Кәндә нуми чү бири. Пирә мәрдһојму
анчаг ура данусдәт ки, имуһо эз тараф Шәки, эз јә бичигә,
нәзникә кәндлә оморәјм.

Мә э Рајкомпартија кор сохдәнкә э Бичог кәнди э сечки
әри рәһбәрикәри тәһким сохдәбүрүт. Колхоз сәдири Амон
оглу Әһмәд киши әри сәс дорә оморәнкә э мәрәвоз ~~лап~~ хуб
саламлашмиш бисдо, куфдики, гәбирстүлүг зијорәт ишму-
рә чикәјүрә гарчовка нә сохдум.(гарчовка — үшәрә, кул-
кусә э тракторовоз тәмиз јарарлүјә хори сохдә) Куфдурум

ки, ај Әһмәд киши бизим гәбиристанлуг һара, Бичаг кәнди һара?

Әһмәд киши куфди ки, мән Варташендәки гәбиристанлыгдан данышмырам. Сизин гәдими Чөвлән кәндинин гәбирстанлыгындан данышырам. Әһмәд киши чикәј кәндә әтрафлү куфди. Чәнд гәдәр шор бисдорум, һәчу дан ки мәрә и мәрд нәбирәнијә бәхшә до. Мә, мәрдә амбар тәшәккүр сохдум, куфдурум ки, амбар сог кәрдош тү әриму јә кәләјә гијмәтлүјә мә'лумат расунди. Бәбәһо кәлә бәбәһојму куфдирәһо бичигә кәндә нумирә, чикәјирә данүслим.

Сәһибсүзә милләтә бәјкот сохдәт. Ә нәзники 2000-салһо пүшө Рим империјажирә гушунһој бүтүн Авропара аралыг дәрјојирә саһилһоји, "Јахын Шәрг" дөвләтһојирә истила сохдәнкә, Ханаан јәһуди өлкәјирәш зафд сохдәт. Истила бирә өлкәһорә милләтһојирә дини һадәтһорә гәдәгә сохдәт. Раби Мишинирә туројирә әри ләгв сохдә әсәр чәмәһәт иму чәнд чиро ифтира — бөһтонһо гондәрмиш сохдәт.

Исо пејгәмбәрә нуми Иошуо бири, зәманәј хүшдәрә кәлә данандалүјә човони бири. Исо, турорәш тәјтә јә чәнди мә'лумотһојирә дәкиш сохдә, ә туро әлавәһо сохдәрә мәгсәд нори. Ә тараф хүшдә амбара човонһо зутә кура сохди. Таза җрара ә 63-үмүн сал Рим Империјажирә гушунһоји Исроилә зафд соһдәки, ә садһорәвоз човонһој чуһурә курунә чәзәһо — әз дарагачи асмиш сохдәнкә әз у човонһорә јәкијиш Иса бири. Чәнд салһо бәгдә Исорә әри илаһиләшдирмиш сохдә җлан сохдәт ки, Исо кук Худо бири, урә чуһурһо ә чормых кәширәт, күшдәт.

Исорә чуһур бирәјрәш пәһни сохдәт. Империјарә анчаг мәгсәди у бири ки, дәрун данандәлү кәлә нумлүјә милләтә ә бәјкот сохдәрәвоз, ә тараф хүшдә бәрүт, хочпәрәст сохут.

Әз у дөвр сәр күрдә, ә бүтүн дүнјоһ ә чуһурһо ә гәрәзовоз дәниширәнүт. Әз тә'лимһој Раби Мишини әри дур би-

рә хочпәрәстә дин-һәдәтһојирә вәкүрдә мәчбур сохдәт. Ә Гәрби Авропара өлкәһоји бирә сәһибсүзә әһали хочпәрәстирә күтләви гәбул сохдәрә мәчбуријәти мундәт, тобе нә бирәкорә әз өлкә пиш сохдәт, ә таланһо, ә гиргинһо мә'руз мундәт. Хочпәрәстирә гәбул нә сохдә зәмонәрә кәлә алим-һојирә пүшә нә кәширәт, ә кәлә али мәчлүшә дә'вәт нә сохдәт, ә мәртәбә нәнорәт. XIX-XX әсрә кәлә мүтәфәккир-һоји — Инкилисә игтисадчиһоји, Франсара социалистһоји Кәрманијара философиһојирә әксәријәти јәһуди бирәт.

Һәтта XXәсрә кәлә дүһаји, мәшһур философ Карл Марксиш ә мәчбуријәтирәвоз хочпәрәстирә гәбул сохди.

Чәнд салһо бәгдә ә сәр чуһур милләти шәндә ифтираһо, бөһтәнһо Азәрбајҗонә учғар кәнди — ә Варташениш омери расири.

Ә јормәни, ә Варташен әрмәниһо куфдирәнбүрүт ки Исо пејгәмбәр әрмәнини, Удинһо куфдирәнбүрүт ки Исо удини урә чуһурһо күшди. И бөһтәнһо әз килсәһо расири ә чәмә-һәт. Амбартәки чәмәһәт и дуркуһорә гәбул сохди.

Әри ән уш, ә Варташен таза оморә кәмә, косибә милләтә нә хосдәт, гејри сәмими рәфдарәвоз ә чуһур әз зәвәр ә зәфру дәниширәт. Уһорә ә дини бәјрамһој хүшдә, ә һәрүсиһо, јос мәрәсимһоји, дә'вәт нә сохдәт, әри ә килсә дәниширәш нә һишдәт, имурә лојиглү, обурлүјә чәмәһәт һисобиһи нә сохдәт, ә гәрәзәвоз чәпәки дәниширәт ә иму.

Оммо урәш куфдирә кәрәки ки, чәнд килә имурә әз таланһо мүдафиә сохдәт. Ән кәлә кумәк ән уһо у бири ки, Ә далдај ән уһо нүшдәјм, дин-һәдәт имурә вир нә сохдәјм, Ә үзкә милләтикә нә чарусдәјм.

Өз чәмәһәт имурә јошәјиши

Чәмәһәт имурә ә Варташен оморәре тарихи әз 300 сал амбартаји. У вәхд хориһо ә дәс сәһибкорһо бири, хорисүз, чикәсүз чәмәһәт ә чәтинирәвоз руз кировундәт. Чәнд салһо бәгдә Шәки хонирә кумәкијүровоз имурә әри хунә вокундә әри тәрәвәз кошдә, мол-гәрәре әри нәхири, чикә өрүш хори дорәт.

Чәмәһәт ә Варташен кәнди зиһисдикә, ә нәзникә кәндһо бирә мусурмуһорәвоз сых әләгә дошдәт, ә хунәһо-хориһо-шу нүкәр бирәт, богбони сохдәт, ичрадор бирәт, бәһзиһоју ә у кәндһо хирдә алвериш сохдәт, кифләт хүшдәрә дошдәт.

XIX-әсрә әвәлһоји зомонә дәкиш бири, ә 1812-үмүн сал әз Напалионә дәһвоји бәгдә Рус - Иронә дәһвоји сәр күрди. Русә гушуну ә Ирон дарафд, чәнд маһалһорә истила сохд, ә мәчбуријәт мундә Ирон Күлүстан сүлһ мүгавиләји бәгдә зәвәри-Азәрбајчон ә дәс Русија кирошди - ә 1813-үмүн сал. Өз русә чәза тәдбирһоји тәрсирә чәмәһәт тоби бири, кәлә сокити сәр күрди. Өз у бәгдә јә кәм саламати, әмин-омонлуги бири, јошәјиши ә гәјдо офдори.

Күлфәтһо, һәжил-овојил зијод бири, һәтто әз лов бирә кәндһо вирихдә оморә чәмәһәтә һесоби, күлфәтһо ә 150 аилә расири. Мадди имконһо ки, јә кәм зијод бири амбара аиләһо хубә хунәһо вокундәт, мәһәләһорә сәнг бору – гәлә кәширәт, бәзәклүјә кәлә дәрвозәһо норәт

Салбәсал мадди вәзијәт ки, хуб зијод бири нимаз-мидарошһо вокундәт. Бәһзиһоји кәлә имконлүјә тачирһо бирәт. Јә чәнд нәфәр һәтта әз гәрби Авропара кәлә шәһәрһоји гимәтлүјә молһорә овурдәт ә Варташенә точирһоји дорәт. Имконһо ки, зијод бири, әз зәвәр күрдә тә зәрфуј диһ ә һәр кучә сәхси лүләрәвоз ов кәширәт, билогһо норәт. Зәвәр мәһәләрә билोगи, Рафаил Дәдәјругәрәһи билोगи, һәмүмәш би-

Мәһәсүп Вүзүрә биләди, ә буһур хунә бодула биләди

логи, мәһәләј нимазһорә биләгһоји бири. И биләгһорә ови-
рә мәнбәји әз Ханајанһорә мәһәләји ә амбара пуләвоз вис-
дорәт. Морчо тачирә биләги ә имојнә базара пүшоји бири.
И биләгһорә тә 1980-үмүн салһо истифадә сохдәт. Ә Вар-
Ташен рајона ә јә кәндиш, һәтта әрмәни вә удинһорәш һә-
мумии нә бири. Кәлә нимаза ә офтовфуrow тарафи кәлә һо-
мум вокундәт. Чуһурһорә һәмуми тәјтә 1953-үмүн сал кор
сохди.

Ночу имкон бири ки, човонһо ә Исроил – Јерусәлим шә-
һәри рафдат, али руһани тәһсили вәкүрдәт, һүрмәтлүјә Ра-
би бирәт.

Амбара одомиһо ә пуләвоз әз әрмәниһо хори висдорәт,
хунә вокундәт, әрази кениш бири. Бог-богчә, әкин саһәји
висдорәт.

Әз гәдимә дөврһо тә 1920-үмүн сал ә Варташенә әрази-
ји бирә базарһо һәрәкији һәфтәрә ә јә рузи бири. Ә
Варташен имојнә хунәј Бәһәс кук Зәрмон, Ифраим кук Би-
рор, Шәмшәл кук Ишәјә хунәјирә чикәји әгирог рәһ чуһур-
һорә базари руз оринә, әрмәни-удинһорә базари ә зәвәр,
парка ә чикәји руз базар, ә јәкшоботә рузи бири. Подорә
базари 5-үмүн руз, чүмә күнү, Хачмаза базари 4-үмүн руз
бири. Базарһо һәркијиһәфтәрә ә јә рузи бири ки, алварчиһо
әз һәр чикә кура бирәт.

Чуһурәш базари кәлә бири, әз Шәки, әз Агдаш, әз чәнд
рајонһо оморәт, алвер сохдәт. Инчо руз базар әз бисд ам-
бартә кусбәндһо, чәнд дана күшдәт фурухдәт. Тәјвонһорә
һәммәјүрә рабиһо күшди, һәким бајтара хуно дәнишири,
хубикә-согломикә ичазә дорәт әри фурухдә. Чәмәһәт иму
руз оринә, руз шоботһо ә нимаз кура бирәт. Нимаз хундә
варасда бәгдә ә мәһәләј нимаз, ә пүшој тукун Подод, Мор-
чолугә хунәјрә ә пүшоји бирә кимкәһо нүшдәт ә ~~Мәһәсүп~~
һорәвоз ихдилот сохдәт, ки чү винирикә, чү шинирикә коф

сохдэт э дүжэки расундэт. Нимазһо, кимкәһо э чикэј мэтбу-
ат, телевизја, радио бири. Э һәрэшү эдәби коф сохдәкорә
ихтилотчиһо, араторһо бири. Эз мазәлүјә әһволотһо коф
сохдэт, э сәһәтһоровоз вәхт кировундэт. Э кимкәһо әнчәг
мәрдһо бири, чү ихтилот бирикә э хунә оморэт э зән-һәјил
хүшдә куфдирэт. Зән-овоилиш мә'лумотлу бирэт.

1914-үмүн сал јәкүмүн дүнјорә дәһвоји әмин-аманлугә,
сокитә вәзијәтә пузмиш сохди, милләтһорә э һәрәји һәрч-
мәрчлүг офдори, дүзди, гулдури, бандитизмичи сәр күрди.
Оводуникәри томом пузмиш бири, чәмәһәт э чәтинә вәзи-
јәт, күрүнә тәнки офдори. Э 1918-мүн сал э әрази күрүнә
вәба (хиләт) хәсдәлүчи сәр күрди, чәмәһәт имурә 40% ам-
барта тәләф бири. Мүрдәкорһорә амбартәкијү э тамас би-
рәкорһо, мүрдәрә бәрдәкорһо, гәбүр вәкәндәкорһо вә ра-
биһо бирэт.

1920-мүн сал Совет һүкүмәти гурулмиш бирә бәгдә хо-
риһо миллиләшмиш бири. Мүлкијәтчилүгә ләгв сохдэт.
Хүсуси тичарәт гәдәгә бири. Э и вәзијәтовоз хорисүз, бог-
сүз бирә чәһмәт имурә вәзијәти э күрүнә руз мунди, эз у
товнә 1930-мүн салһо амбара күлфәтһо куч сохдэт э Кән-
чә, э Тибилиси вә э јә чәнд шәһәрһо рафдат.

Э 1941-үмүн сал 2-мүн дәһвој дүнјо сәр күрди. Човон-
һорә күтләви э дәһво бәрдәт, амбардәкијү нә вокошди, тә-
ләф бири. Пирһо, зәнһо, овоилһо мундәт сәрсүз, сәһибсүз,
эз киснәји, эз хәсдәлүкһо тәләф бирэт.

1944-үмүн сала ахирһојү, 1945-үмүн салаш әвәлһојү, тә
таза тәхүл бирә һәдсүз күрүнә киснәји бири, Э 1944-үмүн
сал чилам бирикә, эз чә оморә букә һәр чикәрә сичон,
криса бүрүмүш сохдәбу, чүһ, кәндүмә хурдә варасдабу. Эз
киснәји чәнд кәндһо томом лов бисдо, Хочмаз советлүки-
рә Абдаллы, Шәһра, Бәһрәмлүјә кәндһо, Халхал советлү-
қирә Әрмәнәт Гышлаг, Мухас советлүкирәш Гозлу Бучаг,

Дашагыла Малыг, Чалуда Отманлы вэ Варташен Гышлаг кэнди ~~ж~~ одоми нэ мунди. Вирихдэт рафдэт э кэлэ кэндһо-шәһәрһо.

Ә 1945-үмүн сала эхирһоју вәзијәт јә кәм дәкиш бири. Ә күрүнә салһо имконсүзә чәмәһәт имурә Гышлагә богһо-јирә амбара кумәкију бири. Аилоһо э колхоз, э совхоз тутунчи кор сохдәт. Әхири салһо эз тутунә кәлири хубә имконлу бирәт. Чәһмәтә 80% э күлфәтәвоз тутунчи бирәт. Тә 1945-үмүн сал э Варташен кэнди орта мәктәб нә бири, 7-иллик, натамам орта мәктәб бири. Тәк-түк човоһо э техникомһо хундәт.

Орта мәктәб бирә бәгдә чвонһојму э Кәнчә, э Боку әри хундә э инистутһо дарафдәт. Али тәһсил вәкүрдәт. Оморәт кор сохдәт, Бәһзиһоју идорә мүдирһју бирәт.

Рәһимов Ифрәим Статистика идорәјирә рәиси, Ханани-јајев Рабај рајкома үмуми шөбә мүдири, Рафилов Бахтијар рајона рәһ идорәјрә мүдири, Рафаилов Шалико овә идорәјрә мүдири, Нифталијав Сурил рајона кәлә бајтар һәкими, Абрамав Асәф ишыг шәбәкәјирә мүдири, Рәһимов Кәрим рајона кәлә ме'мари, Симхајев Борис рајона кәлә һәјил һәкими, Рафаилов Чүмшүд (Күршүм) малијә идорәјирә кәлә мүфәттиши, Азарјајев Давид, Шамаилов Сирач, Абрамов Исог, Мишијев Баба, Нифталијева Мәхбурә мүәллим, Јагубов Абрам, Рәһимов Зитта, вә јәккә Рәһимов Рәһим һәким, Халмишијев Әсәф бајтар һәким, Ливијев Рафик зоотехник Абрамов Телман игтисадчы, Абрамова Телли һүгүгшүнас кор сохдәт.

Әз човонһојму Мишијев Әдинјо кук Гәрдәш филәлоки-ја ~~д~~лмирә, Нафдалијев Әлхан кук Сурил техника ~~д~~лмирә намизәдијрә мүдафиә сохдәт. *Бәгдә духдүрәгирә вәкүрдәт.*

Шамаилов Шамил кук Сирач кәлә һүрмәтлүјә һәким-хирурки.

Нифдалијев Сурил — бајтар һәкими, сәнәт ән хүшдәрә камил алыми бири. У ингәдә дәрундан бири ки, ә јә кәлә ичлас рајона јәкүмүн катиб-рәһбәри А. Гасымов урә "Бајтарлығын Ленини" куфдири. Гимәтлүјә, һүрмәтлүјә инсон бири. Нафдалијев Борис һәким бири. Рәһимова Зитта дәрундан һәким бири, шәкил әну чәнд салһо рајона ә фәхри ловһәји вәбири. Јәкүмүн духдәр имуни ки, кәлә һәким бири.

Абрамова Телли јәкимүн духдәр имуни ки, Али тәһсилли һугугшүнас бири.

1980үмүн сала әхирһоји, 1990-мүн сала әвәлһоји һилом кәнәш дәкиш бири, мили гәришуглуг сәр күрди, колхозһо, совхозһо ләгв бири, чәмәһәт корсүз ә тәнки дәмунди. Рузбәрузә күрүнә вәзијәт офдорә чәмәһәтә 70 % хунәһо-чикәһој хүшдәрә ә учузә гимәт фурухдәтә Исроил рафдат.

Ә Исроил зиндәкуни амбар хуби, амбара аиләһо хунәһо висдорәт, амбартәки човонһорә хүсуси автомошуну һисди.

Ә Варташен зихисдә нәсилһојмурә тариhi

Ә Варташен чуһурһојму јашамиш сохдиһо әразирә зәвәри, јәкимүн хунәј Бәбәјсүфлуг бири. Әз базар сәри, ә Офтов фурав тараф һисдһо рәһ ә дәрвөзәј Бәбәјсүфлуг дарафди. Јусифә 5-куки бири, кәләји Исог, дүјмүн Бобов, сәјмүн Илијо, чоримүн Мәһәсијо вә пәнчимүн Ифрәим бири. Бирорһо амбар бочороглу, һүрмәтлү бирәт

Дү мәртәбә, 2 - ә зир, 2 - ә зәвәр кәлә отогһо бири. Һәркишү ә јә отаг јашамиш сохдәт. 5-үмүн бирор Ифрәим — Бобулә бәбәји ә зәрфу мәһәлә, Овроһом һәфдирә ә хунәјү Битишүк, зир-зәвәријә хунә зихисди. Бәбәјсүфлүгә мәһәләјирә чор тарафи сәнг бору һәсәр-гәлә бири, ә тараф Офтов вәдиров кәлә бәзәклүјә дәрвөзәшү бири. Бәбәјсүфлүгә кәлә вә һүрмәтлүјә нәсил бири. Кәлә бирор Исогә 4 куки бири, Холу вә Исроил 1941-1945-үмүн салһорә дәһвөји тәләф бирәт. Сәјимүн куки Сәрјо 1942-мүн сал ә түрмә мүрди. Әхиримүн куки Ивов Күләпәрә, хәһәр Ѓиборә хосди, Һәјилһо-овојилһојү ә Варташен бирәнүт. Дүјмүн бирор — Бобовә 2-кук, 2-духдәр бири. Кукһоји — Довит гуллигчи бири, чәнд салһо Варташен кәндирә Совет сәдријүш бири. 4 кук, јә духдәри бири. Овојилһо һәммәшү, Али тәһсүллүнүт. Ә Исроил бирәнүт. Бобова дүјүмүн куки Овроһом сапожник бири, овојилһојү һүрмәтлү, имконлүнүт, ә Москва бирәнүт. Бобовә духдәрү Исдир (Туқунчи) Гинјаза гајнанаји ә Кәнчә зихисдәт. Дүјүмүн духдәр Назани зән Зәрәһијој кук Дарфун Иһәј Ого бири. Һәммәшүрә һәјилһо-овојилһошү ә Исроил, ә Боку ә Москва вә јә чәндиш ә Варташен бирәнүт. И сәһәт и нәсилә әз 90 амбарта күлфәти һисди.

Јусифә сәјимүн куки Илмијорә јә куки Иһәнон бири, зәни Дәдәјхол, духдәр Мәһәсијој Вүзијә кәлә кифләти бири.

Кукхо-духдэрхоји э Тибилиси, э Исроил бирэнүт. Јусиф чорумүн куки Мәһәсијо 3 кук, јә духдәри бири. Кукхоји Өһәрү, дүјмүн куку Тәјим э Кәнчә кәлә һүрмәтлүјә одоми бири. Урә хәлг зијорәт һисоб сохдәт. Молла Хәјјам куфди-рәт. Бичигә кук Рәһмон али тәһсиллү, бочоруглүјә агранум бири. Һәммәләшүрә һүрмәтлүјә овојилхоји э Исроил, э Бо-ку, э Москва, Кәнчә бирәнүт. Амбар һүрмәтлү, габилијәт-лү, имконлүнүт. Јусифә 5-үмүн куки Ифрәими, јә куки, јә духдәри бири. Куки Бобул чәнд салһо, нәфу, бинзин фу-рухдә тукунчији бири. Духдәри, зән Подод Илгијо бири. Һәрдүшүрә амбара кукхо-духдэрхоји э Боку, нә э Исроил.

Өз хунәј Бәбәјүсуфлүг э Офтов вәдинова тарафи э зир рәх Бәбәј Мухоиһорә кәлә нәсиллуг хунәји бири. (3 ота-ги зир-зәвәр) Мәһәлә 4 тарафи бору әтараф рәһ кәлә дәрво-зәшү бири. Сә бирор бирәт. Кәләји Бәбәјә куки нә бири, 3 духдәрү бири. Кәләји зән Сиһмој Бочи, Дәдәј дүјмүн — зән Тәнүкој Дургәј Әгчәгүз бири. Сәјимүн духдәр, зән Ширин Бәршит, дәдәј Иһәнон бири. Һәр сәшү әвдор бирәт. Дүјмүн бирор Вузјорә 2 кук, Әзәрјо вә Изјову, јә духдәр Күлпәри зән Јәһијо мүәллим бири, Изову э түрмә мүрди, Күлпәриш әвдор бири. *Әзәрјо э дәрвә тәһсир бири.*

Өз сәјимин бирор — Ошир анчаг јә духдәр Күлсәвән би-ри, зән Сәдүг Киләбочи. Бәбәј тәсәррүфатчи кәл-һәрәбәчи бири, кәлә боги бу, онгурлуг, фундуглуг.

Вузијо нәхирчи бири, сәјимүн бирор Ошир э сал Хиләт мүрди. У кәлә хунәшү әз сәһибсүзи вачаруст вә лов бисдо. Кәдәј Бобов Шәһијо Чохмур, һә э чикәј әну әдәбу хунә во-кундә. Боруһорә вәбәрдәбу. Чохмур э түрмә рафд, сәр һә-јә боруһош вачаруст рихд. У саһә имоһој базара јә тарафи-ни. Өз һәр сә бирор бирә нәвәһо, нәтичәһо э Боку, э Исро-ил јашамиш сохдәнүт.

Өз хунәј әнуһо 10 митро һәрәлү э тараф Офтов вәдинов

э зир рəһ һəјвотə јə бичигə курсүлү хунəји бири, вачарус-
ди рихди, бəгдə э бүкүр хунəј Бəршид бидогон, Итом Кү-
лəбочирə хунəирə 20 митро һəрəлү јə отоги күрсүлү хунə
вокундəт нүшдəт. һəјвотə 2 куки вə 2 духдəри бири. Куки
Иһəј фəһлə, Шолум фердшел, духдərhoји Эсбəт вə Никор
зэн хунə бирəт.

Һəјвот дузијəхə, сəкит вə һүрмəтлүјə мəрд бири. Косиб
доланмиш бирəт.

Кукho-духдərhoјирə овојилrhoји э Варташен, э Исроил
бирəнүт. У нəсилə и сəһəт əз 20 амбар күлфəти һисди. Əз
хунəј һəјвот 5 митро һəрəлү э у сыра э зир əн рəһ, э тараф
базар Бинəми Парта јə бичигə дəхмəји (отоги) бири, пинə-
чи кор сохди, јə косибə одоми бири. Хунəлəјиш вачарус-
ди рихди, хүшдəнијүш э Кəнчə күч сохди рафди. Һəмən
и Бинəми бири ки, э дəһво јаралү бири э госпидал офдори.
Јара күрүн нə бири, госпидала (болнисəрə) глав врачи Бо-
рис кук Нафдалијев Писəһ, кəдəј Либо бири. Борис хуб Би-
нəмирə шинохди, јарəјирə һəчи нүвүсди ки, əз əскəри зутə
хилос бири э хунə омори. Бинəмирə овојилrhoју э Исроил
бирəнүт. Əз Бинəмин хунəјрə 5 митролə һəрəлү, э у сыра э
зир рəһ јə кəзлə күрсүлү бичигə хунəј Күлүзор бири. Урə
һич кəси нə бири, тəһноји пирə зэн бири. Эсəдһилəт тəлəф
бирəт. Əз хунəј Күлүзор э тараф Офтов вəдиров базари.

Хунəј Шура, кəдəј Пəтəн вокундиho чикə, күһнə хунəј
Шолум Јовдојиho бири, э зир мəһəлəј Бəбјүсифлүг. Уho 3
Бирор бирəт. Кəлə бирор — Дəдəјмүрүмə бəбəшү Иһəнон,
бəгдəтə Шолум əхиримүн Бəһəс бири. Иһəнон э сал һилəт
мүрди. Урə анчаг јə духдəри — Дəдəјмүрүм бири. Шолумə
чəнд кукho духдərhoју бири, Довид, Абрам, Синка вə Тə
им, духдərhoји Дəдəјхəһəр — зэн Бобов Эсəф, Эсбəт — зэн
Сəдуг кəдəј Дəдəјмүрүм, Рəһилə зэн Таһир — кəдəј Илазар
бири. Шолум рəһмəтлүг кəлəјə һүрмəтмəндə, данандалүјə

мәрд, чуһурһојмүрә агсггали бу. Сәјмүн бирор Бәһәс бијә зән, Хотуј Шәмәријорә хосди, нүшди ә хунәј ән зән. (Рүс-дәм, Булвар нүшәһо хунә) Шолум әз бәбәшү мундиһо ху, нәрә һич тә'мир нә данусди сохдә, вачарусди, уш ә Бәһәс бирәһо Хотуј Шәмәријорә ә јә отоги рафди нүшди. Чәнди салһо бәгдә Бәһәсиш ә Тибилиси рафди, хунәш мунди әри Шолум. Уш чәнд салһо бәгдәјкә хунәј Мәһәсијој Вузијорә висдори, хунәј Хотуј Шәмәријорә Рүсдәм фурухди.

Әз хунәј Шура кәдәј Пәтән 20 митро ә тараф Офтов вәдиров хунәј Мошол, әз уш 30 митро һәрәлү хунәј Инәһәм Бири. Әз Мошол һич кәс нә мунди. Хунә вачарусди рихди. Инәһәмәш кукһоји ә Тибилиси рафдат. Духдәр Инәһәм Дә-дәјруго зән Әсәф Әзәрјо бири. Нәһәмијо мә'лүмә гајинаји. Ифрәймә куки Кәрим ә Мошолә мәһәләи кәлә хунә вокунд. Уш 1996-үмүн сал хунәрә фурухд ә Исроил рафд. Кәримә зәни Матан духдәр Кәнчәји Сәрәһә 2 кук 1 духдәр ишү би-ри. Шура кук Пәтәнә зәни духдәр Гәрдәш Хотуј бири, һүр-мәтлүјә кукһо духдәрһоји һисди, уһош ә Израил рафдәт. Ә хунәј Шура 40 митро зәрфүтә, кәлә бәбәшү Оширә хунәји бири. Оширә кукһоји Милих вә Итом ә дәһво тәләф бирәт. Ә хунә чәнд салһо куки Пәтән нүшди, зәни духдәр Әвәди-јој Оврумә 5 кук, 2 духдәри бири, хунә лов бири, куки Ва-гиф ә чикәј ән у таза хунә вокунди. Кәлә һүрмәтлүјә ово-војилһојүт Әз уһо 30 митро ә тараф Офтов вәдиров Дәнәг-лүг нәсилирә мәһәләјини. Кәлә бәбәһо Рәһәмим нә Овро-һом Дәног, бәбәј Илјо 2 бирор чиро бирәт. Рәһәмим ә зә-вәр мәһәлә хори висдори хунә вокунди, нәсилиш шахәлән-миш бири. Рәһәмимә куки Ишвәһ, Дәфрәјмә духдәри, дух-дәр һәмәј хүшдәрә Ңисдипорә хосди. Ңисдипо ә Варташен кәлә һүрмәтлүјә момочә (гниколог) бири. Бәбәјму мүрә бәгдәимүрә 2-кук вә 3-духдәрә дошди кәлә сохди. У коф-һо сохдәнбу ки, чәнд сад сал пүшо улу бобо - Илјој Дәнәгә

и
босгунчиho күшд, зэни Күлпэри поју күрүн бири (бордор)
эчэмәһэтэвоз э Варташен омори. Мәрдәхәјә зәнди кәлә би-
ри, нәсилә довом сохди. Иму нәсил Мәрдәхәјә довоичиho-
јуним. Чәнд нәсилho бәгдә Дәдәј Тисдипорә куки Рәһәмим
Дәнәгә, дәдәјму Лејли духдәр Шәмәјә 5 духдәр, 2 куки
бири. Кәлә духдәр Томум зән Шамаилов Јусиф мүәлүм дү-
јүмүн духдәр Сәрәһ зән Шамаилов Исаг мүәллим, 3-мүн
духдәр Шаһбаз зән колхозчи Нәдов, 4-үн духдәр Мәхбуро
мүәллим, зән Нафдалијев Сурил бајтар һәкими, 5-үмүн
духдәр - Мәнсурә зән Гәрдәш кук Јолто бири. Ифрәим (Гу-
лум) Рәһәмим Дәнәгә дүјүмүн кукини. Кәләји Ишвәһ э
дәһво рафдәтәләф бисдо, амбар бочорүглүјә, данандалүјә
овоил бири. Ә 17-сала томом нә бирә э 1942-мүн сал әскәр
бәрдәт. Јә сал бәгдә, 18 сала томом нә бирә әз дәһво сижәјә
когози омори, нәкәм э рәһмәт рафди. Дәнәглүгиш кәлә һүр
мәтлүјә нәсил бири. Дәнәглүгә ән кәлә нүмлү, зәһмәткеш
Рәһәмим э 1936-үмүн сал, э 42 сала рәһмәт бирәнкә Иф-
рәим 9 сала јетим мунди, э күрүнә чәтиниһорәвоз кәлә
бири, э Боку халг тәсәррүфат институтә хунди али тәһсил-
итисадчи бири, зән хосди, духдәр Нафдалијев Писаха,
фәрдшел Либорә духдәри Асната 2 духдәр, 4 куки бири.
Кәлә духдәр вә кәлә кук: — Зита нә Рәһәм мединиститутә
хундәт, һәрдүшү һәким бирәт. Дүјүмүн куки Кәрим Инша-
ат мүһәндисләр институтә хунди ме'мар бири. Рамизиш
иншаатчи бири. Назим шофер бири, дүјүмүн духдәр Кенјә
зән хунә бири. Духдир Рәһәмә зәни Валја духдәр вурус
бири, 2 - кук үшү Јагуб вә Әмини. Рамиз, биби нәвәси —
Хатирә, духдәр Илјагирә хосди. 3 духдәри бири, Назимә
зәни Севинч, Рафаилов Күршүмә духдәрини, јә кук, јә
духдәр үшү бири. Ифрәимә кәлә духдәри Зиттара шүвәри
иншаатчи — али тәһсиллү Рафаилов Бәхтијар, дүјүмүн
духдәри Кенјәрә шүвәри Шуминов Миша бири. Ифрәим э

кэлэ^{ho}т^{ho}е идорэ кор сохди, чэнд сал^{ho} депутат, судэ — (мәһкәмэрэ) хэлг ичлосчији бири.

Эз 1960мүн сал бошлэмиш сохди ара-сыра шеир нүвүсди вэ 3-китоби э шәһәр Боку чапиш бири, јазычылар иттифагирэ үзвүјини. Шеирһорэ амбартакији э рајоно гозети чап бири. Эз 200 амбартэ шеир нүвүсди. Эз 20 сал амбартэ э Варташен чуһурһорэ Ичмојирэ рәһбәри бири, чәмәһэтэ мүдафијәчији бири.

Э 1991-мүн сал э бәрбод вәзијәт бирэ кэлэ нимаза э ку-мәки чәмәһәтәвоз э чор сал әсаслү тә'мир сохди, э јәрәшуг вәнкәсди. Нимаза дурази 20, фирәјији 10 митроји.

Э 1995-мүн сал э Исроил күчмиш сохди рафди. Урэ э Исроилиш чәмәһәт кэлэ агсаггала хуно һүрмәтирә дошдә-нүт. 88 сала бири, кәнәш ара-сыра шеир нүвүсдә.

Эз хунәј Рәһәмим 20 митро зәрфутә јә күрсүлү отог ән Күршүм Дәнәг бири. Күршүмә 4 кук, 2 духдәри бири, зәни Бәкүл духдәр Хонум Шомил бири. Куч сохдәт э Кәнчә рафдәт. Эз уһо бәгдә јә чэнд сал э хунә, Рәһәмимә гоһум Ивотор Јусиф, рәһмәтлүк Исроилә бәбәшү, Арзурә кэлә бәбәји јашамишиш сохди. Ивоториш э мошин әз аваријәји э рәһмәт рафдә бәгдә, јә чэнд сал кирошдә, зәни Гызјетәр, (Јетәр куфдирәнбүрүт) э шүвәр рафди, Одосо дәдәшү рәһ-мәт рафди, Ивоторә бичигә бирору Бисиун (Биһ куфдирән-бүрүт) э дәһво рафд нә омо. Ивоторә 3 һәјилү бу, 2 кук, јә духдәр. Јетәр э кәнд э шүвәр рафди, бәгдә овојилһорә Сү-лејман, Исроил вә јәкикә^{99к927}һорә э детдом дорәт. Сүлејман э детдом мүрди, духдәр кэлә бири э шүвәр рафди, Исроил әз детдом вадарфдә бәгдә э Кәнчә рафди унчо зән хосди, һүр-мәтлүјә һәјилһоји бири и рәһмәтлүкә. Кәләји куки - Арзу амбар имконлү, һүрмәтлү данандалүјә човони.

Эз хунәј Күршүм 20 митро зәрфутә, руји э зәвәр, рәһә э сәри Рәһәмим Дәнәгә кук һәмуји Тәнүкој Дургәјә зирзәвәр

4 отог хунэји бири. Зэни Агчагүз , духдэр бэбэј Мухоилад, 5 кук, 5 духдэришүш бири. Духдэрһо, кукһо һэммэшү күл фэтлүнүт э Исроил бирэнүт. Агчагүз э рәһмэт рафдэ бэгдэ Тәнукo духдэр Тәјвот-Нугорэ хосди. Куки Паша нэ 3 духдэр эз Нугор бири. Тәнукорэ дэдэјү буһо Дэдэјбочи дудэр Дургэј эз Ширвон омор.

Дәнэглүгһорэ э Офтовфуров тарафи рујбэрујү² мәһэлэ, хунэј Рәһәмим Дәнэгә гoһуми Мејтирэ хунэји бири. Чэнд салһо бэгдэ кук Меһти Бәршир¹ э пишој эн у 2-отоги таза хунэ вокунди.

Кэлэ бэбэшү Мејти Мәмәли нэ Рәһәмим Дәнэг (Кэлэ бэбэ) э зәрфуј мәһэлэ, имојнэ Чүрүкэ хунэјрэ чикэји Илјо вэ Рәһәмим Дәнэглүгһорэ хунэјү бири, урэ⁴0 митро һэрэлү э тараф чој, Борисэ хунэјрэ э туши Мејтилүгэ хунэшү бири. Рәһәмим нэ Мејтирэ зәнһошү дү хәһәри бирэт. һәр дүшү оморэт имојнэ чикэрэ эз әрмәни э пулэвоз висдорэт вэ хунэрэш вокундэт. Овојилһо, һәјилһошү әјэ мәһэлэ кәлэ бирэт.

Чэнд салһо бэгдэ хунәһо күһнэ бири, вачарусди. Х1Х әсрә, хубэ салһојирэ э вәһдәји Рәһәмимэ кукһоји Ишаәһ, Мошијәһ вэ Нәтәлин чуро-чуро хунэ вокундэт. Мејтирә-кукһоји Бәршит, бэбэј Әдиијорэ Мәнәшир бэбэј Чуркирә һүрмәтлүјэ кукһоји бири. Бәршитэ зәни Шөјүсдү, Зәрмон Јовдорэ хәһәрирэ 5 кук, јэ духдәри бири. Кукһо Мејти, Шәлми, Долин, Әдинјо вэ Исог, духдәри Дибo зән Сосун Симанду бири. Кэлэ бирор рәһмәтлүк Мејтирэ зәни Милко Духдэр Бәршит (Кэлэ бэбэј Иһонон) бири. Дү духдәр ишү Мирјон вэ Шакалат. Кук ишү нэ мунди. Мирјон зән шоир Симах Шејда, Шакалат зән Рафаилов Күршүмә һүрмәтлүјэ кукһо-духдэрһошү һисди. Мејти эз дәһво нэ вокошди, тәләф бири. Худо рәһмәт сохо!

Дүјүмүн кук, Шәлми субојэ човон бири, э дәһво плен

бири, эз дэҥво бэгдэ э Русижэт Вологда шәһәри зән хосди нүшиди. Долиниш эз дэҥво дэссүз — шикәсд омори. Духдәр Сәвијој Икалү — Наза хосди, 10 һәјил ишү бири.

Әдинјорә һәјил овојили нә бири. Әз 50-сала бэгдә бијә зән — Хивитә хосди, һәјил ишү нә бири. 40-сал базарком бири. Амбар һүрмәтлүјә инсон бу рәһмәтлүк.

Бәршитә әхирүмүн куки Исог али тәһсүллү игтисасчи — финансисти. Ә Варташен, ә Исмаиллү, ә Боку чәнд салһо бонкә мүдүри бири. Исогә зәни Танја әз Боку, духдәр Гү-бәјини. 2 кук, 2 духдәр ишү һисди. Уһо ә Керманија күч сохдәт, рафдәт.

Бәршитә духдәри Диборә шүвәрү рәһмәтлүк Сосун Симанду бири., һүрмәтлүјә кукһо, духдәрһо, амбара нәвәһо-нишрәһошү һисди, ә Исроил бирәнүт, имконлүнүт.

Лап кәлә бәбә Мејтирә әз Бәршит бэгдә јә кукиш Мәнәшир бири. (Мәнәшир Гәсдум куфдирәнбүрүт) 2 һүрмәтлү-јә кукһоји бири — Хаим вә Чурки. Хаим әз дәҥво капитан званијәрәвоз омори, амбар һүрмәтлү, данандалүјә човон - бири. Әз дәҥво оморә 3 сал бэгдә күрүнә хәсдә бири ә рәһмәт рафди. Субој бири, һәјил-овојили нә бири. Дүјүмүни кук Чурки Ә Боку хунди мүһәндис бири, зәни духдәр Тәм-бул бу. Духдәрһо, кукһоји һисди. Чурки рәһмәт рафди, зәни Шаһбаз ә овоилһорәвоз ә Исроил рафдәт. Мејтилуг кәлә һүрмәтлүјә нәсил бири.

Әз хунәј Ифрәим Дәнәг 20 митро һәрәлү әтараф Офтов вәдиров Илазар кук Һәвәдијој Оврумә хунәјини. Илазара зәни Алмас духдәр Бону һүрмәтлүјә кукһо, духдәрһоји бири; Ширин (Бобу) имконлүјә човони.

Оврумлүјә нәсилирә күки әз Иринә Оврум кәнди оморәји. Кәлә бәбәшү Шүһмирә 3 куки бири. Һәвәдијо, Мәтә-тијо вә Бәбәј, Шәһијәј Оврум Бобов Шәғијорә Бәбәшү, Чохмурә кәлә бәбәшү ә Һәвәдијојһорәвоз әми оглиһо (кук

лэлəһо) бирэт. Уһорə гəдимə хунəһошү э чохмур нүшдиһо мəһэлə бири. Хунə вачарусди рихди, эз уһо 20 митро һэрэлү, Офтов вəди́ров тараф Ə́жвəз Мүрүмə хунə́жи бири 2 мəртəбə. Һəвəди́жо нə Мəтəти́жо э зəвəри отогһо, Бобов Шə́һи́жо э зири хунə јашамиш сохди.

Чəнд салһо бəгдə Һəвəди́жорə куки, Илазар мəһэлəј Нə́һ-морə вəкүрди, хунə вокунди. Бисион Нə́һморə э чикəј вачарусдə хунə́жи 3 отог күрсүлү хунэрə э бүкүри һисдиһо фундуглугəш вəкүрди. (Јəһəнки́л, Тəмбу́л бирорһо э Биси-унəвoз һəрмəһи бири бог)

Бобов Шə́һи́жош омориə чикəј кəһнə хунə јə отоги хунə вокунди. Бобовə зəни Михэл эз Исог киһинə духдэрһо́жи бири. Бобовə дəдəшү Ширвони бири. Бобовə имконлүјə һəјилһо-овoјилһо́жи э Варташен, э Махачгала, э Исроил јашамиш сохдəнүт. Ə хунəј Ə́жвəз Мүрүмиш мунд Мəтəти́жо. Урəш кукһо́жи э Тибилиси рафдəт, јə духдəри Сона, шүвəри Кинјоз кук Тəнкој Дургəј хунэрə тə́мир сохдəт нүшдəт. Чəнд салһо бəгдə уһош э Исроил рафдəт.

Бəбəј Оврумə э зəрфуј хунəј Ə́жвəз Мүрүм јə отог хунə́жи бу, зəни Асната куки нə бири. 2 духдəри, кəлəји Чəјрон зəн Шура кук Дəдəј Мүрүм, дүјүмүн духдэр Гызтамум зəн Ливи, кук Ишəј Сосун бири. Һəјилһо-овoилһо́шу э Исроил бирəнүт.

Ə хунəј Оврумлуг, э тараф Офтов вəди́ров мəшһур кəлə Тачир Морчо хонумə нəсилирə кəлə хунəһо, туку́нһо́жи бири Морчо рəһмəт бирə бəгдə Корһорə кукһо́жи Күршүм вə Рафаил бəрди эз Күршүмə зəни Мирвори, Бəново Шə́хинə кукһо́жи, эз Рафаил кук нə бири, духдəри Пəри — дəдəј Дo-дик бу. Овоилһо, һəјилһошү э Исроил зиһисдəнүт.

Əз хунəј Морчолуг зəрфутə Миширə хунəһо́јини. Мишиш эз Морчолугһо́жи. Зəни духдэр Исдирə 3 кук, јə духдəри бири. Кукһо́жи Шом (Мəнəһим) эз дəһво нə вокошди,

тэлэф бири. Фүрүд вэ Симон, духдэрү Надјара овоилхошү э Исроил рвфдэт.

Эз хунэј Миши э зир јэ бун битишик 2 һүндүрэ отогһо хунэј Бэбэј-Јовдо бири, зэни Нәһмирэ кукһо, духдэрһо бу. Эз хунэј Бэбэј-Јовдо э Офтов фуоров 30 митро һэрэлү хунэј Мејти Бабадајилүг бири. Куки Вурсиил эз дәһво нэ вокошди. Зэни Күлсэвэнэ куки Серочэ хубэ овоилһоји бири э Исроил рафдэт. Вурсиилэ кук һомуһоји һилил вэ Сүмбүл э Кәнчэ рафдэт, эз унчош э Исроил күч сохдэт.

Эз хунэј Мејтилүг 20 митро зэвэртэ, э зир рәһ имојнэ Хуромэ овоилһоји Чинкиз, Искэндэр нүшдиһо хунэрэ чикэји Шолум Шәһијорэ хунэји бири. Шолумэ зэни Рута јэ куки бири, э дәһво рафди нэ вокошди, э рәһмэт рафди.

Эз хунэј Шәһијо 10 –митро һэрэлүтэ эзир эн рәһ Бобов Күршүмэ хунэји бири. Бобовэ зэни Зулфијә јэ куки бири. Күршүм, духдэрһојирэ јәкији зән Оммин кук Мәнәшир Рәһили, јәккэ зән Һәнүко Гүбәји, калэ бизнесмен бирэт.

Эз хунэј Бобов Күршүм 5- митро һэрэлү уш э зир рәһ хунэј Ишвәһ Јәггүгүзүл бири. Ишвәһэ 3-куки бири. Симон, Јусиф вэ Бэбә. Һәр сәшү э дәһво рафди, һәр сәшүш сог-саламат вокошдэт. И јәкимүн аиләји ки, 3-кук э дәһво рафди һәр сәјиш саламат омори.

Ишвәһэ јэ духдэрү бири Рийһон – зән Мәтәтјој Оврум Бичигэ куки Бэбә э дәһво э плен офдори, эз дәһво бәгдә омомри э хунэ, э у салһо э плен бирәкорһорэ инчимиш сох дәнбүрүт. Бэбә плен бирәрэ пәһни сохди, још хишдәрэ бичиг сохди, (4-сал) эз дәһво бәгдә таза, човонэ хуно 3-сал әскәри рафди омори. Кукһо, духдэрһошүрә һәммәшүрә овоилһошү бири, э Исроил рафдэт.

Ишвәһәш бирори Борух Јәггүгүзилиш, бэбәј шаир Симах Шејда э бирор хишдәрәвоз, э Ишвәһәвоз әјә мәһлә э бичигэ хунәләһо зиһисдэт. Борух һүрмәтлүјә турәхун би-

ри. Амбара салһо э Кәнчэ зиһисдэ, бэгдэ э Исроил рафдэт, эз унчош кэлэ куки Симах Шејда э Керманија рафди. Э Варташен э чикэј хунэһој һэр дүшү Симхо, бирор Офдум, шүвэр Бәһијэ кэлэ хунэ вокунди, кукһо вэ духдәрһојиш э Исроил рафдэт, кэлэ һүрмәтлүнүт. Эз хунэј Симхо 10 митро зәрфүтэ, Симхорэ бичигэ бирори Офдум нүшдиһо хунэ Эзәријој Тәкимэ хунәјини, кукһоји Ислон, Дарфун вэ Ша-Моил (Изгил) э Тибилиси рафдэ бэгдэ тэ имоһојиш Офдум нүшдэ. Офдумэ бәбәшү Сасун Симанду һүрмәтлүјәјә мәрд, турухун бири. Зәни – Дибә Әдинијојһорэ хәһәрирә кукһо, духдәрһош, нәвәһошү амбар һүрмәтлүнүт, э Исроил бирәнүт.

Эз хунэј Офдум зәфрутэ һисдиһо хунэ ән Сарәј Әвәдијоји. Сарара шүвәри, овоилһоји эз һиләт тәләф бирәт

Эз хунэј Сара э тараф ән Офтов вәдиров Содуг Киләбачирә хунәјини, зәни Күлсәвәнә һүрмәтлүјә кукһо-духдәрһо бири, э Боку бирәнүт. Кәлэ кук үшү Ширин финансисти.

Эз хунэј Сәдуг зәрфүтэ, әзир рәһ хунэј Гәрдәш Исроили Гәрдәш 4 - бирор бирәт. Кәләбирор Әзизи э Тибилиси зиһисди, амбар һүрмәтлүјә кукһо, духдәрһоји бири, Довид, Шәбәтәј, Симон имконлүјә човонһо бирәт. Духдәри Фүрүдә зән Мишә кук Дәдәјбилһо, јә духдәриш зән Шолуми Гәрдәшиш э Тибилиси зиһисди, зәни хәһәр Илијој Иното кукһоји холинчә висдорә фурухдәгор бирәт, *амбар һүрмәтлү* кәлэ имконлүнүт. Э Исроил рафдәт. Сәјимин бирор Кәдәлјо тракторисд бири, э 1930-мүн салһо бандитһо күшди. Јә куки бири, Әскәр кәлэ бизнесмен бири, уш холинчә алвари сохди. Овоилһоји э Исроил бирәнүт Әскәр 1993-мүн сал э мошун хишдәрәвоз э Тибилиси рафдәки аварја бири, э рәһмәт рафди.

Чоримүн бирор Бәбәјбәбә бири. Уш э Тибилиси зиһис-

(Гәрдәш хунәрә э бәбәј²⁷ Сүрхәј, э Нәсрәддин Фүрүх)

ди, алварчи бири, зэни Өвшэгэ яэ духдэри бири - зэн Шалико кук Дорфун Иһэј Огоји, кукхошу, духдэрхошу нисди, Уһош э Исроил бирэнүт. Бэбэјбэбэ һалэ э Тибилиси бирэки алварчи бири, э дэси ганунсүз мол күрлэт, кор дорэт, э түрмэ мүрди. Эз хунэј Сурхој Офтов ~~вэдирев~~ тараф э зир рәһ Рәһэвијорэ бэбэшү Тумпусэ хунэји бири, э чикэј хунэј Исгијо. Уһорэ 2-кук, яэ духдэри бири. Духдэр нэ јэ куки э Исроил рафдэт.

Э мәһэлэј Тумпусэ Офтов фуrow тарафи Исгијо, кук эн Тәмбул 2 мәртэбэ зир-зэвэр хунэрэ фурухди бэгдэ э Исроил рафдэт.

Эз хунэј Исгијо э Офтов фуrow тарафи Мишијев Миши (Јапана) хунэји бири. Тә'мир нэ данусди сохдэ, хунэ вачарусдэ рихдэ бэгдэ, Мәһэсијо (Мәһэ) зэни Јилэј Тәдәдирэ хунэјирэ э боруји јэ отог јопуг хунэји бири. Куки Бэбэ унчо э јәпуг эз дэдэј бири. Јапан эз дәһво нэвокошди Куки Бэбэ э зәрфу мәһэлэ хунэ вокунди, чәнд салһо бэгдэ э Исроил рафди. Э чкэј хунэј Јапан э зәрфүтэ духдэр Рәһә-мим Дәнэг Мәнсурэ хунэ вокунди, чәнд салһо бэгдэ э кук хишдэ Эскәрэвоз э Исроил рафдэт. Зэни Зилфүрэ овоилһо-ји нисди.

Эз хунэј Мәнсурэ зэвэрэтэ 2 мәртэбэ хунэј Мәһэсијои (Мәһ) зэни Јилэј Тәдәди бири. Мәһ э дәһво рафди нэ вокошди, тәләф бири.

Духдэри Јолто э кукһо, духдэрһој хишдәрэвоз э Исроил бирәнит.

Эз хунэј Мәһ зэвэр, э зир рәһ э туш хунэј Сихмо чулохэ Овдалинэ кукһоји Јәһнкил нэ Тәмбул э 2 мәртэбэ, зир-зэвэр, кэлэ залһо хунэшү нисди.

Сәһиб эн и хунэ Чәлөхэ Овдалин, эз хәр офдори, эз зэвэр гулирэ сүмүки хир бири, мүаличэ нэ бири, гул томом

офдори ја гулсүз мунди.

XIX - эсирэ эхирхоји раби Шомоилэ дүжүмүү куки Јес-ки Мэлүмэ бэбэшү Бәһәс э Одессә шәһәри медисинә тәҗрибәли вәкүрдәнкә нимазхој чуһур Ашганазирә винири, ворлүһо, имконлүгһо амбар бири. Овдалин амбар косибә одоми бири. Јә бичигә күһнә хунәјү бири.

Јә руз рәһмәтлүг Шомоилэ куки Бәһәс э Овдалин куфдири ки, бијо түрә бәрүм э Одессә, э пүшөј нимаз пој әји чүлохә гуловоз түрә һәмәји пул мүдү, кумәк мисоху. Овдалин омори э Одессә јә сал мунди, вәрчирә пуловоз умојнә 2 - мәртәбә, кәлә залһо бирә хунәрә вокунди. Кукхоји Јәһәнкил, зәни Набат духдәр Нисон Иһәј ^{Обдәаликә} 6го, һәмбул, зәни Дәдәјгәгәј, духдәр Әтил Сәви, духдәри Мәһәхоји, зән Мухоил Бону, Күршүмә дәдәшү бири. һәммәшүрә кукһо – духдәрхоји бири. Хунәрә нә фурухдәт, үшү э Исроил рафдәт. Мәһәхорә һүрмәтлүјә куки Күршүмә духдәри вә кукхоји э Варташен бирәнүт.

~~Чуһур~~ Овдалинә мәһәләјирә, мәһәләј Моллого куфди-рәнүт. Ә и мәһәлә э уһорәвоз нәзникә гоһумһошү Мәнәһим Күрсүлү, 2 отоги хунәш бири. Зән Набат духдәр Подод Илгијо, Мәнәһим мүрдә бәгдә Набата кук Бисуун-Нәһмо Изро хосди нүшдәт э и хунә.

Бисуун Нәһморә 4 куки бири, кәләји Довид э Өзбәкис-тон, э Түркмәнистон э кәлә вәзифәһо ~~дә~~ бири. репрессия өфдори, чәнд саһо тә 1953-мүн сал э түрмә бири. Дүжүмүн кук Ирзо, шүвәр Набат э Боку зихисдәт. Мәлүм бири э институт дәрс дори. Синка э Боку э дәниз лимани кор сохди, Абраш э дәһво рафди нә вокошди.

Әз хунәј Мәнәһим 10 митро э тараф нимаз күрсүлү 2 отог хунәј Икид холә бири, әз уһо һич кәс нә мунди, хунә вачарусди рихди, У мәһәлә имој э дәс Тәнүкој Дургәјә куки, Паша дәри.

Эз хунэј Икид (Икид нум зэн бири) зэрфүтэ хунэј Шэмэј Боново бири, зэн Өвшэг, хэхэр Тэнукорэ 3 кук, 2 донэ дух дэри бири. Кукхоји Бобов нэ Јэшувэ (чубон кифдирэн-бүрүт) э дэҗво рафдэт хэр дүшү тэлэф бирэт. Бобовэ э Боку зэни вэ јэ куки нисди, Јошувэ човон, субој бири. Бичигэ куки Ширин э Исроил рафди. Духдэрхоји јэкији Анај зэн Чүрүк, јэкикэ Духи, э митэҗилом рафди, җэјлһо-овоилһошү нисди, имконлүнүт.

Шэмэј Бэновэрэ эз көһнэ хунэји э тараф Офтов фу ров јэ пирэ тэһнојэ зэн, духдэр Сэһэдијорэ хунэји һэ унчо Хирмовэ, духдэр Этил Севирэ хунэји бири, кук Хирмов Бэһэс јэзнэј Дэдэјхол, шүвэр Күлхэнд, духдэр Күлэчаван э Исроил рафдэт. Бэһэсэ овоилһоји э Белкија рафдэт.

Эз хунэј Хирмов (Хирмовэ шүвэрү човон мүрди) 5 митро җэрэлү Илазара хунэји бири. Э Кэнчэ күч сохди рафди.

Эз зэвэри нимазэ Офтов фу ров тарафи э зэрфу Ивоторэ Шүвэр Риһон Оголтирэ јэ отоги зир-зэвэр хунэји бири. Јэ куки ^{бири} Ивоторэ нуми Шолум, 4 духдэри, Нобоги дэдэј Шэхинэ, кук Либэј Басан, јэкији Сэрэһ гајнанај Кэрим, кук Ифрэим. Эз уһо бэгдэ 2 духдэриш бири. һэммэ күч сохдэт э Кэнчэ рафдэт. *Эз унчом э Исроил*

Эз хунэј Риһон Оголти зэвэртэ Чомол Мэсдиг бириһо хунэ эн Бэршит, Илизир Боноволүг нэсили бири Бэршите зэни Алмас хэхэр Илјоги јүзбоши бири, уһо э Тибилиси куч сохди рафди. Имконлүјэ мэрд бу. Рэһмэтлүкэ Довид, Бобов, Гугүш, 3 куки бири. Бэршид кэлэ бизнесмен бири. Э Тибилиси э мэхэлэји кэлэгоји сехи бири.

Илизир Бонова, бирор Бэршид, сапожник (пинэчи) бири. Зэни Эгчэрэ јэ куки Долин, имконлүјэ духдэрхоји бири э Кэнчэ. Кэлэ духдэрирэ нуми Набат бири.

Илизир хунэрэ э Борух Јэггүгүзүл, э бэбэј Симах Шејда фурухди э Кэнчэ рафди. Куки Сүмэх кэлэ нумлүјэ шаири,

Ә Керманија рафди.

Борух Јэггүгүзүлиш ја чәнд салһо бәгдә хунәрә ә Би-
чоги Чомол, Мәсди, бәбә-дәдәј Камол фурухди уш ә Кәнчә
рафди. Һәжилһо, нәвәһоји ә Исроил, ә Керманија рафдәт.

Әз хунәј Илизириһо ә тараф чој Шоул Дәдәјлһо бири. Ә
чикәј хунәшү духдәри Ковтәр ја отоги хунә вокунди нүш-
ди. Тәкә зәни, хәһәр-бирори ә Тибилиси бирәт әз унчош ә
Исроил рафдәт.

Әз хунәј Ковтәр 5 митро Һәрәлү, ә зир рәһ ә тараф чој
Рәһмәтлүк раби Борухә нәсилирә хунәјини. Раби Борух ә
ХІХ әсрә әхирһоји 3-сал ә Исроил руһани тәһсили вәкүр-
ди омори. Зәвәри нимаза кәлә рабији бири. Ә сал Һиләти
ә рәһмәт рафди. Куки Бәбә бу. (кар Бәбә куфдирәнбүрүт)
Јә чәнд сал рабикәри сохдәбу. Мүрдә бәгдә зән-овоили ә
Тибилиси рафди, әз унчош ә Исроил оморәт. Сәһибсүзлү
мундә кәлә хунә ә коммунхозә Һисобу киросди.

Әз хунәј Борух 5 митро Һәрәлү ә тараф рәһ хунәј Шом
бири. Имконлүјә одоми бири, хунәрә ә Һәмумчи Муса, Ал-
лаһвердирә бәбәшү дори ә Тибилиси рафди. Тә 1953-мүн
сал ә хунә Муса киши нүшди, ә зәлзәләрәвоз хунә зәдәлүш
бири, Муса хори вәкүрди таза хунә вокунди рафди.

Көһнә хунә чәнд сал бәгдә вәчәрусди, бәгдә Долин,
бирор Әдинјо унчорә вәкүрди ә сәр боруһо хунә вокунди 2
мәртәбә, зир-зәвәр. Чәнд салһо бәгдә Долинә овоилһоји и
хунәрә фурухдәт ә Исроил рафдәт. Ә хунәј Шом битишүк
ә гирог рәһ, руји ә Офтов вәдилов тараф хунәј Симон би-
ри. Вирарә бәбәшү, Шәмәјә кәлә бәбәшү Симон куч сохди
ә Крым рафди, хунә мунди әри Вира. Урә шүвәри әз Ноф-
толилүгә нәсили. Исроил ә дәһво рафди нә вокошди, тәләф
бири. Куки Шәмәј такси щофири бири, имкону бири ки,
хунәрә зијод сохди, ја хунәш зир-зәвәр ә көһнә хунә воко-
сирә хунә вокунди. Уш у хунәрә фурухди ә Һәжил-овоилһој

хишдэрэвоз э Исроил рафди.

Вираjхорэ э мэхэлэji, эз хунэшү ружбэруj jэ пирэ мэрд-
лэ — Jэгутил э зэнлэj хишдэрэвоз э jэ бичигэ күрсүлүjэ ху-
нэлэ бирэт. Пир бирэт һэр дүшү э рэхмэт рафд^дл, Э пүшөj
хунэj Вира һисдиho ширинэ, овлүjэ эмбүрүрэ дори эн Jo-
гутиил бири. Хунэ вачарусди рихди. Мэхэлэj Вира jэ кэм
фирэх бири, эмбүрү дориш мунди эри Вира. Эн гимэтлүjэ
эмбүрүни.

Э зир хунэj Jэгутиил э тараф Офтов ведиров хунэj Иш-
эj Сосун бири. Зэни Бэкүлэ 10 һэjили бири. Ишэj рэх-
мэтлү тэ мүрдэ раjкомэ бинэjирэ гэрэвулчиjи бири. Кукho
духдэрhojи һүрмэтлүjэ овоилhojиjи һэммэшү куч сохдэт э
Исроил рафдэт. Эз хунэj Вира^рэ туши э зэрфу, рэхэ эзири
хунэj Мухоил Бону бири, 4 куки, jэ духдэри бири. Зэниш
Һэмбулһирэ хэхэри Мэхэхо бири. Мухоил чэнд салho фо-
тограф кор сохди. 2-кэлэ кукhoшү Рувин вэ Мехман э дэх-
во рафдэт нэ вокошдэт, рэхмэтлүкho һэр дүшү тэлэф би-
ри. Мухоил, зэни Мэхэхо эз дэхво пүшө рэхмэт рафдэ бэг-
дэ 3-мүн кук үшү Бэхэс э сал дэхво э 13-сала эз тиф хэсдэ-
лүгijи рэхмэт бирэ бэгдэ духдэр үшү Шилфо э Исмоjиллү
раjони э шүвэр рафди. Куки Күршүмэ э детдом бэрдэт.

Чэнд салho бэгдэ холушү Һэмбул кэшди Күршүмэ овур-
ди э хунэj бэбэшү нори, нэсилэ довом сохди. Хунди мали-
jэчи бири Эз 40-сал амбарта раjон малиjэ шөбэсирэ кэлэ
һүрмэтчиjэ корчиjи ^{бири} кор сохди. Зэни Гызылкул духдэр эн
Мехтирэ 3 кук, jэ духдэр бири, һэммэшү тэхсиллү бирэт.
Расим нэ Рафоил э Варташен, Рамизиш э Боку зирисдэнүт,
Духдэр ишү Севинчиш э Варташен бирэ, һэмэшүрэ овоил-
hoшү һисди, һүрмэтлүнүт.

Шилфорэ хубэ кукhojи һисди, кэлэ габилиjэтлүнүт, 2-
кукиэ Исроил зийисдэ һүрмэтлү, имконлүнүт.

Күршүм көһнэ хунэj бэбэj хишдэрэ хуб оводу сохди, 20

митро һәрэлү 2-кәлә отоглү хубә хунә вокунди, Рафаил
нәсилирә э һөрмәтәвоз довом сохдә.

Эз мәһәләј Күршүмиһо э Офтов фуров, э гирог рәһ Ил-
јогирә эз Носфодиллүгә нәсили бири. Кәлә нүфузлүјә мәрд
бири. Э һәсбәвоз э Шәки рафданкә күшдәт, һәсбирә вә-
күрдәт.

Илјогирә куки нә бири, јә духдәри бири, уш э Тибилиси
Э шүвәр рафди. Э хунәшү гуншишү Дарфун Иһәј Ого нүш
ди. Дарфун эз Оголүгә нәсили бири. Зәни Нугорә 5-кук, 2-
духдәри бири. Һәммәшүш амбар һүрмәтлүјә аиләлү, һәјил-
лү-овоиллү бирә. *Т. Дарфун 2-кәлә э Бокү э Олитпага бәрдәт*

Кәләји Зәрәһијо, э Јовлог сапожник бири, бәгдә Сүмәһ
дәлләк бири. Эз Тибилиси рәһмәтлүк э дәһво рафд нә омо.
тәф бири, бәгдә Әјваз, Шалико һәрдушү э бүкүр кәлә би-
рор Зәрәһијо э Јоалог сапожник бирәт. Бичигә кук Баба
мүәллим бири. Амбара саһо э Русијә милисә кәлә корчији
бири. Духдәһоји јәкијү Күләбохон зән Сүмбүл, кук Офдум
Һәнәнијо, јәккә Нәсијә, зән Мишә, кәдәј Пәтән бири. Зәрә-
һијорә зәни Назани Довит Бәбәјүсүфә хәһәри, Сүмәһә зәни
Руза эз Тибилиси, духдәр Дәдәјбилһо бири. Сәјимүн кук
Әјвәзә зәни духдәр Чохмур, Гәрдәш Һәзәријо, Күлүм бири.
Шаликорәш, Бабарәш зәнһошу эз хубә аиләһо бирәт.

Рәһмәтлүк Дарфунә овоилһо, нәвәһо, нәтичәһојирә ам-
бартәкији э Исроил бирә. Э Варташен бириһо хунәј Илјо-
гирә Дарфунә овоилһоји јәкијиш оморә тә'мир нә сохдәт.
Хунә вачарусди лов бири. Эз у хунә зәрфүтә Зәрман Јов-
дорә сүфдәјнә хунәји бири. Чәнд салһо унчә јашамиш сох-
дәт көһнә, тә'мирсүз мунди вачарусди рихди. Бәгдә раф-
дәт э зәрфүј диһ, рәһ *Залидә* э сәри э *хунәј* *Һәзәкәи* Гуш вә Баласи
(гоһум ишү) нүшдәт. Зәрмонә зәни Бәкүл духдәр Көј-
чојини, 5-кук, 3- духдәр ишү бири. Зәрмонә 3 хәһәри бири,
кәләји зән Бәршит Шовүсдү дәдәј Әдинијојһо. Дүјүмүн хә-

һәр, зән Нофтоли Зоволу, јакикә зән Бобул Бәбәјүсүфбири. Зәрмониш әз Нофдолилүг нәсилини. Зәрмон рәһмәтлүк ја кәм чуһурһорә јүзбошијү бири. (ә дөвр Николај) зуһунлу, һөкүмлүә мәрд бири. Уһош Нофдолилүгә нәсилини. 2 – кәлә куки Јовдо нә Рәһмон ә дәһво рафдәт, һәр дүшү ә рәһмәт рафдәт. Сәјимин кук Шоул колхозчи бири, чоримин куки Бәһәс ә түтүнә идорәји кор сохди, хубә им-конлү бири. Әхиримүн кук Султан ә колхозә идорәји гәрәулчи бири. Шөв ә торики шофирә бинзин дорәки әз ләмпә бинзин алов күрди сухди, тәләф бири.

Кәлә духдәри Бочи кук уста Симхо-Һәнүхә зәни бири. Һәнүх ә дәһво тәләф бирә бәгдә Бочи ә Јәһијо мәһүлүм ә шүвәр рафди. Дүјүмүн духдәр Дәдәј Динорә ә Јевлог ә кук Довид — раби Бәбәјә куки ә Бәбә ә шүвәр рафди. Сәјимүн Духдәр Морус зән Славики. Һәммәшүрә һәјилһо-овоилһо-шү ә Исроил бирәнүт.

Зәрмон Јовдорә әз көһнә хунәјирә зәрфуји Нисон Иһәј Огорә хунәји бири. Имојнә хунәј Мишә кәдәј Пәтәно хунә-јирә ә чикәји бири.

Әз хунәј Нисон ә Варташен һич кәс нә мунди, ә Тибилиси куч сохдәт рафдәт, хунәш сәлт вачарусди рихди.

Әз хунәј Нисон 20 митро зәрфүтә ә гирог чој ә күнч тәнкә рәһә ә сәри Нофдолилүг Гәнди Јунисихорә, Әгәвијә Илазариһорә хунәји бири, ә Тибилиси рафдәт. Уһош Нофдолилүг нәсилирә јә шахәјини. Хунәшү вачарусди рихди.

Әз хунәј Гәнди Јүнүс ә тараф Офтов вәдиров, ә зәвәр-рәһ Ого нәсли Рәһәвијәј Иһәј Огорә хунә бири, 2- бичигә отоглә. Зәни Динор Тәсдил бири, 2 кук, 2 духдәр ишү бири. Кәлә куку Рувун ә дәһво рафди, әз појү шикәсд омори. Сапожники сохдәнбу. Зән рувин духдәр Әзиз Кәлә – бәбә-Күләнир бу. Ә Јовлог бәр бүрүт. Дүјүмүн кук ишү - Изову Ә әмонәт кассаси кор сохди. Зәни духдә Сасун Симанду —

Исдир бири.

Духдәһоји Пәри нә Күләнор бири. Пәри зән тукунчи Илазар, Күләнор зән Боновој Күршүм бири. Уһош ә Исроил куч сохдәт рафдәт.

Әз хунәј Рәһәвијо 10 митро һәрәлү ә тараф Офтов вәдиров Офдум Тәһониијәрә хунәүи бири. Тәнкә мәһәлә јә тәкә отоглә хунәләји бири. Офдум колхозчи бу, кәлә куки Сүмбүл, зәни Күләбахан духдәр Дарфун Иһәј Ого, овоилһошү бири. Сүмбүл ә Јовлог сапожник бу. Дүјмүн куки Рабај кәлә гуллитгчи бири, ә рајком кор сохди, зәни духдәр Ылиил, Әсбәт, һәјилһә-овоилһошү бири, ә Исроил рафдәт.

Әз уһо 10 митро ә тараф Офтов вәдиров ә зәвәр рәһ, Ра-Фоил Дәдәјругорә 2-отоги күрсүлү хунәнү бири, һәјил-овоил ишү нә мунди, ә сал һиләт рәһмәт бирәт Нүм зәни Күл бири. Имој ә и хунә кәдәј Сүмәһ, Күршүм мундә. Әз хунәј Рафаил 30-митро зәвәртә Иґој Ләлурә, Нәтәлин ән Хивитә, (Хивитә, Зиһројә, Әслирә бәбәшү) 3-отоги гәдимә хунәји бири, нә данусдәт тә'мир сохдә, вачарус рихди. Әз туш хунәј Иґо 15-митро һәрәлү, руји ә зәрфү Дубој Гиргирә ә 2 отоги хунәји куки Тејмур зиһисди. Зәни духдәр Славик (нәвәј Әтил Севи) Пәрвонәји. Тејмур амбар хејирхоһә човони, ә Ниязһо дәниширә, гуноғһорә һүрмәтлү гәбул сохдә.

Әз хунәј Теймуриһо зәрфутә Илазарә кәлә куки Таһирә хунәјни, зәни – Рәһилә духдәр Шолум Јовдоји, Уһош ә Исроил рафдәт.

Әз хунәј Таһир 10-митро һәрәлү, ә сәр рәһи Гәрдәш вә Әсәф Әзәријорә кәлә гәдимә, нәсилә 4-отоги, 2- мәртәбә хунәјни. Гәрдәш рәһмәтлүк кәлә һүрмәтлүјә јә мәрд бири. Колхоз сәдирирә мұавини, һәм дә кассир бири. Гәрдәшә әз јәкимүн зән јә куки бири – Чохмур, әз дүјмүн зәни – әз Зииро 4 духдәри јә куки бири. Духдәрһо – Күләпәр, Хивит,

Гизтомум вэ Марал, 1-куки бири Бэхдијор, рəһмэтлүк човон мурди.

Әсəфə зəни Дəдəјругəрə 3 духдəри бири Вира, Күл вэ Аслан. Һəр сəшүрəш ҺəјилҺо-овоилҺошү Һисди. Ә Исроил рафдэт. Гəрдəшə кəлə куки Чохмур, кəлə ихтилотчи, ширин зуҺун, аратор бири. Сапожник кор сохди. Амбар Һүрмэтлүјə куко, духдəрҺојү бири. Симон, Күлүм, Довид мə'лүм, Борс, Рəјка. Һəммəлəшү дəрүнданə овоилҺо бирэт. Јə чəнд ишү ə Исроил рафдэт.

Гəрдəшə кəлə духдəри – Күлпəр зəн Рафаил Залами Хивит зəн Бучур, кук Изову Писəһ, Гизхонум зəн əн Бэхдијор кук СиҺмој Било, Марал зəн Бобов кук Бəршит Боновоји. Һəммəшүрə амбар Һүрмэтлүјə куко-духдəрҺошү Һисди.

Әсəфə, 3- духдəрə кəлəји Вира зəн əн Нəһəмијо мə'лүм, Күл - зəн əн Рəһмоил кук Ливи Шəһијо, Аслан зəн əн Мухдор – кук Изову Писəһ бири. Ә Исроил бирəнүт.

Әз хунəј ӘзəријолүгҺо ə тараф Офтов вəдиров ə диб борүј Күлүсдү - јə тəнкə мəһəлəлə Шапкочи Һəсəнə бəбəшү Дафун Мошијəһ вə бирори Интурə күрсүлү 2 - бичикə хунəшү бири, ə Јевлог рафдэт, хунə вачарусди рихди. Имој Ә Исроил бирəнүт. Әз уҺо ə тараф Офтов вəдиров Күлүсдү Рəһмэтлүкə хунəини, əз Тибилиси омори хунə вокунди нүшди. Шүвəрү ОвроҺом кук Илјо Дəнəг бири. Күлүсдү рəһмэтлүк мəрд хосијəтлү зəн бири. Һəјил ишү нə бири, хəрəр хишдəрə 5-6 сала нəвəји Зејнəбə əри хишдə вəкүрди, кəлə сохди, ə гуншишу Чохмур Һəзəрјорə дүјүмүн куки ə Борис ə шүвəр дори, бəгдə уҺош јə кəлəтəјə аилə бирэт, Ә мəһəлəј Күлүсдү кук Һəмуји рəһмэтлүк Ширинə зəни Бону зиҺисди. Јə духдəри Алмас зəн Илазар Һəвəдјој Оврум бу.

Әз мəһəлəј Күлүсдү 20 митро Һəрəлү ə тараф Офтов вəдиров СимндулүгҺорə, 3-бирор Шəһијə, Һəнуко вə Сосунə хунəшү бири. Шəһијо ə сал Һилəт мурди, куки Бисион ə

Кәнчә рафди. Духдәрә э Милих кук Итан э шүвәр рафди. Тәнукорә 3 куки бири. Кәләжи эзтүрмә омори рәһмәт бири. Дүјүмүн кук э Тибилиси рафди, сәјмүн Рәһмон, зәни Рәјкә духдәр Чохмур һәјилһо- овоилһошү һисди. Сәјимүн бирор Сосунә зәни Дибә хәһәр Әдинјојһорә һүрмәтлүјә кукһо – духдәрһо бири. Хунәшү вачарусди рихди. Тәнукорә зәни Дүкди э кук хишдәрәвоз э хунә Јусуф Шәбәтәј дарафди нүшди. Сосун э хунәј Һәзәријәј Тәким нүшдәт. Куки Афдум имојиш унчо зиһисдә. Кәлә куки Симхорә кәлә һүрмәтлүјә аилоһоји һисди.

Әз хунәј Симандүлүт 30-митро һәрәлү 2-мәртәбә, 6-кәлә залһо хунәј Үсүф Шәбәтәј бири, зәни Лејлирә јә кук Шәбәтәј вә јә духдәри Исога, Сәфијорә дәдәшүш бири. Үсүф әз базар Подор э хунә э һәсбәвоз оморәнкә күшдәт. Куки нә духдәри э кукһо-духдәрһој хишдәрәвоз э Тибилиси рафдәт әз унчош и сәһәт э Исроил зиһисдәнүт. Үсүф рәһмәтлүкә э кәлә хунәји чәнд салһо Нафдали Зоволу Бобов Күршүм, Дүкди зән Тәнукој Симанду, Зиловхо духдәр Бобов Шәһијо нүшдәт. Нофдолү Зоволүрә зәни хәһәр Зәрмон Јовдорә јә кук јә духдәри бири. Куки Мәлкиһин 16-сала хәсдә бисдо э рәһмәт рафди. Духдәри Сүсәнбәриш э Сәлјон рәјони э шүвәр рафди. Нофдолирә әз сүфдәјинә зәни јә духдәрриш Боч зән Кәмриил - Бирсәј Тиәтәлә кәлә овоилһоји бири. Бобов Күршүмә зәни Зулфирә јә кук вә 3-духдәр бири. Хунә э һисоб коммунхоз кирошди. Јисифә э гирог кәлә рәһ бириһо 2 отоги тукунә сәрүш хунә бири. Ә јәкији нәхирчи Обову (бәбәј Әдинјо э Белкијә бирә) э јәккә Гирмизә Бәршит, бәбәј тукунчи Шура нүшди. Тукун бириһо, зири 2 отог қолхоза трактор тә мирхонәји бири. Чәнд салһо бәгдә бирә зир-зәвәр сухди нә мунди.

Әз туш кәлә хунәј Јусиф 20 митро һәрәлү, э тараф рәһ Дураза Јовдорә јә отоги хунәји бири. У э Кәнчә куч сохди,

рафди, Ө хунэ Гирмизэ Бэршит нүшди, бэбэј түкүнчи Шура. Хунэј Јусифэ э зэрфүји эр³²⁹р³²⁹ Мәнэшир Рәһилирэ ја отоги, күрсүлү бичигэ хунэји бири. Мәнэширэ куки Оммин кэлэ һүрмэтлүјэ бизнес, антикварчи бири.

Мәнэшир 1930-мүн сал э Јевлог рафди, куки Омин э Тибилиси. Өз Мәнэширэ хунэји 10 митро һэрэлү, уш э зир рәһ ја отоги күрсүлү хунэј Илјој Симанду бири. Илјорэ кэлэ куки Ширин амбар дәрүндан, кэлэ һүрмэтлүјэ човон бири. Али тәһсиллү, 3 кмтоб нүвүсди эз Варташен, амбар гимэтлү. Ширин э Боку кэлэ назирлүгэ главбухи бири. Куч сохди э Америка рафди. Зәни Тәрлон эз һүрмэтлүјэ нәсили. Илјо рәһмэтлүкэ дүјүмүн куки Мехман э Јевлог кэлэ һүрмэтлүјэ парикмахир бири. Шәһэрэ рәһбәр корчиһојирэ усдаји бири. Чәнд салһо бәгдэ э Тибилиси рафди. Илјо э гунши Мәнэширэвоз э ја сал э Јевлог рафдәт. Һәр дүшү э Јевлог алвар сохдәнбүрүт э базар. Өз хунэј Илјо зәрфүтә, э боруј Шәмәј Шүмшүд јопуг ја бичигэ хунэләј Овдалин Рәһили (Омминә һәмуји) бу. Овдалинә 2 куки. Тәп вә Чигил кукһоји э Боку рафдәт.

Өз хунэј Шәмәј 20 митро һэрэлү 2 отоги хунэ ән Симанду, (зәни Јәлто) куки Илјо вә чәнд овоилһоји бири. Ө сал һиләт тәләф бирәт. Өз Илјо бәхшәј Гәнд нүми. Уш э Кәнчә рафди, хунэ сәһибсүз, лов бири.

Симанду рәһмәт бирә бәгдә зәни Јолторә Шәмәј Шүмшүд хосди.

Өз хунэј Симанду 30 митро һэрэлү э Офтов фуоров тарафи 3 бирор Шәмәј, Ошир вә Боновә бири. *Хунәшү, лундги*

Шәмәјә эз Јолто 3 духдәр ја куки бири. Духдәрһоји, кәләји Бол, зән Зәрмон Јовдо бири. У э сал һиләт мүрди. Зәрман бәгдә Бәкүлә хосди. Дүјүмүн духдәр - Лејли, - зән Рәһәмим Дәнәг Ифрәимә дәдәшү. Сәјүмүн духдәр, Дәдәј-Билһо – зән Гәнди Јунус бири, куки Шүмшүд, һүрмәтлүјә

човон бири, э һәрүсiho рәһбәрикәри сохди, э сал һиләт э рәһмәт рафди. Микләји бирор Оширәш 3 духдәр ја куки бири, зәни Әтил Севи, духдәрһоји Күләбәсдә, Хирмов, һәм Дәдәјгәгәј бири. Куки Бәршитиш хубә нүмлү бири, э дәһво рафд нә вокошд, тәләф бисдо. Сәјүмүн бирор Боноворә ја духдәр ја куки бири. Духдәри Исдир, куки Исог бири.

Исог тракторист бири, Урә э 1930-сал бандитһо күшди, тракторәш сухундәт.

Бирорһо һәр сәшү имконлү бирәт. Әз хариҷ, һәтта әз Гәрби Авропара кәлә шәһәрһоји гимиәтлүјә парчаһо овурдәт э Варташенә тукунчиһоји дорәт. Әхирүмүн караз әз поезд фироиорәт э хунә оморәнкә э Халдан (у вәхд Әрәш куфдирәнбүрүт) һәр сә бирорә күшдәт, чишүрәш вәкүрдәт.

Бирорһорә һәр сәшүрә амбара нәвәһо-нәтичәһошү бири, амбартәкији э Исроил рафләт.

Әз хунәј Шәмәј, бирорһорә хунәјрә 20 митро зәрфүтә сәри гәмишлү Рабај Ләләрә ја отоги бичигә хунәји бири. Хунә лов бири, рафдәт хунәј Сиһморә ја кәз отоги зиһисдәт. Тутунчи бирәт, куки э вәһдәј дәһво 14-сала вир бисдо.

Әз хунәј Рабај Ләлә 8 митро зәрфүтәтә э гирог рәһ руји зир-зәвәр Шүһмилүгә 3 кәз хунәшү бири. 3 бирор — Һәму, Һило вә Ошир һәрқишү э ја отог нүшдәт. Отогһо кәлә вә дураз бири. Һәр сәшү әз гәд хунә һәрәрә бурат. Һәму вә Һило э тараф рәһ сапोजники сохдәт, Ошир тараф рәһә тукун сохди. Ошир э 20-үмүн салһо э Тибилиси куч сохди рафди. Куки Борухә кукһо, духдәрһоји рафдәт э Исроил. Ә тараф ән уһо буһо хунәрә, кәлә кук Һило — Миши э 1935-үмүн сал тукун сохди. Порчә, Һиләвә тукуни бири. Миши хишдәнији кор сохдиһо һүкүмәтә тукунирә шөв әз тараф рәһ дәр тукунә хирд сохди парчәһорә һәммәјрә бәрди пәһни сохди. Сәс дәшәнди ки, тукунә дүздһо лов сохди. Милис э сәр кор сәхд импоју, әз амбара кәшдәһо бәгдә да-

нусдэт ки, тукунэ Миши хишдэнији бури. 6-сал кор дорут рафд э түрмэ.

Миши духдэр Ливи Шәһијо Нәнэшә нишон дорэбу. Миши э түрмэ рафдэ бәгдэ Нәнэшә Довид Бәбәјсүф һәрүси сохди бәрди.

Һәмурэ Шүһми куки, Милко духдәри бири. Шүһми э дәһво рафди лејтинант вокошди, кукһо-духдәрһоји э Тибисис бирэт. Духдәри Милко зән ән Бәршит кук Әтил Севи. Бәршит әз дәһво нә вокошд, тәләф бири, кукһоји һәжиллү, овоиллү э Исроил бирәнүт. *Миши, бәгдэ*

Һилорэ 3 куки бири, кәләји *Әбәји*, бичиги Шәһијо. Әбәји э дәһво рафди тәләф бири, бичигэ кук Шәһијо, духдәр Бирорэ, Бобишә хәһәри, Ругорэ хосди, э колхоз түтүнчи бирэт. Кукһо, духдәрһо, нәвәһошү бири. Шүһмилүг нәсилә кәлә бәбәшү э Гусәр оморэт.

Шуминовһорэ хунәшү лов бири, бичигэ кук Һило-Шәһијо әз колхоз хори вәкүрди хунә духди. Ә чикәј гәдимә хунәшү, гуншишү Тәдәди әри мол товлә вокунди.

Әз хунәј Шуминовһо э у тушу, э тараф Офтов вәдилов, э зәвәр рәһ, руји э зәвәр 2 мәртәбә, 5 кәлә отогһорә. 2-ји ән Бобул Бәбәјсүф, 3-и ән Овроһом Тәдәди бири.

Бобулә сүфдәјнә зәни Дәдәјхолу хәһәр Зәрмон Јовдо, јә куки Јуна, дү духдәри — Өвшәг *Вәк* Күлсәвән бири. Јунә фәһлә бири, кукһо-духдәрһоји бири, зәни духдәр Содуг Киләбочини. Һәммәләшүш э Исроил бирәнүт. Духдәриш Өвшәгә шүвәри Кәдәлијо тракторист бири, бандитһо күшди. Куки Әскәр амбар данандалүјә бизнесмин холинчә исдәрокор-фурухдәкор бири Әскәрә һәжилһо-овоилһоји э Исроил бирәнүт.

Бобулә бичигэ духдәри Күлсәвән савадлүјә духдәр бири. Судјәрә катиби кор сохдәнбу. Ә Боку э хубә одоми э шүвәр рафди.

Бобул чэнд салһо зэнсүз бири. (зэни рәһмәт бири) Бәгдә Тиборә, хәһәр Күләпәрә хосди. Өз уш Бобулә 3 духдәр бири. Ө шүвәрһој хишдәрәвоз ә Исроил рафдәт.

Тибо бијә зән бири. Шүвәри ә дәһаво рафди нә вокошди, тәләф бири, Худо рәһмәт сохо! Бобулә хунәји тә'мирсүз мунди сәри вачарүсди рихди.

Ө и хунә битишүк, хунәј Авроһом Тәдәдирә зәни, Наза 4-кук, 4-духдәр бири.

Овроһом гусбәнд дошдәкор бири. Кәлә кукиш Тәдәди гәсоб, Исог - мүәллим, Ишвәһи - фәһлә, Илјош бизнесмин (дорә-висдорәгор) бири. Духдәрһоји, кәләјији Күләбохон зән Ваник, дүјүмүн Сәнәм зән Илмијо — кәдәј Бобов Шәһијо, сәјмүн духдәри ә Боку бирә, чорумүн духдәр — Пәри, зән Назим, кәдәј Сүмәһ бири.

Овроһомә кәлә куки Тәдәдирә — Шомә зәни Удин бири. Зоја Степановна јә кук ишү бири Исогә зәни Тәна духдәр Дибој Гирги, Ишвәһә зәни Әлмира духдәр Сурил, Илјорә зәни Нини духдәр Түрүк бири. Овроһомәш нәвәһојирәш, нәтичәһојирәш амбартәкији ә Исроил бирәнүт.

Өз хунәј Овроһом ә тараф Офтов фуоров ә зәвәртә рәһ хунәј Бобов Тәјим бири. Зәнјүш Бирчәк духдәр Күләбочи, хәһәр Итом, Сәдуг, 2 кук, 2 духдәри бири. Әхир салһо ә Тибилиси рафдәт, әз унчош ә Исроил рафдәт.

Өз Хунәј Бобов Тәјим Офтов фуоров тараф хунәј Симхој Бону Ширинә, Мехманә кәлә бәбәшү, Күрәшүзири товлај моли 3 — отоги хунәји бири. Чәнд кук, чәнд духдәри ә һиләт рәһмәт рафдәт. Рабај Ләләрә гәмишијә (сәри) хунәји лов бирә бәгдә Сиһмој хунәрә јә отогирә ә Рабај дори. Хунәј Сиһмо әз сәһибсүзи вачарусди рихди.

Өз хунәј Сиһмо 10 митро һәрәлү хунәј Подод Илгијо бири. Хунә 2 отоги, күрсүлү бири. Подод әрзогә тукунчији бири. Куки нә бири, духдәрһоји Набат зән Ыирзә мүәллим,

Күл зэн Сихмој Бочи, Лејли зэн Јовдо, Һәжилһо-овоилһошү
Ә Исроил рафдәт.

Әз хунәј Подод зәвәртә ә гирог рәһ Итом Һәјвотә
хунәји бири. Итомә духдәри Јәтәр зән Ивотор бәбәј
Исроил, кәлә бәбәј Арзу бири. Кукһоји кәләји Баршавик,
дүјүмүн – Әскәр ә Кәнчә зиһисдәт. Бәгдә ә Исроил рафдәт.

Итом ә Варташен, бәгдә ә Кәнчә милисонер бири. Әз ху-
нәј Итом зәвәртә ә гирогләј рәһ хунәј Күлүм Курук бири.
Шүвәри ә сал һиләт мүрди. Куки Бобов, духдәриш Күл ә
Тибилиси рафдәт, хунә лов бири. Ә чикәј хунә Күләбәсдә-
рә куки Мантијор Јунә таза хунә вокунди. Зәни духдәр ән
Ингуш^{Күл} 2 кук, 2 духдәри бири. Кукһоји Јагуб вә Тофиг
ә Москва бизнесменүт. Һүрмәтлү вә имконлүјә овоилһојүт
Духдәрһоји јәки зән Рафик кук Ишәј, јәккә зән Арзу кук ән
Исроили. Һәр дү духдәр ә кәлә Һүрмәтлүјә човонһош ә шү-
вәр рафдәт, овоилһошү һисди.

Јунәрә 2 бирори — Јашаш вә Шәхинәш ә дәһво рафдәт
нә оморәт вә һәрдүшү тәләф бирәт. Һәрдүшү икидә овилһо
бүрүт. Худо рәһмәт сохо - накәмә човонһорә!

Јунәрә дәдәшү Күләбәсдә Һүрмәтлүјә зән чәнд салһо де-
путат бири.

Әз хунәј Јуна јә кәм зәвәртә кәлә мәһәлә — хунәј
сувогчи Шом^и бири. Зәни Бобишә хәһәри Лејлирә Һәжил-
овоил үшү бири, һәммәшү ә Исроил рафдәт.

Шомә (Илмијорә) мәһәләјүрә ә гирог рәһ Писәрә Овро-
һомә бәбәшүрә хунәји бири. Ә Јевлах рафдә бәгдә хунә ва-
чарусди рихди.

Әз хунәј Шом ә Офтов вәдиров, зәвәртә, күрсүлү 2 отог
бири. Ә јәкији уста Подиилә зәни Дәдәј зиһисди. Дәдәјәш
Һәжил-овоилү нәбири. Ә рајкомә бинәји хидмәтч кор сохди.
Һүрмәтлүјә зән бири. Әз отог Дәдәј битишүк јә бичиг күр-
сүлү отогиш ән дәдәј Бәбә кук Јапан бири. Бәбәрә бәбәшү

Јапан (Мишини эсил нүми) э эҫво рафди нэ вокошди, э ун-
чо тэлэф бири. Дэдэшү Эсбэт бири, Бэбэ э Исроил рафди,
зэни Морус – духдэр Бобов Шәҫијо бири. Э овоилһој хиш-
дэрэвоз э Исроил рафдэт.

Э тараф чој рафдэ рәһэ э зири, э күнч хунәј Мошди (Ју-
сиф) Огоји. Мошди колхозэ кассири бири, данандалүјэ јэ
мәрд бу. Зэни Тәворә кәлә куки Ого эз дәҫво нэ вокошд,
тэлэф бири. Дүјүмүн куки Симхојев Борис духдир-һәким
бу, э Исроил куч сохд, рафд.

Э зир хунәј Мошди Оголүгһорә 2 – кәлә хунәшү бири.
Оголүгһо кәлә нәсил бирәт, јэ чәнди э Кәнчә, э Тибилиси,
э Јевлог, чәнд хунәш э Варташен бири. Нисон Иһәј Ого э
Тибилиси зиһисди. Ого јэ чәнд сал э Кәнчә, Јәһәнкил Итом
э Јевлог, Дарфун Иһәј ого э Варташен, Рәһәвијој Иһәј ого
э Варташен бирәт. Уһорә нәвәһо-нәтичәһошү һәммәшү э
Исроил рафдэт.

Эз хунәј Мошди Ого э тараф чој э зир рәһ хунәј Бинәми
һилили, күрсүлү 2 отоги. Бинәми пинәчи бири. Һәмикәш э
чикә јошә туро хундәкор бири. Зэни Риһон Бобишә һәмәји
бири. Кукһоји э урсижәт алвар сохдәнүт, духдәрһоји чәнди
э Исроил рафдэт, јәкији э Варташени.

Эз хунәј Бинәми, э тараф чој, э зир рәһ хунәј Бонов Бәх-
шини. Кукһојирә јәкији Симон э Тибилиси, Һирзо э Кәнчә,
Дукә э Боку бирәт, духдәриш э Тибилиси зиһисди. Э Ис-
роил рафдэт.

Эз хунәј Бонов э тараф чој, э зир рәһ Әзиз Кәләбәбәрә
хунәји бири. Һә э у мәһәлә рәһмәтлүк раби Шомоилә
хунәји 2-отоги күрсүлү. Эз уш 5 митро Һәрәли э туш рујә
Офтов фуров хунәј Һизириһо бири. Һизир рәһмәтлүкә кәлә
Һүрмәтлүјә кукиәҫвот э Кәнчә вир бири, рәһмәтлүкә чәнд
салһо овоилһоји кәшд, нә мүрдәјирә, нә соғијирә нә офдәт.
Раби Шомоил, Һизир вә Әзиз кук һәмуһо һәммә әјә мәһәлә

зиһисдэт. Өз Өзиз јә духдәр бири, кук Рәһәвүјој Иһәј Ого Рувин хосди, ә Јевлог зиһисдэт.

Ҳизир ә 1930-мүн сал ә Кәнчә рафди, имоһој һәјилһо, нәвәһо, нәтичәһоји ә Исроил бирәнүт.

Раби Шомоил ХІХ —әсирә әхирһоји ә Јоршолојим Али руһани тәһсили вәкүрди омори ә Варташен, кәлә нимаза тә рәһмәт бирә (1918) һүрмәтлүјә рабијү бири. Ә сал һиләт ә рәһмәт рафди.

Шомоилә бәбәһо, кәлә бәбәһошү раби бирәт һүрмәтлү. Варташенә кәлә нимазирә ә сә сал 1846-1849-мүн сал раби Шомоилә бәбәји раби Мухоил ә кумәки чәһмәтәвоз вокунди. Шомоилиш ә 1906-мүн сал ә мәһәләј нимаз мидараша вокунди.

Шомоилә 2-кук, јә духдәри бири. Кәлә кук Мухоил (Бәбә куфдирәт) дүјүмүн кук Бәһәс, духдәри Дәдәјхәһәр бири

Кәлә кукә Бәбәрәш ә Јоршолојим бәрди 2-отоги хунәрә вокунди. Бәбәш хунди руһони тәһсил вәкүрди, Дәрбәнди духдәр хосди, кәлә күлфәтлү бири. Тә 1970-мүн сал зиһисди, Ә сали јә бо когоз, шәкил фирсорәнбу. Шомоилә дүјүмүн куки Бәһәс ә Одесса шәһәри медисина тәһсили вәкүрди. Унчә әјә духдәр ән ашканазирәвоз тониш бири, овурди ә Варташен. Зәни Шилфорә јә һәјилиш бири Јусиф. (Јәски куфдирәт) Бәһәс зури мүрди, ә човони, Худо рәһмәт сохо! Јусиф ә Боку хунди. Биолокијә мүәлими бири. Бәһәсә зәни, дәдәј Јусиф Шилфој Ашканази әри Јусиф ә нүмсанавоз 14 сала духдәр Рәһәмим Дәнәг Тамума хосди. 2 кук, 5 духдәришү бири. Кәлә куки Борис тракторисд, дүјүмүн кук Шомоил Али тәһсиллү идман мүәллимини. Духдәрһош һәммәшү тәһсиллүнүт, ә Исроил бирәнүт. Јусиф у күһнә хунәрә лов сохди, ә чикәј әнуш 2-мәртәбә кәлә хунә вокунди.

Раби Шомоилә духдәри, Дәдәјхәһәр зәнјә ән Исроилов

Симанду бири. (Мәһәсијорә һәмүји) Овоилишү нәбири. Симанду әздәһво нә вокошди, тәләф бири. Худо рәһмәт сохо!

Јескирә овоилһои, нәвәһоји һәммәшү ә Исроил бирәнүт. Хунәшү мунди, нә фурухдәт.

Әз хунәј Јәски 15 митро һәрәлү ә бүкүр чој ә гирог рәһ Күлүм Бәлгузә мәһәләји, јә отогт күрсүлү хунәји бири. зәни Өвшәг Бәлинә јә кук, јә духдәри бири. Күлүм Бәлгузә ә сәр дүзди кор дорәт, ә түрмә мүрди. Зәниш ә вәһдәј дәһво мүрди. Куки ә детдом, духдәрјү Алмасиш ә Чалид рафди, нүкәр бири, 15-16 – сала. Чәнд салһо бәгдә Алмас ә колхоз түтүнчи бири. Хорирә вәкүрди ә бүкүр хунәј Мусәс Бичон 2 - отоги хунә вокунди. Кук ишү ә Исроил рафди. Өчикәј хунәј Күлүм Бәлгуз чәнд салһо Јәски мүәллим тәрәвәз кошди, бәгдә духдәри Зоја јә отог күрсүлү хунә вокунди. Јескирә 2 кук Борис нә Шомоил, духдәрһо Тәнуш, Рајә, Зоја вә Клара бири.

Әз хунәј Зоја зәрфүтә ә гирог рәһ Јескирә кәлә куки Борисә 2 отогә күрсүлү хунәји һисди. Борисә зәни ашка-нази бу. 3 кук, 2 духдәри бири. Кәлә кәдә ә Исроил рафди, уникәји 2 кук, духдәриш ә Москва бирәнүт.

Әз туш хунәј Борис ә тараф Офтов вәдиров 3 – хунәш бири, јәкији ән уһо хунәј Мејти Мәмәли, Әдинјојһорә кәлә Бобошү әз уш дәрүнтә рә ә у борәбор 10 митро һәрәлү хунәј Дәнәглүг бири. Дәнәглүгә јә кукиш Рәһәмимә Мејтирәвәз нәзникә гунши бирәт, зәнһошү дү хәһәр бирәт. Мәһәләшү нә бири, сиглүг бири, әри һәтта әри туалет вәкәндә хоришү нә бири. Рәһәмим вә Мејти ә зәвәр мәһәлә 50 митро дурази 50 митро фирәји, квадрата хуно әз әрмәни хори висдорәт, һәр дүшү ә зәвәр хори, һәркишү рујбәруј 2 отоги хунә вокундәт.

Борис вә Илјој Дәнәгә әһәрәји уникәји хунә Гәрдәш, бәбәј Гинјаза јә бичигә күрсүлү хунәји бири. Гинјаза кәлә бә-

бәји Овроһомә хунәји вачарусди рихди. Куки Гәрдәш чәнд салһо нәхирчи бири. Рәһмәтлүк ә дәһво рафди нә вокошди, тәләф бири. Зәни Набатирә ә јә кәдәләјровоз, Рафаил Дәдәј руго әз нимәлит мундә 3 - күзә хунә, әз јәкимүн мәртәбә јә отогирә әри нүшдә дори.

Куки Гинјаз кәлә бисдо, кор сохдә имконлү бирә бәгдә әз унчо вадарафда кәлә хунә, кәлә мәһләлә висдо. Гинјаза кукһо, духдәрһоји әгүлмәндә овоилһојут. Гинјаз ә нәзники 30 – сали китоб магазәјирә мүдирини.

Зәни Вира духдәр Кәнчәји Исдир Бәбәјсүфлүгә - духдәрини. Урәш бәбәшү әзу дәһво нә вокошди. Гәрдәшә бәбәшү, Овроһомә бәбәјиш әз Дәнәглүг гоһум бири. Рәһәмин Дәнәг Гәрдәшә чәнд сал кумәкчи вәкүрди ә 20-үм, ә 30-үм салһо, гити, киснәји бири, ә Гәрдәш кумәки сохди. Набата әри Гәрдәш Рәһәмин хосди. Гоһумкәрирә довом сохдәт.

Әз хунәј Борис зәрфүтә, ә туш әну, ә гирог рәһ ән Исог, киһинә 2 – мәртәбә хунәји бири. Ә 4 утоги киһинлүгә хунә чәнд аиләји зиһисди. Әз духдәрһој әнуһо кура Либо амбар данандәлү дәриндан, араторә хуно зуһунлүјә одоми бири. Зән Јапан, Бәбәрә дәдәшү Әсбәт, Вурсиилә зәни кәчәлә Серочә дәдәшү Күлсәвән, Бобов Шәһијорә зәни Михәл Каһинлүгә әз нәсили бирәт. Ә сал һиләт әз мәрдһо амбар тәләф бири, әз уһо 2 нәфәр Мәрдәхәј вә кәчәлә Ыирзо мунди, Мәрдәхәј ә вәһдәј дәһво мүрди. Ыирзо хунәрә лов сохдәтә, јо ә зир тир-дирәк мунди, мүрди.

Мәрдәхәјә зәни – Исдирә 2 куки, Шурә вә Рәһәм бири, кукһо, духдәрһошү ә Исроил бирәнүт. Әз Исог Киһинә јә мәрд нәсили анчаг иһо мунди.

Әз хунәј Исог Киһинә пүшоји 15 митро һәрәлү Әриил Шәһбонә, Гүзүл Шәһбонә хунәшү бири. Тә'мир нә данусдәт сохдә, лов бири рихди.

Әз уһош зәрфүтә, мәһләләј хунәј Тумпучә бири. Ә сал ән

һиләт мүрдәт, әзуһо одоми нә мунди. Гүзүл Шәһбонә куки Нәрмон ә чикәј хунәј Тумпучә таза хунә вокунди.

Әз хунәј Нәрмон, ә тараф Офтов вәдиров, Илазар Һәвә-дијорә дәдәшү Күлсәвән, холушу Адамов Момидә бәбәшү-рә ә зәвәр рәһ јә отоги хунәшү бири, хунә нә мунди.

Кәлә Нимаза әзәвәри, әз рәһә сәри јә тәнкә рәһлә вараф-да зәр-зәвәр, ә унчикә јәкимүн хунә ән Сихмој Било, зәни Дәдәјруго јә отоглә күрсүлү хунәшү бу. Сихмо мүрдәнки, бәгдә Дәдәјругорә Сә'лүм Симанду хосди әз у Мишә нум јә куки бири. У хунә вачарусди рихди, ә зәвәртәлә ә хунәј Хонум Шомил нүшдәт. И сәһәт ә Исроил бирәнүт.

Әз хунәј Сихмој Било зәвәртә Илијој Иноторә хунәји бири. Әсәф кук Нәһәмијо мәлүмә гоһуми ә Тибилиси рафдәт.

Әз хунәј Илијој Инотә зәвәртәлә хунәј Хонум Шомил кукһојрә кәләји Ширин әз дәһво нә вокошди, тәләф бисдо, дүјүмүн куки Вурсиил ә Русијә, у никәји Ниниш ә Тибилиси зиһисдә.

Әз уһош зәвәртә һә ә у туш Изову Писәһә хунәји бири. Изову XIX- әсирә әхирһоји әз Залам кәнди оморәт. 2 - кук 1 - духдәри бири. Кәлә куки Бучурә зәни Хивит духдәр ән Гәрдәш Әзәрјорә 2 - куки Јашка нә Бинәми бирәт, лап ам-бартаја һүрмәтлүјә овоилһојүт, ә Исроил бирәнүт.

Изову рәһмәтлүкә дүјүмүн куки - Мухдәр, зәнји Аслан духдәр Әсәф Әзәрјорә кук-духдәри һсди. Мухдәр амбара салһо ә Кәнчә К/Т институтә мәлүми бири. Әри ә институт дарафда ә чвовонһојму амбар кумәки сохди. Уһош ә Исроил рафдәт. Тәнкә рәһләрә сәри хунәј Илјој Дәнәг варасда. 2- кәлә отог күрсүлү хунәшү бири, зәни Одосо бири. 4-кук 1-духдәр ишү бири. Кукһошү Овроһом, Мәрдәһәј, Јәшуво, вә Исог ә Тибилиси бирәт. Духдәри – Гизәтәр – зән Бәбәј Динор Тәсдил бири.

У тәнкә рәһләрәш ә Офтов вәдиров тарафи ә 2-мәртәбә

хунэ Ливи Ојбасан бири. Ливирэ зэни Нэрбоги духдэр Ринон Оголти бири.

Э 30-үм салһо э Кэнчэ рафди, бэгдэ э хунэ Дэдэј Мүрүм, кукһоји Шура, Садуг нүшди. Дэдэј Мүрүмэ шүвэри эз дэһво нэ вокошди тэлэф бири. Овоилһошү э Исроил рафдат.

Эз хунэј Ливи Ојбасан э тараф Офтов вэдиров дүјүмүн э зэвэр рафдаһо тэнкэ рэһлэрэ гироги Нофдолилуг нэсилэ хунэһојини. Э јэ бичигэ мэхэлэ, руји э зэрфүтэ күрсүлү 2—отог вэ эзэрфүји тараф 2-мэртэбэ кэлэ јарашуглүјэ хунэшү эјвунлү, һэрдүшү рујбэруј э дү јэки дэниширэ.

Нофдолилуг э Варташен чуһурһорэ эн һүрмэтлүјэ кэлэ нэсилини. Эз гэдимэ дөврһо, имоһојиш кукһо-духдэрһошү амбар бочоруглу, гобилијэтлү, нумлу, санлүнүт. И нэсилэ мэрдһоји кэлэ нүфузлу бирэт, јүзбоши ичморэ кэлэји, чэхмэтэ рэхбэри, кумэкчији, мүдафијэчији бирэт. Түкүмэтэш кэлэ нүмајэндэһојирэ и нэсилэ мэрдһоји гэбул сохди, һүрмэтэвоз э рэх дэшэндэт.

И нэсилэ нэвэһо-нэтичэһоји зомон-зомон зијод бирэ, э таза нэсилһо шахалэнмиш бирэт. И сэхэт э Исроил, э Боку, э Тибилиси вэ э јэ чэнд шэхэрһо э нэзники 100-аилэ - күлфэт Нофдолилугһо зиһисдэнүт. ХҮ11 - эсирэ эхириһојиш Нофдоли нэсилирэ эн кэлэ нүмајэндэји кэлэ бэбэ Пинһос бири. Зэни Зилфо эз духдэрһој Дэнга кэлэ һэзизэ дэдэј эн күлфэт хишдэ бири. Пинһос кэлэ тэсэррүфатчи, амбараја хориһоји, богһоји бири, һэмчинин тичарэтчи бири, эри эн чэхмэт рэхбэрикэри сохди, ичморэ рэхбэриш кор сохди.

Пинһос рэхмэт бирэ бэгдэ Корирэ куки рэхмэтлүк Шәһијо бәрди, Нофдолилүгэ нумурэ дијэштэ зэвэр һүрмэтлү сохди. Тэсэррүфатэ дијэш имконлу, кэлэ нуфузлу сохди.

Шәһијорэ зэни Эсбэт эз духдэрһој Оголүгэ нэсила бири. Мошди Огорэ духдэр һәмуји јэ һүрмэтбәндөлүјэ кэлэ

дэдэј бири.

Шәһижорә 3-куки — Ливи, Худодот, вә Әријил бири. Кәлә кукә Ливирә зәни Гәгәй — Гәрдәш хотурә хәһәри амбар данандалүјә, һүрмәтлүјә зән бири. 3-кук, 2-духдәр ишү бири. Кәлә кук Шәһијо фармесив, Сурил бајтар һәким, Рәһмоил фердшел бири. Рәһмәтлүкһорә һәр сәшү һүрмәтлүјә одомиһо бирәт. Тәјидһо, овоилһошу ә Боку, ә Варташен, амбартәкији ә Исроил бирәнүт. Амбар имконлүнүт. Ливирә кәлә духдәри Нәнәшә әсил нуми Зилфоји. Кәләтә дэдәј зән Пинһос амбар һәзиз, һүрмәтлү бири ки, Ливи нүм кәлә дэдәј хишдәрә гимиш нә сохди куфдирә, кәлә дэдәј-Нәнә куфдири, һәчуш нүми Нәнәш мунди. Нәнәшә 4-кук, 1-духдәри бири. Кукһо һәммә кәлә һүрмәтлүјә човонһоји.

Ливирә дүјүмүн духдәри Әсбәтә нүми ки һисди, дэдәј дэдәј хишдәрә нүмирә, кәлә Шәһијој Нофдолирә зәнирә нүмуни. Әсбәтә 4-куки бири. һәммәшү дәрүндән кәләтә һүрмәтлүјә овоилһојүт. Нодәри кәлә нуфузлүјә човони.

Шаһијој Нофдолирә дүјүмүн куки Худодот бәбәј хишдәрә корирә бәрди, кәлә рәһбәр, Ичморә рәһбәри, имконлү бири. Зәни кәлә тачир Үсүф Шәбәтәјә духдәри — духдәр Лејлирә 2-кук, 3-духдәр ишү бири. Исгог, Сәфәнијо, Пәр, Гүзүл вә Мохбәр. Худәдотә һәјилһоји һәммәшү ә Исроил зиһисдәнүт. Ә Варташен, ә Тибилиси имоһојиш ә Исроил һәммәшүрә ә һәрәј чәмәһәт хубә һүрмәт ишү һисди.

Шәһијој Нофдоли, кук Пинһосә сәјимин куки. Әријилә Зәни Күләнор уш әз Нофдолилүгә нәсилини, Ифитә хәһәри, јә кук ишү бири Рабај. Әријил зәмонәј хишдәрә дәрүндән савадлүјә мәрди бири. Ә чәнд идорәһо кәләјә мүһосиб бири. Әријилә куки Рабај әз дәһво ә лејтанант званијәјрә-воз, әз пој шикәсд омори. Рабај, духдәр Оммин Әсбәт Әзизәвоз күлфәт бири, һәјилһо-овоилһошү ә Исроил зиһисдә.

Шәһијој Нофдоли ә 1914-үн сал ә 71 сала рәһмәт бири.

Шәһижорә амбара нәвәһо-нәтичәһоји һәммәшү данандә-
лү, бочороглүнүт ә Исроил зиһисдәнүт амбартәкишү.

Әз хунәј Нофдолилүг јә кәм зәвәртә, уш әгирог рәһ Ми-
шијев Чүрүкә бәбәшүрә көһнә гәдимә хунә бири, лов бири
әз у 10-митро һәрәлү ә чикәј хунәј Илјој Дәнәг таза хунәш
вокундәт. Чүрүк габиләтлүјә сапожник (пинәчи) кор сохди
зәни духдәр Шәмәј Боново Анај зән хунә бири. Кукһо-дух-
дәрһоји имконлүнүт вә һәммәшү ә алваровоз мәшгул бирә
нүт. Чүрүкә кукһоји ә Боку, ә Москваш алвәр сохдәнүт. Јә
чәндиһојкә ә Исроил зиһисдәнүт.

Әз туш хунәј Чүрүк, рәһә ә Офтов вәдиров тарафи Шо-
Моилә Исог мүәлимә 2-мәртәбә 3-ә зир, 3-ә зәвәр хунәји-
ни. Исогә зәни Сәрәһ духдәр Рәһәмим Дәнәг бири. Исог әз
дәһво нә вокошди, тәләф бири. 2-кук, јә духдәр ишү бири.
Кәлә кук Сирач мүәллим ә Боку унверситетә биолкија фа-
култәјирә хунди, мүәллими. Борух алварчини, духдәриш
Тереза медики. Сирач мүәллимә зәни духдәр Бобов Әсәфи
3-кук, 2-духдәр ишү бири. Кәлә кук Шамил кәләјә һәкими
(хирурги) Шаһин вә Шәриф исә иншаатчинүт. Духдәрһоји
Маһирә вә Сәидә зән хунәјинүт. Борухә зәни Севил духдәр
Дибој Гиргини. Тереза медсестраји, шүвәри —Довид мүәл-
лим бири. Куки Илгор һүрмәтлүјә бизнесмени. Сәрәһиш ә
овоилһорәвоз, һәммәшү ә Исроил бирәнүт. Һәммәшү һүр-
мәтлүнүт, имконлүнүт. Хунәрә нә фурухдәт, һәр һәминон
ә Варташен, 1 - 2-мәһ истираһат сохдәнүт ә хунәј хишдә.

Әз хунәј Сәрәһ 10 митро зәрфүтә, әтуш хунәј Ливи Шә-
һијо, руји ә Офтов вәдиров Омин Әсбәтә дү отоғт күрсүлү
хунәји бири. Ә 1930-мүн сал ә Тибилиси куч сохди рафди,
Хунәш лов бири. Оминә зәни - Зирорә 2-кук; Ишәһә нә Рә-
һәм, вә јә духдәр Әсбәт бири, зән Рабај Нафтәлијеви.

Әз хунәј Сәрәһ 20-митро, ә Офтов вәдиров тарафи 2-ото
ги хунә Мәнәшир Киһинә нәвәји Ширин Әвәдијорә хунәји

бири. Ширин э сал эн дэҥво вир бири, зэниш э вэхт эн дэҥво э 1944-мүн сал мүрди. Ја кук, ја духдэри бири, э детдом дорэт, вир бирэт. Холушу Бинјэми чэнд сал кэшд, овоилһо рэ нэ офд. Хунэшү эз тэ'мирсүзи вачарусд рихд, мәһэлэшү э дэс овоилһој Бинјэми дэри.

Эз хунэј Ширин Эвэдијо 30-митро зэрфүтэ Киһинэ нэ-сили Токулэ хунэји бири. Зэни Билһорэ 3-кук, 2-духдэришү бири. Кукһоји — Ого вэ Вејсэл э Боку бирэнүт, Һэјилһошү-овоилһошү һисди, духдэрһо хунэрэ зэнинүт.

Эз хунэј Токул э тараф Офтов вэдинов э зэвэр рэһ Эсэф Холумиширэ хунэји бири, зэни Тэвој Вузијорэ 4-кук вэ 2-духдэри бири. Кукһо - Бобов, Һирзо, Симон вэ Огвој духдэрһо Сэнэм вэ Күлхонум бири. Кэлэ кук Бобов эз дэҥво јаралү, шикэсд вокошди. Һирзо вэ Симон нэвокошдэт, уһо э дэҥво тэлэф бирэт. Огво фэһлэ бири. Духдэрһо һардүшү хунэрэ зэнинүт.

Бобов эз дэҥво вокошди, духдэр Шолул Јовдорэ — Дэ-дэјхәһэрэ хосди, һүрмэтлүјэ кукһо-духдэрһошү бири.

Огво э ракопиттифаг фэһлэ бири, зэни Брилијанда овоилһоји һисди.

Эсэф Холумиширэ кукһо-духдэрһоји, нэвәһо-нәтичәһо-ји э Исроил бирэнүт.

Эз хунэј Эсэф 10-митро Һэрэлү, уш э сэр рэһ хунэј Күләнор бири. Күләнор мүрдэ бэгдэ хунэш вачарусди, рихди.

Эз хунэј Күләнор һә э у сыра Пэрирә дэдәшүрә ја отаги хунэ тэ'мирсүз бири уш вачарусди. Хунэј Күлнорэ э сыра-ји, 10-митро Һэрэлү хунэј Мәнәһим, бәбәј Мәһәсијо, бирору Симанду бири. Мәнәһим тракторисд бу, бандитһо урэш күшдэт. Зэни Нахомирә ја кук, 2-духдэр бири. Бирори Симанду эз дэҥво нэ вокошди, тэлэф бири. Хунэрәш әри тә'-мир сохдә имкон нэ бири, лов бири. Кук Мәнәһим Мәһәси јо рафди э хунэј Динор зиһисди. Бэгдә хори вәкүрди тазаја

хунэ вокунди. Мəфəсијо э колхоз кор сохди, зəһмəткешлү бири. Түрмəтлүјə овоилһоји э Исроил бирəнүт.

Дəлəјхəһəр рафди э хунəј бəбəј хишдə зиһисди. Мəнəһи-мə духдəрһоји Сара вə Күлəпəр хунəрə зəни бирəт. Мəфəсијорə зəни духдəр Ливи Шəһијо Əсбəт бири. Кукһо, нəвəһо, нəтичəһоји э Исроил бирəнүт. Түрмəтлү вə имконлүнүт.

Əз хунəј Мəнəһим вə Симанду 5-митро һəрəлүтə Офтов вəдиrow вə тарафи э гирог рəһ Зəһəријој Рафоилə 2-мəртəбə, 4-отоги хунəшү бири. Куки Закир фармасевт бири, əз дəһ-во лəјтанат вокошди. Ə Кəнчə рафди, зəн хосди нүшди.

Зəхəријорə бирори Шəмəрјош куч сохди вə э Тибилиси рафди. Зəни Тəнорə 1-кук, 1-духдəр бири. Хунəшү вачарусди рихди. Кук Шəмəријо Ширин əчикəј хунəј бəбəһо јə бичигə хунə вокунди, хəһəри э Бəзəрəвəз əјəки нүшдəт.

Зəхəрјорə куки – Закирə кəдəји Гəјə имканлүш бири. Əз Кəнчə омори э зир хунəј Овроһом Тəдəди, рəһə зиртəи. Əз əрмəниһо кəлəтə мəһəлə 2-отоги хунə висдори, һəмүинан оморəнүт истираһəт сохдəнүт.

Əз хунəј Рафаиловһо (Зəхəрјо, Шəмəријо) 20- митро зəвəртə э рујə Офтов фуrow хунəј Динор бири. Уһо 1936-мүн сал э Тибилиси рафдат. Чəнд салһо бəгдə хунəрə Мəфəсијо висдори.

Əз хунəј Рафаиловһо зəрфүтə э күнч дүрəһи э пүшəј хунəј Күлəнор, Подод Илгијорə əрзаг тукуни, сəриш 2-отоги хунə бири. Əз сəһибсүзи вачарусди, лов бири.

Кəлə рəһи зир, рəһ Чалидə э күнч, Офтов фуrow тарафи э гəд сəнг бору-гəлə, 3-кəлə зал отогһо хунə эн Ингујиһо бири, јə вəһдə сəр хунə э һол вачарусдə бирəнкə уста Симхо хунəрə сəрирə таза сохди, э бəдəли э тараф Офтов вəдиrow һисдиһо отогə əри хишдə вəкүрди. Усда Сийморə јə куки бири Тəнүх, əз дəһво нə вокошди, тəлəф бири. Тəнүхəш зəни Бочи – духдəр Зəрмон Јовдорə јə дух-

дэри бири. Күмбэ Бочи чэнд салһо бэгдэ э Јәһијо мүәлим э Шүвэр рафди. Ѓәјил-овоил ишү нэ бири. Духдэр ишү Күмбэрэ һәјил-овоилһошү бири, һәммәшү э Исроил рафдәт.

Ингурә јә кук, 2-духдәри бири. Кәлә духдэр Күлзән Шурај Мәрдәһәј, Әз Исог Киһинә нәсили. дүјүмүн духдэр Морус зән Мантијор Јунә бири, амбар һүрмәтлүјә кукһо-духдәрһошү һисди.

Ингурә куки Бәј јә кәләјә һүрмәтлүјә тичарәтчи бири. Рәһмәтлүк зури мүрди, хубәлүјә нум нори рафди. Зәниш Күлхонум – духдэр Әсәф Холумиширә амбар һүрмәтлүјә кукһоји һисд. Сабир, Әбүлфәт вә Әлшад габилијәтлүјә човонһојут.

Ингу – Мирвори э 96-сала рәһмәт бири.

Ингурә нәзникә гоһуми 2-бирор Әһәрү вә Бинсиун кукһој ән Дәдәјбаһар э зири хунәһој Ингу зиһисдәт. Ә 30-мүн салһо э Тибилиси рафдат.

Бинсиун әз и дәһво нә вокошди, тәләф бири рәһмәтлүк. Әһәрү Дәдәјбоһорә кукһо-духдәрһоји э Исроил бирәнүт.

Хунәј Ингурә э 20-митро һәрәлү хунәј Шомоил Күш бири. Хунә јә отоглә күрсүлү, рујиш э тараф Офтов вәдиоров. Рәһмәтлүкә јә куки бири Исог мүәлим, амбара һүрмәтлүјә човон бири, әз дәһво нә вокошди, Худо рәһмәт сохо! Шомоил рәһмәтлүк пирә мәрд бу, э сал дәһво мүрди. Хунәшү тә'мирсүз мунди, лов бири. Шәһијо кук Ѓило, језнәј Бирор э чикәј күһнә хунә кәлә хунә вокунди, нүшди.

Ингурә хунәјирә э Офтов фуоров тарафи, э зир рәх Бирчәј Тәтәлә јә отоги күрсүлү хунәји бири. Бирчә – Кәмриил э дәһво рафди вокошди. Зән - Боч духдэр Нофдолу Зоволулурә зәһмәткәшә кукһо-духдәрһоји һисди. Ә Исроил зиһис сдәнүт. Бирчә әри Күләнор туалет вәкәндәнкә Пидәд Илги јорә јә һәфтофо күзилирә әз көһнә туалет чикәји гүзүл (сүрх) офди. Гүзүл офди имкону бисдо, э чикәј көһнә хунә

таза кэлэ хунэ вокунд, мѣһэлэрэ гэлэ—бору дэшэнди. Кэлэ куки Содуг зѣһмѣткѣшѣ мѣрди, кѣндчикѣри сохдѣ, зѣни Күлѣпѣр Мѣнѣһимѣ духдѣри, Мѣһѣсијорѣ хѣһѣрини, духдѣрһо кукһоји ѣ Исроил бирѣнүт.

Ѣзѣрфүј хунѣј Бирчѣ Күлүм Гѣһријѣ чуһурѣ 2-отоги хунѣји бири. Ѣ Тибилиси зиһисди. Хунѣрѣ ѣ кук Јѣһѣнкил ѣ Овдалин фурухди. Чѣнд салһо бѣгдѣ Овдалиниш хунѣрѣ фурухди ѣ Исроил рафди. Овдалинѣ зѣни, Севил духдѣр Шѣһијо ѣ Исроил рафдѣт.

Ѣз хунѣј Күлүм Гѣһријо чуһур ѣ дѣрүтѣ, Офтов вѣдиров тараф хунѣј Ошовиһо бири. Ѣ дѣһво рафди, јүнкүл јаралү бири, ѣз госпитал вирихди омори ѣ хунѣ. Хунѣрѣ фурухди рафди ѣ Боку.

Ѣ зир хунѣј Күлүм, Гѣрдѣш Хоту вокундиһо хунѣрѣ ѣ чи кѣји Мошди Шолумѣ хунѣји бири. Јѣ куки бири - Шолум ѣ Тибилиси ѣ Иһѣноновоз ѣјѣки тукуни бири. Имконлүјѣ одо ми бири. Овоилһоји ѣ Исроил бирѣнүт. Хунѣшүрѣ ѣ пүшоји 5-митро һѣрѣлү Мејти Тулушкѣрѣ хунѣји бири. Зѣниш ѣ кук хишдѣрѣвоз ѣ Тибилиси куч сохди, ѣз унчош ѣ Исроил рафдѣт.

Ѣ чикѣј хунѣј Мошди Шолум вѣ Мејти Тулушга Гѣрдѣш Хоту 2-отоги кэлэ хунѣрѣ вокунди. Гѣрдѣш ѣз дѣһво јаралү (ѣз пој) шикѣсд омори, зѣни Билһорѣ 3-кук, јѣ духдѣри бири. Кэлэ куки Адил — Миши филолокија — (ѣдѣбијјѣтчи) ~~ѣлмлѣри~~ ^{јѣхдѣрүрѣ} ~~иһмѣзѣдирѣ~~ мѣдафиѣ сохди. Уникѣји куки Бабап сырави мѣѣлими. Духдѣри Күлхотун зѣ Шура кук Пѣтѣни. Бирорһо нѣ хѣһѣр һѣммѣшү ѣ Исроил рафдѣт.

Ѣз таза хунѣј Гѣрдѣш зѣвѣртѣ ѣ күнч ѣ зир тутдор хунѣј Сүмѣһ Бѣтијо бири, чѣнд салһои Шѣкирѣ Дѣһнѣ нѣ Күнкүт кѣндһоји зиһисдѣт, бѣгдѣ вокошдѣт оморѣт, ѣз сѣһибсүзиш хунѣ лов бири. Хунѣј Рафоил Дѣдѣјругорѣ висдорѣт нүшдѣ.

Кукһоји Илову нѣ Күршүм габилѣтлүјѣ, зѣһмѣткѣшѣ чо-

Λ
вонһојут, э Исроил рафдэт.

Ә бүкүр хунәј Сүмәһ уш ә зир рәһ јә отоги, күрсүлү хунәј Гәнди бири. Куки Мухдәр әз колхоз хори висдори әз чој ә Офтов фуrow тараф 2-отоги кәләтә хунәрә вокунди ә 1996-мүн сал ә Исроил рафди. Көһнә хунәј Гәнди-Борухә ә сыраји, ә зир рәһ Сосун шүвәр Күләбәсдәрә 2-отоги күрсүлү хунәји тә'мирсүз мунди лов бири. Чәнд салһо ә хунәј Күлүм Курук нүшдәт. Көһнә хунәрә лов сохдәт таза хунә вокундәт.

Ә зир көһнә хунәј Сасун, Гәрдәш Хотурә хунәшүрә чикәјини, әз уш 20-митро зәрфүтә хунәј Һибә, Күләпәрә Хунәшүни. Һиборә шүвәри ә дәһво тәләф бири. Чәнд сал бәгдә Һибо ә Бобул Бәбәјсүф ә шүвәр рафди. Ә хунә Һиборә бичигә хәһәри Күләпәр, шүвәри Ивов кук Исог Бәбәјсүф нүшдәнүт. Ә зәрфүј хунәј Әсәф Холумиши, әзир рәһ һисдиһо кәлә хунә ән Јәггү Ловчојини.

Јәггү рәһмәтлүк ә сал һиләт (вәба хәстәлүги) мүрди. Кук нә духдәри әз 30-мүн сал пүшә ә Тибилиси куч сохдәт. Јә куки бири, ә 1930-мүн сал ә Тибилиси рафди. Хунә сәһибсүз мунди, колхозә детјаслији, богчә бири. Богчә ләгв бирә бәгдә колхоз әри үзкә мәгсәдһо истифадә сохди. Чәнд салһо боромо ипәк-гурдирә ингибатори күрм вәдировундә хунәји бири ә зири хунәһо. Ә зәвәри 2 - отог, ә јәкији Кәшнә, кәдәј Милко, јәкикә Исдир хәһәр Илијоги нүшди. Кәшнә ә зән овоил хишдәрәвоз ә Исроил рафди.

Әз хунәј Јәггүрә Офтов фуrow тарафирәш боруји Довит Раби Бәбәјә јә отог јопуги бичигә хунәји бири. Довит ә Јәвлог рафди, рабикәри сохди. Куки Бәбәј духдәр Зәрмон Јовдорә Дәдәј Динорә хосди. Кукһо, духдәрһоји бири, уһош әз Јевлог ә Исроил рафдәт.

Әз хунәј Довит раби Бәбәј, ә тараф Офтов фуrow ә у чәркә ә зир рәһ Јусиф Пинһосә ә Һәнукој Довитә хунәјровоз ә

зир ја бун битишик хунәји бири.

Јусифә куки Мәһәсијо шүвәр Бати (Нәнәш) әз дәһво нә вокошди тәләф бири. Духдәри Бәкүл зән Ишәј Сасун бири. Бати ә нәзникишү, күһнә һомумә ә мәһәләји ја отоги хунә вокунди нүшди.

Кук Бати Пинхас (Ваник) духдәр ән Овроһом Тәдәдирә, Күләбохонә хосди, хори вәкүрди, кәлә хунә вокунди. Чәнд сал бәгдә ә овоилһој хишдәровоз ә Исроил рафдәт.

Ә хунәј Јусиф Зәхәријоровоз битишүк 2-отоги 2-мәртәбә хунәј Тәнукој Довит, шүвәр Сәвијој Галлу бири. Тәну - корәш куки Довит әз дәһво нә вокошди, тәләф бири. Зәни Дибә ә овоилһој хишдәровоз ә Тибилиси рафдәт, бәгдәтә ә Исроил. Духдәһоји Дәдәјзилфо зән ән Шүһми Рафаилов, Бәхтијорә кук һәмуји. Ә Тибилиси зиһисдәт, әз унчикәш ә Исроил рафдәт. Тәнукорә дүјүмүн духдәриш Наз зән Мехдијев Долин, Гәрибә дәдәшү бири. 10-һәјил ишү бири.

Зәхәријорә нә Тәнукорә битишүк, хунәшү вачарусди, ә чикәј ән у хунәһо кук Долин Гәриб зир-зәвәр ја отога хунә вокунди, чәнд салһо бәгдә хунәрә фурухдәт ә Исроил рафд. Зәхәријорә әз Бәкүл зән Ишәј бәгдә бичигтә духдәри Рифон зән шапкачи һәсэн бири, уһош ә Исроил рафдәт.

Нимаза ә зәвәри, әзир рәһ Огорә духдәри нүшдиһо хунә ән Мәнәширов Рафоил, Дәдәјругәрә һәрүси Гизәтәрә бәбәшү, зәни духдәр Гәрдәш Әзәријо Күләпәр бири. Чәнд Салһо бәгдә хунәрә ә Әријил Шәһбон, шүвәр Пәр, духдәр Худодот Шәһијо фурухди. Уһош чәнд салһо бәгдә ә Тибилиси рафдәт, хунәрә ә Синчони Ого фурухдәт.

Әз хунәј Ого ә рујә чој Батирәш хунәји бири, уш хунәрә фурухди ә Исроил рафди.

Әз хунәј Бати зәрфүтә ә гирог рәһ тачир - Мәһәсијој Вузијорә кәрвонсәрәји бири, вачарусди, рихди. Ә мәһәләјиш Бобов Әсәфә овоилһоји тәрәвәз кошдәнүт.

Ә зир корвонсара, хунәј Нахамија мүәлим 4- отоги кәлә таза хунәји бу.

Нәһәмијо чәнд салһо тә пенсия вәдарафдә ә Чалид, нә Гәрәбилогә кәндһоји мәлүм бири. Зәни Вира духдәр Әсәф Һәзәријо тутунчи бири. 2-куки, 2-духдәри бири. Кәлә куки Әсәф али тәрсиллү электрики. Ражонә электрик шәбәкәјүрә мүдири бири, һүрмәтлүни. Зәни – духдәр Кәнчәји Шөвкәтә кукһо, духдәрһоји һисди. Әсәф 6-отоги 2-мәртәбә таза хунә вокундәбу, фурухд, рафд ә Исроил.

Дүјүмүн куки Әсәдиш али тәһсиллү электрики, ә раби-тә шөбәси кор сохдәнбу. Зәни Рә'на духдәр ләнкә Шомоилә кукһо, духдәрһоји һисди. Әсәдиш ә бәбә-дәдәј хишдәрә-воз аиләлү ә Исроил рафдәт.

Әз хунәј Нәһәмијо ә тараф Офтов вәдиров ә тәнкә мәһәлә јә отоги бичигә хунәләш ән Сиһмо, (зәни Инәһәм) бири. 2-кук, 1-духдәрүшү бири. Дарфун, Сүмәһ вә Дәдәјруго бу. Дарфун ә Тибилиси рафди, Сүмәһ ә әскәри рафди ә Русијә, унчош зән хосди, нүшди. Дәдәјруго ә Әсәф Әзәрјо ә шүвәр рафди.

Әз хунәј Сиһмо нә һәрәј Нимаз Јашувој Јәһијорә 2-отоги хунәји бири. Һәсби, фургуну бу. Кукиш Ливи ә Јевлогә дәмир јола стансијајирә чојчији бу. Духдәри Гизәтәриш ә Јевлог ә шүвәр рафди. Хунә сәһибсүз вачарусди, рихди.

Әз хунәј Јошуво ә тараф Офтов вәдиров кәлә Нимаза би-нәјини, ә пүшојиш Мидараша отоги.

Әз Нимаз ә тараф Офтов вәдиров, ә сәр билог, тәнкә рәһә ә гирогу хунәј Рафаилоһо Пүрүз нә Әсәфә әјәки 2-чүк-лә күрсүлү отог хунәји бири. Пүрүзә куки Нәтәлин, зәниш духдәр Гүзүл Шаһбонә һүрмәтлүјә кукһоји һсди – Бәхти-јор, Шалико, Әскәр, Теймур вә Кәрәм. Исәһәт һәммәшү ә Пјатигорски зиһисдәнүт. *Әскәр ә Бәку зинһисдә*

Әсәфә 2-куки бири, Рафоил вә Шүһми. Рафоил ә дәһво

рафд нэ омо, тэлэф бири.

Шүһми духдэр Сэвијој Галлурэ — Дэдэј Зилфорэ хосди, э Тибилиси рафдэт.

Нэтэлин духдэр Гүзүл Шәһбон Салатинэ хосдэ бэгдэ э гирог чој, э сэр билог Балаоглән јә отогилэ хунэ вокундэт, нүшдэт. Овоилһоји кэлэтэ бирэ бэгдэ э зәрфүтэ э гирог чој хубэ хунэ вокундэт. Нэтэлин һүрмәтлүјэ колхозчи бири.

Ә зир тәнкэ рәһлә, э зәрфүј билог э күнч Мәһәсијој Ву-зијорэ хунәји бири, кәлә имканлүјэ тачир бири. Тукун ән у анчаг буһолүјэ парчоһо бири, зәни Пәнинорэ 2-кук, 2-дух-дәри бири. Кәлә куки Шәһијо эз сүфдәјинэ зәни бири, дү-зијәхэ сокитэ одоми, э бәбәј хишдәрәвоз э тукун кор сох-ди, нум зәни Дабаш бу, Дабаша јә куки, јә духдәри бу. Ку-ки Бобиш әдәһво рафд нэ вокошд, тәләф бисдо. Духдәриш Бамби э Тибилиси бирәнбу.

Мәһәсијорэ эз Пәнино бириһо бичигәјэ куки Ишаһә дэ-рүндан, һүнәрлүјэ, рача бој-бухунлү човон бири. Тојтушә һәрмәһи эз чирәји хосијәтһошү јәки, Рәһәмим Дәнәгә би-чигә бирори Ифрәим бири. Һәр дүшү эз бирор зәвәртэ сә-дагәтлү јә ухшәш бирәт. Мәһәсијо һәрдүшүрә амбар хос-ди, әри һәрәкишү јә "Моузир" тапанча висдори. Һоловһо-һошүш јә чирә ухшәш вокундэт. Мәһәсијо кәлә духдәр ән хишдә Диборэ әри Ифрәим нүмкири сохди.

Ә сал һиләт э 1918-мүн сал, әрузи 7-8 мүрдәрә бәрдәт э гәбирүстү, хори вәкәндәт, мүрдәрә тобучундәт, нә тәрси-рәт номуслу бирәт, икидикәри сохдәт, э дүјәки дәнишири човонһо э хунэ нә нүшдәт. Худо рәһмәт сохо у икид бирэ човонһорә һәммәшү тәләф бирәт, эз инфексија. Әз и чирә күрүнэ хәсдәлүг э Варташен чуһурһојмүрә ән кәми 40%-и тәләф бири. Ә рәһмәт рафдәт, рабиһо, рабиһорә кумәкчи-һоји һәммәшү эз раби Шомоил, эз раби Борух күрдә шо-мошһо һәммәшү э рәһмәт рафдәт.

Ма 1926-сал эз дүдүј бирәки бәбәјмү әрчигә
Әкәдә бирор хишдәрә, Ифрәимә ^{нүмиңә} әрчигә кори

Мәһәсијорә ә бирор хишдә Иһәноновоз ә зир ја бун, би-
тишүк кәлә нүмунәви хунәшү бири. Ән Мәһәсијо 4-отоги,
ә 2 мәртәбә, Иһононә 2-отоги бәзәклүјә хунәшү бири. Мә-
һәсијорә кәлә духдәри Диборәш Иләһәзәр Шомоил хосди.
(Нәдовә, Ругорә бәбәшү) Дүјүмүн духдәрә Дәдәјхолә кук
Илмијој Бәбәјсүф — Иһонон хосди. (Сәдовә, Күлхәндә дә-
дәшү)

Мәһәсијо әз хунәј хишдә 20-митро зәрфүтә 2-отоги кәлә
һүндүрә хунә Шәкирә устәһојирә овурди, әһәрәј 2-отоги ә
кәлә дивор пичи нүмунәви хунәрә әри бичигә кук - Ишәһә
вокунди. Дивор пичи, Варташенә чуһурһојирә јәкијирәш
нә бири.

Ишәһә рәһмәт бирә бәгдә чәнд салһо бәгдәтә Иләһәзәр
Шомоил әз Рус - Керман дәһвоји ә дөвр Никалај ә Керман-
манһо ә плен офдори, 7 сал бәгдә омори. Винири ки, әз ху-
нәшү һич кәс нә мунди, һәммәшү мүрди, хунәшүш әз сә-
һибсүзи вачарусди, рихди.

Иләһәзәрә јә кәм пулу бири, әчикәј хунә овурди бәхшәј
јә хунәрә сәнгирә рихди ки, хунә вокуну. Иләһәзәрә чикәј
хунәшү ә зәрфүј хунәј ән һибә ә гирог рәһ ә күнч әз хунәј
ән Ишәһә 20-митро һәрәлү бири. Мәһәсијош зу һәрәј зәри
Иләһәзәрә куфдири ки, хунәрә нә вокун, духдәрмә Диборә
әдәрә дорәнүм ә тү, нишит ә и хунәј Ишәһә. Иләһәзәр куф-
дири ки, Диборә миһојүм, оммо дүлмә нивәкүрү әри хунәј
Ишәһә зиһисдә. Мәһәсијо куфдири ки, кукиш, духдәриш
јәкини — һәрдүшү өвлоди. Хунә ән Ишәһә нә бири, пој ән
Дибә бу.

Һәчуш бири, јә кук, 3-духдәр үшү бири.

Мәһәсијорә бирори Иһәнонә јә кук, 3-духдәр бири. Ку-
ки Јәһјо мәһлүм, тә пенсия вадарафдә һүрмәтлүјә мә'лүм
бири. Зәни Күлпәри, әззәвәр мәһәлә духдәр ән Вузијој Му-
хоил бири, овоилһошү нә бири. Күлпәри рәһмәт бирә бу,

чэнд салһо бэгдэ духдэр Зэрмон Јовдо Бочирэ хосди. Өз уш овоил ишү нэ бири.

Илһэнон Вузијорэ кэлэ духдэри Тэво, зэн Өсэф Холу-миши бири. Дүјүмүн духдэр, Гызтомом зэн Шолум Јовдо, ахиримүн духдэри Күлсэвэн дэдэј тукунчи Илазар. һэрсэ-сэшүрэ һүрмэтлүјэ кукһо, духдэрһошү бири.

Ө Варташен тэ 20-25-мүн салһо, тэјтэ Совет һүкүмэти оморэ гэришүглүг, бандитизм, сојгунчүлүг, эн кэлэ һэрч-мэрчлүг бири. Нумлү-санлү имконлүјэ одомиһорэ салбэ-сал талан сохдэт, мол-дөвлэтирэ бэрдэт. Мәһэсијорэ ку-ки Шәһијорэ вэ Шәһијој Нофдолирэ кэлэји куки Ливирэ бэрдэт, чэнгэдэ пул висдорэт бэгдэ рәһэ сохдэт.

И мәсэлэрэ э Тибилиси вэдироморэ э у вэхдинэ гози-тиш нүвүсдэт. Ө 1914-мүн сал Шәһијој Нофдоли рәһмэт бири, Мәһэсијо рәһмэтлүк тэјтэ 1939-мүн сал зиһисди. У чирэ мәрд әјэ вэзијэт мундки, әхириндэ әз киснәји мүрди.

Мәһэсијорэ хунәјирэ духдэри Дэдәјхол, нэвәји, духдэр Шәһијо Бомби э Шолум Јовдо фурухдэт.

Мәһэсијо вэ бирори Иһэнонэ нэвәһо, нәтичәһоји э Ти-бибилиси, э Боку, э Москва, амбартәкиһошү э Исроилиш бирәнүт.

Мәһэсијорэ хунәјирэ э Офтов вэдилов, тарафи эн гирог тәнкэ рәһлэ Тиборэ хунәјини. Хунэ 2-мәртәбэ, 4-отоги ади хунәји. Тиборэ шүвәри Мәнәшир әз дәһво нэ вокошди, тә-ләф бири. Чэнд салһо бэгдэ Тиборэ Бобул Бәбәјсүф хосди, 3-духдэри бири, һәммәшүш э шүвәр рафдэт, хунәш мунди әри Тиборэ хәһәри Күләпәр. Күләпәрэ шүвәри Ивов кук Исог Бәбәсүф бири. Овоилһоји э Варташен бирәнүт.

Өз зир хунәј Тибо рујэ Офтов вэдилов тэјтэ зири хунәј Ләнкэ Шомоил Күш јэ тәнкэ рәһэ һәр дү тарафи э бүкүр-бүкүр јәки јэ отоги Күрәүлү бичигә хунәләһо 4-э зир рәһ, 4-э зәвәр, 8-аиләрэ хунәһоји бири.

Инчо, Ошир бугоз бура, Өзэријој Хонум, Илаһэзар Шо-моил, Шәмэј Төврүш, Бобов Мэзэгули, Јошувој Јунус нэ Миши Болбикэ, Јошувој Дүрткүл чэнд салһо зинисдэт. Хунәһошү тәнк мәһәләсүз бирәт вә хунәһошүш тә'мирсүз, көһнә бири, һәркишү ә јә чирә дијор рафдәт.

Оширә овоилһоји ә Јовлог, Өзәрјо рафди ә пүшөј хунәј Илјој Дәнәг, Бучуриһорә ә хунәји нүшди. Илаһэзар ә хунәј Мәһәсијо рафд, Шәмэј Төврүш ә Кәнчә рафди, Бобов Мә-зэгули ә Боку, Миши Болбикэ ә Јовлог, Јәшувој Дүрткүл ә Кәнчә, Јошувој Јунус ә овоилһоји ә Тибилиси рафдәт.

Ә у тәнкә рәһ һич кәс нә мунди, ә чикәј ән у хунәһо Си-јәһбәр һәсрәтов кәлә хунәрә вокунди, кәлә мәһәләрә һасар сохди.

Әз хунәј Мәһәсијо Вузијо 30-митро зәрфү, 2-мәртәбә 4-отоги хунәј Бирори (Разиил). Зәни Нугорә 9-һәјили бири, овоилһо һәммәшү чуро хунә вокундәт, һәјиллү-овоиллүни. Бирор рәһмәтлүк, зәһмәткәш, тәмизә одоми бу. Ә фәһләкә-рирәвоз овоилһој хишдәрә дошди, кәлә сохди, 5-кук, 4-дух дәрә өвләндирмиш сохди. Овоилһојиш һәммәшү һәхмилү дәрүндана човонһојут.

(Овоилһојирә јәки-јәки ә хунәһошүрә сыраји расирәнкә аиләрә нумһошүровоз мә'лумат дорәннүм.)

Әз хунәј Јәһја мә'лүм ә Офтов фуров тараф хунәј Сә'-лүм Симанду бири. Куки Симанду духдәрә Вурил Оширә, хәһәр Лүтә-Сарара хосди, габилијәтлүјә овоилһошү бири. куч сохдә ә Исроил рафдәт.

Әз хунәј Сә'лүм ә у сыра хунәј Вурил Ошир бири, јә до нә отоги хунәји бири. Јә кук Лүт, јә духдәриш Сара бири. Лүт духдәр Гүзүл Шәһбонә хосди ә тараф чој хунә вокун-ди нүшди.

Лүт ә зән, овоилһој хишдәровоз ә Исроил рафдәт.

Симанду хунәј бәбәшү Сә'лүмә вә хунәј Вурилә (көһнә

хунəһо бири) лов сохди э чикəји 3- отоги таза хунə вокунди. Овоилһоји һəммəшү рафдэт э Исроил. Лап амбартəјə һүрмəтлүнүт.

Симандурə хунэрə э чэркəји 2-мəртəбə ата-бобо хунə эн Дəдəјгини бири. Кукһојиш э Тибилиси зиһисдэт, 1930-мүн салһо рафдэ бəгдэ Рувин кук эн Рəһəвијој Иһəј Ого нүшди. Уһош куч сохдэ э Јевлог рафдэ бəгдэ кукһој Дəдəјгини хунэрə фурухдэт.

Эз хунəј Дəдəјгини зəрфүтə хунəј əсијовчи Күршүм бири. Хунə 2- отоги күрсили гəдимə хунə бири, куки Форух фурухд э Исроил рафд. Э нəзники хунəј Күршүм Худодод Ојдинə 2-отоги күрсүлү хунəји бири. Худододə 2-куки, 2-духдəri бири. Кукһоји кəлəји дүјүмүн куки Коврил, һəрдү бирор э Кəнчə рафдэт.

Коврилə зəни духдэр Мəһəсијој Бəбəјсүф, хəһэр рəһмəт лүк Мулла Тəјими. Кукһо –духдəрһошү һисди. Худодотə кəлə духдəri Хол тутунчи фəһлə бири. Түрмəтлүјə овоилһошүш бири, э Исроил рафдэт. Дүјүмүн духдэр, Чимəгүз шүвəri рəһмəтлүк Исроилə амбар һүһмəтлүјə кукһо, духдəрһошү бири, э Кəнчə, э Боку, јə чəнди э Исроил бирəнүт. Тəхмəлүнүт, имконлүнүт.

Эз хунəј Күршүм 30-митро һэрəлү хунəј Телмани, 2-отоги күрсүлү, э Исроил куч сохдэт рафдэт.

Эз хунəј Телман 20-митро һэрəлү хунəј Тофик кук Јуна 2-отоги, кəлə мəһəлəји һисди, амбар габилијəтлүјə човони, зəни духдэр Јəвдо Нателə һəјил-овоилһошу һисди. Тофик э Москва бизнəsi.

Эз хунəј Тофик 30-митро зəрфүтə хунəј Зиһрој Мəнə бири Чəнд салһо бəгдэ вачарусди, э чикəји духдəri Милко јə отоги хунə вокунди.

Милкорə шүвəri Мəлкивин əз дəһво нə вокошди, тəлəф бири. Милкорə куки Кəшнə э Исроил куч сохди вə рафди.

Милко э Варташен эхунэј хишдэ зиһисдэ, пенсијачини.
Эз хунэј Милко зэрфүтэ 2-мэртэбэ 4-отоги хунэ кук эн
Эсэф Холумиши Агворэ хунэјини. Хунэрэ 4-тарафи хүн-
дүр, сэнг бору һасари, кэлэ дэрвозэ э тарафи Офтов фурав
вокундэ оморэ.

2-мэртэбэ, 4-отоги и хунэрэ эсас сәһиби Эзиз Бобоов-
роһом э 30-үм салһо куч сохди э Тибилиси рафди. Хунэрэ
дори э гоһум хишдэ э Агво. Уһош э Исроил рафдэт.

Эз хунэј Агво 20- митро һэрэлү Гуш вэ Балаш зэн, шү-
вэр э јэ бичиглэ отоглэ зиһисдэт, овоилһошүш нэ бири. Э
30-үм салһо һэр дүдүшү мүрдэ бэгдэ хунэ нэ мунди, ва-
чарусди, рихди.

Эз хунэј Гуш 30-митро э тараф Офтов вэдилов хунэј
Зэрман Јовдоји. 4-отоги хунэ э гэд кэлэ мәһэлэ дэри. Зэр-
монэ 2-кэлэ куки э дәһво тәләф бири, Худо рәһмәт сохо!

Э хунэ Зэрмонэ 3-үн куки Шоул зиһисди. Шоулэ кук-
һоји Заһид вэ Ваһидэ чәнд кукһо, духдәрһошү һисди, куч
сохдэт уһош э Исроил рафдэт. Хунэј Нәһәмијо мәһлүмэ э
туши, э гирог рәһ хунэј Ливи Ого Мејти бири, күрсүлүјэ
2-отог. Э сал халера нэ мундэт, тәләф бирәт, хунәшү лов
бири. Э мәһэләји Довит мәһлүм тәрәвэз кошдэ.

Эз хунэј Ливи 20-митро һэрэлү э тараф чој хунэј Рәх-
моил кук Ливи Шәһјои. 2-кэлэ күрсүлү таза хунәји. Рәһ-
моил фердшил — медики, зәни Күл тутунчи бири, 2-кук, јэ
духдәр ишү бири. Рәһмоилиш э күлфәт хишдәрәвоз э Ис-
роил рафди.

Эз хунэј Рәһмоил зэрфүтэ кук Хананјајев Рабај Расимэ
2-отоги күрсүлүјэ хунәјини. Зәни духдәр Јусубов Шурара
кукһо, духдәрһоји һисди. Расим э коммунхоз кор сохдэ, зә-
ни евдари.

Эз хунэј Расим зэрфүтэ э гирог эн рәһ Тоффиғ кук Ишај
Сасунэ 2-отог кэлэ таза хунәјини. Зәни духдәр Шоул – Лә-

тифэрэш чэнд һәји́ли һисди. Тофиг гобилијәтлүјә дүлкәри. Кәлә Нимазаш тә'ми́рерә усдакәријирә ә Абрамов Тофигә-воз дү тофиги әјәкиш кор сохдәт. Тофиг һүрмәтлүјә човон-һорәш јәкини. Хунәрә фурухди ә Исроил рафди.

Әз хунәј Тофиг 30-митро зәрфүтә уш ә гирог рәһ хунәј Огтај — Әсәф кәлә кук Нәһәмијо мәһлүми. Хунә 2-мәртәбә 3-әзир, 3-ә зәвәр кенишә отогһо, ә мәһәлә кухнә, омбор, һә-мум, туалет вокунди.

Октај али тәһсиллү әлектрики, ә Кәнчә хунди вә рајонә әлектрик шәбәкәјирә мүдири бири. Амбар габилијәтлү вә һүрмәтлүјә човони. Зәни Шөвкәтә 2-кук, 1-духдәри бири. Октајиш ә Исроил куч сохди рафди.

Әз хунәј Октај 10-митро зәрфүтә Шәһијо кук Ливирә 2-отоги күрсүлү хунәји бири. Шәһијо ә дәһво рафди вокошди. Ихтисоси фармасиви, аптекар.

Зәни сәнәм, духдәр Әсәф Холумишини. Тһүрмәтлүјә овоилһошү һсди, һәммәшү ә Исроил рафди.

Шәһијорә хунәјирә 30-митро ә тараф Офтов фуров так-си шофери Шәмәјә куки Исроилә 2-отоги, күрсүлү хунәји бири. Хунәрә фурухди ә Исроил рафди.

Рәһ Чалидә ә пүшоји, ә зир рәһ Сәдуг кук Бирчә — Кәм-риилә 2-отоги күрсүлү хунәји һисди. Сәдуг јә зәһмәткәшә мәрди, тәсәрүфатчини. Зәни — Күләпәр - хәһәр Мәһәсијорә зәһмәткәшә кукһо-духдәрһошү һисди, ә Исроил бирәнүт.

Сәдуг ә зәнәвоз әз Исроил вокошд омо ә Варташен ә хунәј хишдә. Овоилһошү нә вокошд, һәммәшү кор сохдәнүт. Әз хунәј Сәдуг 30-митро ә тараф Офтов ^{вәдиров} вәдиров ә у сыра, ә зир рәһ Исог мәһлүмә 2-отоги, күрсүлү хунәјини. Зәниш Тәна, духдәр Дибөј Гиргини, 2-кук — Натиг вә Муса вә дү-духдәр — Күллү вә Назлини. Исог ә зән овоиловоз ә Исро-роил рафди, али тәһсиллү һүгугшунас духдәриш һә ә хунә нүшдә ә Исроил нә рафдијо, ә суд кор сохдә. Овоилһорәш

Һәр 4 - ишү кәлә һүһмәтлү, данандалунүт.

Әз хунәј Исоғ ә Офтов фуrow, ә чәркәрәвоз ә зир ән рәһ Дирчәрә куки Овроһомә хунәјини. Зәниш әрмәнини, уш ә зәнәвоз ә Әрмәнисдон рафди.

Әз хунәј Овроһом 20-митро зәрфүтә 2-отоги, күрсүлү хунәј Бәбәји, ән кук Јапони.

Бәбәрә зәни Морус — духдәр Бобов Шәһијо бу. Амбар-тәјә һүрмәтлүјә хубә аиләјүт.

Бәбәрә бәбәшү Јапан әз дәһво нә вокошди, тәләф бири. Хуношу Киләј Һәдәдирә хунәјрә ә соғ тарафи јапуг јә бичигә отоглә бири, у ә вәһдәј дәһво вачарусди, Бәбә ә дәдәј хишдәрәвоз тә таза хунә вокундә, Дәдәј, зән усда Подуиловоз битишик ә јә бичигә күрсүлүјә отоглә зиһисдәт. У јә отогиш вачарусдә бәгдә имојнә хунәрә вокунди.

Әз Овроһом, кәдәј Бирчә ә тараф Офтов фуrow ә зир рәһ Бәјә куки Сабирә 2- мәртәбә 4-отоги хунәјини.

Әз хунәј Сабир ә у сыра, ә чәркәрәвоз Борис (Бәһәс) кук Зәрмон Јовдорә 2-мәртәбәјә, 4-отоги хунәји бири. Зәни Әс-мирә Борухә духдәрирә јә духдәри бири. Борис чәнд салһо ә тутунә идарәји кор сохди, хубә имконлүјә одоми. Уш ә Исроил рафди.

Әз хунәј Борисә сыраји һә у чәркә ә зир рәһ хунәј Ифрәим, кук Бирори. Зән Әлмирә духдәр Әсәди, јә кук, дү донә духдәри бири.

Ифрәим чәнд салһо рајкопиттифага мүһасиби бири.

Әз хунәј Ифрәим ә у чәркә 10-митро һәрәлү хунәј Шәмсәлү, кук Ишәј Сасун 2-кәлә отог, күрсүлү хунәји. Зәниш Дилшад духдәр ән Әлини, 2-кук, 3-духдәри бири. Шәмсәл-Бинәми фәһлә бири, зәһмәткәши, һүрмәтлүни.

Әз хунәј Шәмсәл ә Офтов фуrow тараф ә күнч дү рәһи хунәј Бобиш — Илјоји, кәлә кук Бирори, 2-отоги, күрсүлү, кәлә хунәји. Зәни Әсли, духдәр Нәтәлине 5-куки бири. Бо-

биш — (Илјо) амбар һүрмәтлү, данандалүжә човон бири.

Бобиш — Илјо рәһмәтлүг ә Исроил рафди.

Әз зир ән мәһәләј Шәмсәл рујә Офтов вәди́ров рафдаһо рәһә ә зири хунәј Рафик кук Ишәј Сасунә хунәјини, 3-отоги кәлә фирәһә отоглү хунәји. Рафик чәнд салһо совхоза зоотехники бири, зәни духдәр Јунә Зидәрәш 3- һәјил үшү һисди. Рифик сәнәт хишдәрә дәрүндан, кәлә һүрмәтлү бири. Ә Исроил бирәнүт.

Әз хунәј Рафик, чәркәрәвоз ә зир рәһ Кәрәм — Симон кук Нәтәли́нә хунәји бири. Хунә 2-отоги кениш, күрсүлү хунәји бу. Зәни Севинч, духдәр Ирзо кук Боновә 3-духдәр јә куки бири. Кәрәм дәрүндан, имконлү, һүрмәтлүжә одо-мини. Хунәрә фурухди ә Пјатигорски рафди.

Әз хунәј Кәрәм 15-митро һәрәлү, ә чәркәрәвоз, ә зир ән рәһ, кәлә кук рәһмәтлүк Нәтәлин, Бәхдијорә 2-мәртәбә 4-отоги кәлә хунәји бири. Бәхдијор, али тәһсиллү, рәһә идо-рәјирә мүдири бири, кәлә габилијјәтлү, һүрмәтлүни. Зәни духдәр Ифрәим (Күлүм) Зита али тәһсиллү һәкими јә куки Рафаил, 2-духдәри Раифә вә Күлнарә ә Боку, ә Пјатигорски бирәнүт.

Әз хунәј Бәхдијор зәрфүтә 2-кук туку́нчи, Илозор, 2-кук ән Ваник, әз уһош бәхшәј 4-5 човонһојму әз зәрфү хори вә күрдәт хубә хунәһо вокундәт, јә чәнд салһо нүшдә бәгдә ә Исроил рафдәт.

Ә пүшоки́нә дөврһо әз чојә ә Офтов фу́ров тарафи, ә та-раф дог әз имуһо зиһисдәкор нә бири, чү әз зәвәр тә гәбир-стүлүг иму әрмәниһо зиһисдәт кәлә богһо вә хориһошү бири. Әз 1940-мүн сал бәгдә әз унчо чуһурһорәш хори, һәтта мејвәлүжә богһо дорәт, хуцнә вокундәт.

Әз зәвәр јәкимүн хунә ән Довит Бәбәјсүфи, зәни Нәнәш духдәр Ливи Шәһијорә 4-кук, јә духдәри бири. Довит чәнд салһо кәнд советә сәдири бири, кукһоји һәммәшү али тәһ-

силлү, овоиллунут. Э Боку, ја чэндикэш э Исроил бирэнүт. 3-отогли күрсүлү хунэшү нисди.

Эз хунэј Довит 50-митро дэрүнтэ э дүш дог хунэј Ливи кук эн Ишај Сасуни, 2-отоги, күрсүлү хунэји нисди, зэни Гызтомом духдэр Бэбэј Оврумэ агүллүјэ овоилһоји, һэм-мэшү э Исроил бирэнүт. Эз хунэј Ливи зэрфүтэ э дүш дог хунэј Мәһәсијо кук Мәнәһимэ хунэјини, зэни Әсбәт духдэр Ливи шәһијорэ 4-кукишү бири. Кукһошү Алик, Нодар, Симанди вә кәлә һүрмәтлү, имконлүнүт. Нодарэ э Бокуш кәлә магазији нисди, амбар хејирхоһә човонэ бизнесмени. Һәммэшү аиләлү амбара һәјил-овоиллүнүт.

Уһош хунэрэ фурухдәт э Исроил рафдәт.

Эз Мәһәсијо зэрфүтэ, э гирог чој, э сәр билог Рафаилов Нәтәлинэ јә отог күрсүлү хунэји бири, зэни Салатин духдэр Гүзүл Шәһбонэ 5-куки бири. Бәхдијор, Шалико, Тејмур, Әскәр вә Кәрәм һәммэшү эз дү јәки данандә, һүрмәтлүјэ човонһоји. Нәтәлин 50-митро зэрфүтэ 2-отоги, күрсүлү кәлә хунэ вокунди. Куки Шәликош һә э мәһәлә таза хунэ вокунди. Имоһој һәммә бирорһо э Пјатигорски зиһисдәнүт, имконлүнүт. Һәммәшүрә һәјилһо-овоилһошү тәрбијәлү, әгүллүнүт. Бирорһо һич йәкишүшВарташенэ эз јор нәсә вәдәшәндәнүт, э руз "Суруни" оморәнүт э Варташен.

Эз хунэј рәһмәтлүк Нәтәлин 30-митро дэрүнтэ э тараф дог э зир тәнкә рәһ мәһәләј Лути (Ошир) зэни духдә Гүзүл Шәһбонэ һәјили нә бири. Эз "көрпәләр әви" јә соворә һәјил вәкүрдәт, нүм нборәт Әлхон, кәлә сохдәт, әријү зәниш хосдәт, овоилһошү бири. Уһош э Исроил рафдәт.

Эз хунэј Лүт э тараф дог хунэј Нодов кук Иләһәзәр Шо-моилә кәлә мәһәләји, фундуглуги нисди, Нодовиш сырави колхозчи, зэни шаһбаз, духдәр Рәһәмим Дәнәг тутунчи бири. 2-куки, 2-духдәри бири. Кәлә куки Илуш духдәр Бобов Әсәф хосди, јә һәјили нисди. Уһош э Исроил рафдәт.

Хунэј Азәдов Күирәләр кук Симанду-Сүмбү
67
нисдорч, тәнд сәл әбәдә уш э Исроил рафдәт

Ә зир хунәј Шалико, кук Нәтәлин, хунәј Илјаги кук ән Әзәрјој Хонуми, зәни Шојисдү духдәр Бирори. 2-куки, 3-духдәри бири. Илјаги совхозаш корчији, зәни Шајүсдү тутунчи бири. Кәлә мәһәләји, 2-мәртәбә 4-отоги кәлә хунәшү һисди. Түрмәтлү, имконлүнүт.

Илјагиш куч сохди ә Исроил рафди.

Әз хунәј Илјаги ә тараф дог мәһәләј Мухдәр — кук Гәнди, 2-кәлә отоги, күрсүлү хунәји һисди. Мухдәр совхозә фәһләји бири, зәни Хивит Күршүмә духдәриш тутунчи бири, 4-һәјили бири.

Кәлә куки Маһир әмәһәләј бәбәј хишдә 2-отоги хубә хунә вокунди, јә чәнд сал бәгдә ә Исроил рафди.

Әз зәвәр зәрфү рафдәһо кәлә рәһә Офтов вәдиров тарафи, бичигә рәһә ә зир хунәј рәһмәтлүк — Сурил кук Ливи Шәһијорә 4-отоги, күрсүлү хунәјини. Сурил али тәһсиллү бәјтар һәкими бири Амбар данандалүјә, кәләјә һүрмәтлүјә корчи бири. Зәни Мәхбурә мәһлүмә духдәр Рәһәним Дәнәнгә 4-кук, 3-духдәри бири. Мәхбурә али тәһсиллү ријазизият мәһлүмини. Кукһо-духдәрһорә һәммәшү али тәһсиллүнүт. Кукһошү — Әлдар, Әлхан вә Әлшад, духдәрһошүш Зәнфирә вә Әсмирә ә Исроил бирәнүт, Әлдәниз — Нофдолу ә Боку, Әлмира ә Варташен зиһисдә.Һәммәшү имконлү, хунәлү, һәжиллү-овоиллүнүт.

Әлхон техника әлмләри доктори, профиссори.

Сурил рәһмәтлүк Нофдолилүг нәслирә дијәш зәвәр, дијәш һүрмәтлү сохди. Мәрд ~~ә~~ һилом бу! *Һилом!*

Кәлә рәһә ә гирог, Офтов вәдиров тарафи хунәј Бәбәј Писәһ бири. Уһош әз Нофдолилүгә нәсилүнүт. Бәбәјә зәни әз Морчолүг — Аснат бири. ~~4~~-кук, 1-духдәришү бири. Кәлә куки Гәндә зәни Нордәш, Гүзүл Шохбонә хәһәри 1-кук Бәбәј вә 1-духдәри бири, ә Тибилиси куч сохдәт рафдәт. 2-мүн кук Писәһ, фотограф бири, зәни әз ашканазиһо — Либо

бири. 2-кук, 1-духдәришү бири Кәләжитә Борис полковник
Һоҗи 1-кук, 1-духдәрүшү бири, кукишү Виктор ә (КГБ) кор
сохди, ә кенирал рүтбәрәвоз ә атставка вадарафди. Духдә-
ри Лиза һәкими, ә Русија зийһисдәнүт. Борис әз дәһво бәгдә
ә Малдавија зийһисди, тә рәһмәт бирәш Медтехникама ди-
ректори бири.

Дүјүмүн куки Натан али тәһсиллү аграном бири. Малда-
вијара Тираспол шәһәри зийһисди. Зәни Валинтинара 2-кук,
1-духдәри, һәр дүшү али тәһсиллүнүт. Натан тә рәһмәт би-
рә кәлә колхоза сәдири бири. Јә косибә колхоза кәлә нүм-
лү-һүрмәтлү сохди, республикара ән ворлүјә колхозһорәш
јәкији варафди ә мәртәбә, Натана 2-ленин ордени, 2-гыр-
мызы әмәк бајраги ордени, 2-октијабр ордени, шәрәф ни-
шани ордени вә амбара медалһоровозиш тәлтиф сохдәт.
Һејдәр Әлијев ә Молдава рафдәнкә Натанаш гуноги бири,
амбар рази бири, Һејдәр тәклиф сохди ки, бијо ә Азербәј-
чан кәнд тәсәррүфат назирлији кәлә вәзифә бүнүм.

Натан Һејдәр Әлијевә кәлә гуноглуг, зијафәт дори. Һеј-
дәр Әлијев амбар рази бири, Натана әри телевизија кино –
журнал вәдировунди.

Писәһә духдәри Аснат зән Ифрәим (Күлүм) бири, 4-кук,
2-духдәри бири.

Әз Писәһ бәгдә Бәбәјә јә кук Инәто бири, ә сал һиләт ә
рәһмәт рафди. *Јә кукишү русија бири, ә Кәһгә зийһисдәт*

Бәбәјә јә духдәри бири Зилфо, зән Һәјвот ИҺәјә, Шолу-
мә, Нугорә дәдәшү.

Һәјвот рәһмәтлүк, Сокитә, дузгунә одоми, туроһун бу.

Әз хунәј Бәбәј Писәһ зәрфүтә, уш ә гирог ән рәһ Хотуј
Шәмәријорә хунәји бири. Хотурә Бәһәс (бирор ән Шолум
Јовдо) хосди, рафди нүшди ә хунәји. Бәһәсә хунәј бәбәшү
лов бири, Шолумиш Хотурә ә јә отоги нүшди. Бәһәсиш ә
Тибилиси куч сохдә бәгдә, хунә томом мунди әри Шолум,

чэнд салһо бэгдэ Шолум хунэј Мәһәсијој Вузијорә висдо-
ри, хунэј Хотурә ә Божәни Рустам, (зәни Булвор) фурухди.

Әз хунэј Хоту ә тараф Офтов вәди́ров, тәнкә рәһә ә зә-
вәри һисдиһо хунә ән Ширин Лејлигүзүл бири, Ширин фо-
тограф бу. Ә Тибилиси куч сохдә бәгдә хунәрә дори ә Бә-
бәј, кук Динор Тәсдил. Бәбәј рәһмәтлүк данандалүјә одо-
ми бу. Ә дәһво рафди омори. Ә дәһво ә немешо плен оф-
дори ә 1942-мүн сал, ә 1945-мүн сал вокошди. Чухур бирәј
хишдәрә пәһни сохди, хишдәрә мусурму куфдири, әри ән
уш немешо урә нә күшдәт, 3-сал ә плен бири. Оморә бәг-
дә чэнд салһо ә тичарәт кор сохди. Амбар һүрмәтлүјә аг-
саггал бири. Зәни Гызјетәр духдәһ Илјој Дәнәгә 4-кук, 3-
духдәри бири. Уһош ә Исроил рафдәт, һәммәшү кәлә һүр-
мәтлү, габилијәтлүјә човонһоји. Кәләји куки Мишә, језнәј
Ширин Илјо ә Америка рафдәт. Оммо уникајиһо — Вагиф,
Видади, Әлбрус, духдәрһојиш ә Исроил рафдәт. Һәммәшү
һүрмәтлү, габилијәтлүнүт.

Әз хунэј ән уһош ә у чәркә ә дәрүнтә хунэј Милих, кук
Итом Күләбочини. Милих фәһлә бири, амбар косиб бирәт.
Ә Исроил рафдәт.

Әз хунэј Милих уш ә у чәркә, у тәнкә рәһә әхири, бирор-
и ләнкә Шомоилә 2-кәлә отог күрсүлү хунәји бири. Зәни
Дәдәј, духдәр Бәршитә јә кук, 4-духдәри бири. Һәммәшү ә
Исроил рафдәт.

Ә зәрфүј хунэј Шомоил дү бирори Иһәј вә Шолумә ху-
нәјини. Иһәј фәһлә- косиб бири. Шолум фердшел бу. Уһо-
рә һәр дүшүрә һүрмәтлүјә кукһошү, духдәрһошү бири. Ә
Исроил рафдәт.

Әз хунэј Шолум рујә кәлә рәһ, ә у чәркә хунэј Бәршит,
кәлә бәбәј Иһәнон бири.

Бәршит рәһмәт рафдә бәгдә Иһәнон хунәрә фурухди, ә
Тибилиси бирәт, әз унчош ә Исроил рафдәт.

хунэј
Өз хунэј Бэршит, Офтов фуоров э зир тэнкэ рəһ Итом
Килəбочини. Итомə јəкимүн зəни, (Дəдəј Милих нə Шо-
моил) мүрдə бəгдə Хивит духдэр Нэтəлинə хосди. Өз уш
Лəтиф, Нəби вə Əлдар кукхоји, Күларə вə Нəркəз духдэр-
хоји бири. Ө Исроил рафдэт.

Өз хунэј Итом Күлəбочи э у туш, рəһə э зири, кəлə рə-
һə э гироги, э Офтов вəдиоров тараф хунэј Абрамов Гинјə-
зи. 4-отоги күрсүлүјə хунэји. Гинјоз чəнд салһо китоб ма-
газəјирə мүдирини. һүрмэтлүјə кукхо-духдэрхоји һисди,
зəни эз Кəнчə Исдирə духдэри Вирајə. Гинјəзаш бəбəшү
рəһмэтлүк Гəрдəш эз дəһво нə вокош, тəлəф бири. Гинјəз
э Варташен зиһисдə. Ө Исроил нə рафди. Овоилһоји тəһ-
силлүнүт вə һүрмэтлүнүт.

Өз хунэј Гинјəз зəрфүтə хунэј Рəһəвијə кук Сəфəнијə-
ји. Хунə 2-мəртəбə, 4-отогини.

Рəһəвијə фəһлə кор сохдə. Зəни, Хивит, духдэр Дибəј
Гиргирə јə кук, јə духдэриш һисди. Уһош э Варташенүт.

Совхозə идорəјирəш э зəрфүји тарафи хунэј Шапкачи
һəсэн бири э зир əн рəһ.

Һəсэн сəлигəлүјə шапка, кепка духдəкор бири, зəниш
Риһон, духдэр Үсүф, хунэрə зəнирə јə кук, 3-духдэри бу.

Хунэрə фурухдэт э Исроил рафдэт.

Өз хунэј Һəсэн э тараф Офтов фуоров тукунчи Илазарə
хунəјини. Илазар əгүллү, һүрмэтлүјə одоми бу. Рəһмэтлүк
зури мүрди. Зəни, Пəри духдэр Рəһəвијəј Иһəј Ого, Əвдар,
4-куки, 2-духдэри бири. Овоилһош һəммəшү зəһмэткəшүт,
һүрмэтлүнүт. Куч сохдэт э Исроил рафдэт.

Ө зəрфүј хунэј Илазар, хунэј Илмијə кук Бобов Шəһи-
јəји. Фəһлə кор сохди, зəни Сəнəм, духдэр Овроһом Һəдə-
дирə јə куки, 2-духдэр бири. Куки Аслан гəсəби, духдэри
Ирадə, Сурилə куки Əлдара зəнини. Кукхо –духдэрхошү
əгүллүјə овоилһоји, јə духдэри э Исроил бирə.

Эз хунэј Илмијо э дэрүнтэ, кук эн Гэрдэш Хоту — Баба мэхүлүмэ хунэји бири. Зэни Сэвијо духдэр Бирор зэн хунэји. Сэ һэжил үшү бири. Э Исроил рафдэт.

Эз уһо зэрфүтэ э гирог рэх хунэј Хол, духдэр Худэдотэ 4-отоги күрсүлү хунэјини. Хол тэ пенсија вадарафдэ совхозэ фэхлэји — тутунчи бири, тэдбирлү, мэрдохосијэт, һүрмэтлүјэ зэн бири. Кукһо-духдэрһојиш һүрмэтлү вэ имконлүнүт. Уһош э Исроил бирэнүт.

Эз хунэј Хол 20-митро һэрэлү э гирог кэлэ рэх Чимэгүз зэн рэхмэтлүк Исроилэ 2-мэртэбэ 4-отог хунэји һисди.

Чимэгүз, Худодот Ојдинэ духдэрини, кэлэјэ бизнесмен Амбар һүрмэтлүјэ инсон Арзура дэдэшүни. Арзу эри гэбирүстүлүгэ оводу сохдэ амбара хэрч кэшири, Худо рэхмэт сохо бэбэјирэ, һэзизэ бирорирэ.

Эз хунэј Чимэгүз зэвэртэ, рэхэ э Офтов фуоров тарафи хунэј Алмас духдэр Күлүм Балгүзи. Алмас колхозэ фэхлэји бири пенсијәнери, тәһнојэ зэни.

Јэ хунэш көһнэ Автобазара зэрфүтэ, э гирог рэх, кэлэ мэхлэлэ Шолум Јовдорэ куки Абрам духдурэ күрсүлү 3-отоги хунэ һисди. Зэни — Чүнкүл духдэр Иһәнон Бэбэјсүфэ амбар һүрмэтлүјэ кукһоји һисди.

Ханадовһорэ хунэји зэрфүтэ, э гирог чој, Шура Дэдэјмүрүмэ кэлэ кукирэ күрсүлү 2-отоги хунэји һисди. Шураш э Исроил рафди.

Эз хунэј Шура 20-митро зэрфүтэ хунэј Симон кук эн Итом Күләбочирэ күрсүлү, 2-отоги хунэји һисди. Зэни — Назилэ духдэр Офдум Тәһәнијорэ 1-кук, 1-духдэри бири. Э Исроил бирэнүт.

Э зэрфүј хунэј Нәһәмијо мэхлүм, э гирог рэх јэ тәһнојэ пирэ зэн Күлүм Огојогубэ хунэји бири, шүвәри, һэжилһоји э сал һилэт тэләф бирэт. Күлүмэш хунэјирэ әһүмоји Дарфун Хојерэ, Јәһәнкил Гуданишә, Ыимониилэ бэбәшү Шә-

мэ ја, эзуһо зэрфүтэ Борухэ, Сүмбүлэ, Зэрэһијорэ бэбэшү-
шүрэ уһорэ һәркишүрэ ја отоги, бичигэ хунэһошү бири, э
тэнкијэ 30-мүн салһош эз киснэји, эз хэсдэлүкһо эрһэмэт ^{Куз} ^{Сох}
рафдэ бэгдэ хунэји лов бири. Эз хунэј Күлүм Огојогуб 20
митро һэрэлү э туш хунэј Дэдэјгини, хунэј Дарфун-Хојэ
бири. Јошлүјэ тэһнојэ мәрд бу, э вәһдэј дәһво мүрд, чэнд
сал бэгдэ хунэји вачарусд, лов бисди. Э чикэј хунэј эн Кү
лүм вэ Дарфун Мошди Ого, бэбэј Борис-духдурэ тэрэвэз
сохдәнбу. Мошди э рәһмэт рафдәнки, куки хорирэ фурух-
ди.

У сәһибсүз оһунуэ вачарусд хунэһорэ
гунгһо-гәбургәһојирэ гуншиһо э гикэј
һузуи зүһүсдүр кировундәт.

Нәсилһорә һәрәкәти

Әсирә

Ә XIX – әхирһоҗи Ә Варташен имурә ә нәзникиһо 300-аилә бири. XX – әсирә әвәлһоҗи ә 1918-мүн сал ә "вәба" — һиләт хәсдәлүгирәвөз әз 40 % амбарта чәмәһәт тәләф бири. 1920-мүн салһо амбара аиләһо куч сохдәт ә Кәнчә, ә Тибилиси, 1930-мүн салһо мундә чәмәһәтә 20 % дүјүмүн ахын, (куч сохдә) јенә ә Кәнчә, әз унчош бәһзиһоҗиш ә Тибилиси куч сохдәт рафдәт.

Ә 1940-мүн сал чәмәһәт имурә әз 10 % амбарта ә Јевлог рафдәт. Ә вәһдәј ән дәһвош јә чәнд тәкә, тәһнојә оһилә зәнһо-мәрдһош әз киснәји, тәнки әз нәхшиһо тәләф бирәт. Худо рәһмәт сохо уһорә!

Дүнјорә 2-мүн дәһвоји варасда бәгдәһо 1945-1960-мүн салһо чәмәһәтә јашајишији тәдричән дирчәлмиш бири. Әз 1960-мүн сал тә 1985-мүн сал вәзијәт һәр тарафлү амбарта хуб бирә бу. Чәмәһәт кәлә имконлү бисдо. Әз көһнә хунәһо амбартә таза кәләтә хунәһо вокундут, әри хишдә миник мошуни висдорәкорһош бисдо.

Һәјиф ки, и вәзијәт амбар нә кәши, һилом дәкиш бисдо.

Ә 1980-мүн салһо гондармаја халг чәбһәсирә дөври гәршүглүги ки бисдо, әрмәниһорә пиш сохдут. Милли әдавәт кәскин сәр күрд колхоз вә совхозһорәш ки ләгв сохдут, чәмәһәт чәнд сал корсүз мунд, зиндәкуни амбар күрүн бисдо. Һәр кәс, һәр кәс гәришүглүгә тәрси бисдо. Ә и вәһдәш рәһ Исроилиш ки, вокундә омо, чәмәһәт мәчбур бисдо ә ахыновоз күтләви күч сохдут рафдүт ә Исроил.

Ә Варташен ә 1991-мүн сал бириһо 160 күлфәтә 1998-мүн сал анчаг 30-аиләји мунд.

Куч сохдә рафдәкорһорә амбартакији хунәһој хишдәрә амбар ә учузә гимәт фурухдут рафдүт. У хунәһо фурухдәкорһо һәммә әри хунәрә фурухдә бәгдә лап пәшму бирәт.

Рафдәкорһо 30% амбартаји хунэрэ нэ фурухди, һәр һә-
минон 1-2 – мән оморэ э хунэ-чикәј хишдэ нүшдэ истира-
һәт сохдәнүт.

Чәмәһәт эн амбар э "9 АВ", руз "Суруни" э Варташен
оморәнүт. Э сәр говроһо шәһм сухундәнүт вэ рәһмәт куф-
дирәнүт.

Э руз "Суруни" эз чәнд шәһәрһо, өлкәһо амбара чәмә-
һәт оморэ мүрдәһој хишдэрэ э јәр дәшәндәнүт, рәһмәтиш
куфдирәнүт, дуво, туро хундәнүт.

Куч сохдэ рафдэ чәмәһәтэ һич јәкијиш Варташенэ эз
јәр хишдәһә нәсә вэдәшәндә, э ширинәј хатирэровоз э јәр
дәшәндәнүт.

Ә 1941-1945-мүн салһо, 2-мүн дәһвој Дүнјо ә дәвһо рафдәкорә човонһојму

Ә 1941-мүн сал ә Варташен 107-аилә чуһур бири, 76-аилә 83-нәфәр ә дәһво рафдәт. Әзи сәфәрбәр бирәкорһорә 55-нәфәри нә вокошди, тәләф бирәт. 28- нәфәр вокошди, уһорәш 90 % шикәсд бирәт, оморәт ә хунә.

Тәләф бирәкорһо:

01. Абрамов Јагуб кук Сасун.....(кук Күләбәсдә)
02. Абрамов Кәмриил-Шәхинә кук Сасун...(кук Күләбәсдә)
03. Абрамов Гәрдәш кук Абрам(Гнјаза бәбәји)
04. Абрамо Офдум кук Илјо.....(Бобишә һәмүји)
05. Аширов Бәршид кук Ошир.....(Славикә бәбәји)
06. Бановајев Бобов кук Шәмәј..... (Шәмәј Боново)
07. Боновојев Јашуво кук Шәмәј... (Шәмәј Боново)
08. Бинәминов Мәлкиһин кук Бинәми.....(Кәшнәрә бәбәји)
09. Бәкәлијев Ширин кук Бинсио /-/.....(Бамбирә шүвәри)
10. Вузијојев Бобиш кук Шәһијо...(Мәһәсјој Вузјорә нәвә)
11. Гардашов Мәнәһим кук Миши.....(Фүрүдә бирори)
12. Давидов Симон кук Бинсион.....(Давидовлугһорә куки)
13. Јовдојев Јовдо кукЗәрмон.....(Шоулә бирори)
14. Јовдојев Рәһмон кук Зәрмон.....(Шоулә бирори)
15. Јусубов Ширин кук Әбәји.....(Хонум шамилә куки)
16. Јусубов Холу кук Исог.....(Исог Бәбәјсүфә куки)
17. Јусубов Биһ кук Јусиф.....(Исроилә һәмүји)
18. ЈагубовМилих кук Ошир.....(Пәтәнә бирори)
19. Јагубов Итом кук Ошир.....((Пәтәнә бирори)
20. Јусубов Исроил кук Исог.....(Исог Бәбәјсүфә куки)
21. Јушвајев Јушва кук Рәһәмим.....(Ифрәимә бирори)
22. Јушвајев Ырзо кук Әсәф.....(Әсәф Холмиширә куки)

23. Јушвајев Симон кук Әсәф.....(Әсәф Холмиширә куки)
24. Давидов Давид кук Тәнүко.....(Гәрибә холуји)
25. Давидов Бобов кук Подиил.....(кук уста Подиил)
26. Ллјоев Илјо кук Иното.....(Нәһәмијорә гоһуми)
27. Ихажов Сүмәһ кук Дарфун.....(Әјвәзә бирори)
28. Исроилов Симанду кук Мушоил.....(Мәһәсјорә һәмуји)
29. Исогов Исог кук Довид.....(Јевлоги Гәгәјә шүвәри)
30. Мехдијев Мехди кук Бәршит.....(Әдинјорә бирори)
31. Мехтијев Вурсиил кук Мехти... (кәчәлә Суричә бәбәји)
32. Мишијев Миши-Јапан кук Илјову... ..(Бәбәрә бәбәшү)
33. Михайлов Әзәријо кук Вузијо..... (Күлпәрирә бирори)
34. Мәнәширов Мәнәшир кук Мехти... ..(шүвәр һибо)
35. Михайлов Симанду кук Ишәј..... ..(Гнјаза хүсүрү)
36. Мәһәсијојов Мәһәсијо кук Пинһос... ..(шүвәр Бати)
37. Нафдалијәа Исроил кукШәмәј..... (Шәмәјә бәбәји)
38. Наталинов Ылил кук Ошир..... .(шүвәр Дибә Гирги)
39. Нәтәлинов Ширин кук Бәршид.....(шүвәр Дәдәјмүрүм)
40. Нисонов Мәһ кук Нисон.....(шүвәр Киләј Һәдәди)
41. Рафаилов Рувин кук Мухоил.....(Күршүмә бирори)
42. Рафаилов Мехман кук Мухоил.....(Күршүмә бирори)
43. Рафаилов Рафил кук Әсәф.....(Шүһмрә бирори)
44. Рувинов Захар кук Рәһәмим.....(кук раби Рәһәмим)
45. Симхажев Ого кук Јусиф.....(бирор Борис духдир)
46. Симхажев Тәнүх кук Симхо.....(Бочирә шүвәри)
47. Шуминов Шумин кук Һәвәдијо.....(Илазара бирори)
48. Шуминов Мәнәшир кук Һило.....(Шәһијорә бирори)
49. Шуминов Әбәји кук Һило.....(Шәһијорә бирори)
50. Шамаилов Исог кук Шамаил.....(Сируча бәбәшү)
51. Шалумов Шалум кук Шәһијо.....(Лејлирә бирори)
52. Шалумов Интов кук Зүлфи.....(кук Зүлфи)
53. Шамаилов Ширин кук Бәршид.....(Бәбәј Тәнон)
54. Шолумов Хитил кук Исојлолу.....(кук Исог)
55. Симхажев Јунатан кук Симхо.....(Шоулә холуји)

Ә дәһво 2-куки тәләф бирә аиләһо:

01. Абрамова Күләбәсдә:..... Јагуб вә Кәмриил — Шәхинә
02. Әсәф Холумиши:.....Җирзо вә Симон
03. Зәрмон Јовдо:.....Јовдо вә Рәһмон
04. Мухоил Бону:.....Рувин вә Мехман
05. Шәмәј Бонови:.....Бобов вә Јашуво — Чубон
06. Исог Бәбәјсүф:.....*Зәрмон вә* Холу ~~вә~~ Јусиф
07. Ошир Руго:.....Милих вә Итом
08. Җилој Шүһми:.....Мәнәшир вә Әбәји

Әздәһво вокошдәкорһорә сијәһији:

01. Абрамов Нахамија кук Ханан.....срави
02. Абрамов Кәмриил — Бирчә.....срави
03. Азәрјәјев Чохмур кук Гәрдәш.....срави
04. Гарлашов Бәбәј кук Илову.....срави
05. Јагубов Симон кук Ишвәр.....срави
06. Јагубов Јусиф кук Ишвәһ.....срави
07. Јагубов Бәбә кук Ишвәһ.....срави
08. Јагубов Оммин кук Мәнәшир.....срави
09. Јушваев Бобов кук Әсәф.....срави
10. Јусубов Вурсиил кук Мәрдәхәј.....срави
11. Довидов Довид кук Бәбәј.....срави
12. Ихәјов Рувин кук Рәһәвијо.....срави
13. Мехдијев Данил кук Бәршид.....срави
14. Мехдијев Шәлми кук Бәршид.....срави
15. Мехдијев Тәјим кук Мәнәшир.....капитан
16. Милихов Әшов кук Мирзо.....срави
17. Нафдалијев Барис кук Писәх.....полковник
18. Нафдалијев Натан кук Писәх.....срави
19. Наталинов Җирзо кук Ошир.....срави

20. Рафаилов Закир кук Зэхэрјо.....лејтанант
21. Шулинов Шүһми кук Һэму.....лејтанант
22. Шајајев Шәһијо кук Ливи.....срави
23. Шабанов Әриил кук Күршүм.....срави
24. Абрамов Шомоил ~~кук~~ Нәдов. *кук Шалаһазар* срави
25. Хунукаев Гәрдәш кук Миши.....срави
26. Јусубов Давид кук Бобов.....лејтанант
27. Ихажов Ихаж кук Хажвот.....срави
28. Ёилилов Ёәмбул кук Овдолин.....срави

Ишвәһ Јәгүкүзәлә 3-куки Симун, Јусиф вә Бәбә ә дәһво рафди һәр сәшүш вокошдәт саламат.

Писәһ — Либорә 2-куки рафди ә дәһво һәрдүјиш вокошди. Натан әз пој јаралү бири, Исроил — Борис кәләјә һәким бири, соглом вокошди.

Бәрит Мејтирә 2-куки Донил вә Шәлми әз дәһво вокошдәт. Донилә дәшәји шикәсд омори.

1941-1945-мүн салһо бириһо дәһворә нәтичәјү

Ә 1941-1945-мүн салһо, 2-мүн Дүнјорә дәһвоји ә бүтүн Дүнјо чәһми 50-милјон инсон тәләф бири. Әз у 6-мијон нәфәр милләт имуни. Әз чәһми тәләф бирәкорһорә 20-милјонни Совет һүкүмәтирә инсонһоји бири.

Ә вәһдәј дәһво әз 20- амбарта кениралһоји бири. Әз уһо Черниховски, Драгунски вә 8- нәфәр дикәр кенирал Совет һүкүмәтирә гәһраманирә Нүмирә вәкүрди. Амбартәкишүш ә дәһво ә икидирәвоз тәләф бири. Худо рәһмәт соһо уһорә!

Ә и күрүнә дәһво чәһми 11,582 нәфәр икид Совет Итти-фагы гәһраманирәвоз тәлтиф бирәт.

Гәһрәмонһо, әз Русһо 8161, Украјнәлүһо 2069, Белорусһо 309, Татарһо 161, Јәһудиһо 157, Газакһо 96, Күрчиһо 91 Әрмәниһо 90, Өзбәкһо 69, Молдованһо 61, Чувашһо 44, Азәрбајчанлүһо 43, Башгырдһо 39, Осетинһо 32, Түркүмәнһо 18, Мариһо 18, Мативецһо 15, Тачикһо 14, Латишһо 13, Гырғызһо 12, Ләзгинһо 11, вә гејриһоји 70 нәфәр бири.

Ә милләтһорә әһалијирә сајишү күрә гәһромон нүмирә вәкүрдә икидһорә ә фоизовоз мүггајисәрә сохдәнкә Русһо 7,1%, Јәһудиһо 6,1%, Украјнәлү 5,2%, Белорусһо 3,8%, Татарһо 3,2% вә дикәрһо амбар кәм бири.

Ә фаизә һесабиовоз Јәһудиһо әз русһо бәгдә дүјүмүн чикә вәкүрди.

Ә Сталинграда дәһвоји Гүбәрә 2-човони — Матиел Абрамов вә Исај Илазаров Сов. Итти. Гәһрәмани, јенә әз Гүбә Даглыг Гарабага дәһвоји танкчи Алберт Агорнов Азәрбајчан мили гәһрәмон нүмировоз тәлтиф бири.

Әз 1932-тә 1944-салһо Јермәнјагә канселери һитлер әз 6-милјон амбар Милләт имури күшдә.

Јудәјимүш урә бәһиғәрә дорә, мәғлүб вәтәнәр бәсдә

Өз ја чэнд хэндэлүжә мә'луматһо

Ө пүшокино дөврһо, радијорә, телевизијорә, мәтбуэтә ә чикәји, кимкәһо, чикә ихдилотһо вә мәһәләј нимазһо бири.

Ө Варташен чуһурһојмурә ән кәләјә кимкәји, ә пишој ән тукун Подод бири, ә зәвәр хунәј Бирчә. Ә сәр јосдијә сәнко нүшдәт. Ә сәһәтһоровоз ә чә, ки чи винирикә, әз чәһо чирә шинирикә ихдилот сохди ә дү јәки расундәт. Амбарһошү и кофһорә ә хунә коф сохдәт, ә хунә бирәкорһо мә'лумотлү бирәт.

Јә кәлә кимкәш Морчолүггә хунәјирә, тукунә пүшоји, зәвәр мәһәләрә кимкәји бири.

Руз шоботһош ә мәһәләј Нимазһо ихтилот сохдәт. Ә и кимкәһо әсас шәһәнкум кура бирәт, руз оринә, руз шоботһо ә сәһәтһорәвоз нүшдәт, куфдирәт, хәндүсдәт, зарафатһо сохдәт, вәхт кировундәт.

Бәрзиһоји кимкәһорә нуфузлүјә ихтилотчиһоји бири. Ә зәрфүјә мәһәләјә Мәнәшир вә Овдолин Рәһими, Јошувој Јунус, Зәхәрјој Рафоил, Чохмур кук Гәрдәш Әзәјијо, Бирор — Бобишә бәбәшү, Бобов Мәзәгули вә јә чэнд нәфәр. Зәвәр мәһәләрә ихтилотчији әсас, Бисиун Нәһмо Дойдогли, Дарфун Иһәј Ого, Мәһәсијој Бәбәјсүф, Бәршит Мејти вә һәми јә чэнд нәфәр. Худо рәһмәт сохо уһорә!

Әз кимкәһорә јә чэнд мәзәлү, хәндәлүјә кофһорә шинит, хәндит мәзәлү.

1-мүн. Рәһмәтлүк Раби Шомоил, зәрфү мәһәләрә кәләјә һөрмәтлүјә рабији. 3-сал ә Јоршолојим руһани али тәһсилә вәкүрди, раби кор сохди. Рәһмәтлүкә 2-кук, 1- духдәр бири. Кәлә куки Мухоил, (Бәбә куфдирәнбүрүт) уникәјиш Бәһәс, духдәри — Дәдәјхәһәр зән Симанду бири.

Ә дү сал јә килә ә Исроил рафди. Әз Варташен 9-10 до-нә гимәтлүјә холинчәһо бәрди фурухди, әз унчикәш, туро,

Мазузо, Тәфилим, Сисид омурди вә у ә чәмәһәт фурухди.

Әри ә Исроил рафдә, оморә у вәһдһо әз јә мәһ амбартә вәхт бәрди.

Шомоил јә караз әз Јоршолојим оморәнкә мәрд-зән, тә овоилһош зутә ә нимаз оморәт әри раби Шомоилә винирә вә шинирә.

Рәһмәтлүк нимза хунди варасди, дири ки, чәмәһәт һәм-мә појисди, нәсә рафдәнүт ә хунә.

Әз пирә мәдһорә јәкији ә Раби куфдирәки, ә нәзники 2-мәһ инчо нә бири. Хосдәним әз Исроил јә мәрәглүјә ихтилот сохи, шиним. Раби јә кәм фикир сохди ки, әз чиһо коф сохум ки, амбар мараглү бу. Бәгдә ә јәри фил офдори, сәр күрди әз фил коф сохди.

Имојнә дөвр тә овоилһош, ә кино, ә китобһо, ә телеви-зија, гозетһо филә винирәт данусдәнүт. Оммо пушшокинә чәмәһәт нә данусди фил чиникә.

Раби филә тәсвир сохди, куфдири ки, "Ој чәмәһәт, мә ә Јоршоләјим јә кәлә бәдһејбәт һәјвун винирәмки муј тәнмә вәхүшди, нүмирә фил куфдирәт. И һәјвунә һүндүрүји, ду-раз-фирәјији ә буј јә бичигә хунә бу. " Чәмәһәт һәммә ә јә ләһә әз һүндүри — олә и чини? " Појһојирә һәрәкији әз ин-сонә бәдини, голинтә, " чәмәһәт јенә олә, " кушһојирә һәрә-кији јә мүчбәһи, винијиш 2- митро дурази, әз хори рафдә.

Ә и әһволәтә вәхти, нимаза гуншилүтијү 2-дәчәлә кәдә 15-16 сала овоилһо — Ливи Ојбасан вә Сихмој Било — Дә-дәјругорә јәкимүн шүвәри уһорә әз дәчәли ә нимаз нә һиш-дәт дарафдә, әз әјвун пәнчәрәј нимаза ришоткојира күрдәт, варафдәт томошә сохдәт.

Раби Шомоил фил тәсвиријирә шинирәт. Сихмо ә Ливи куфдири ки, әдә, һәј кәләји һәјвунә бә данајиш чәнд кәләји имбу?

Ливи ә Сихмо куфдири ки, ә охмох, гонмәз инчо нима-

зи, инчо у кофэ нибу куфдирэ, фиро эз пэнчэрэ, кэпэјогли.

2-мүн. Э сал һилэт рабиһо, рабиһорэ кумэкчиһоји һэм-мэшү рәһмэт бирэт.

Уһо э рузи чэнд мүрдэрэ әрији бијос дүт, туро вәкүрдә Ошгово — гэдүш хундә, дуво хосдә. Эз у сәбәбиш рабиһо һэммэшү э инффeksiјә офдорэт, рәһмэт рафдәт.

Эз и хәсдәлүг бәгдә Әријил Шәһијо јә чэнд сал рабикә-ри сохди.

Молгәрэрә сәрирәш мијост рабиһо бурра, шүшлүкүрә раби мијост дәниширә, согломикә, кушди фурухдә омори. Шүшлүкү хәрибикә у кушдһо һәрүм вәдиромори, уһорәш вәкүрдәт шәндәт э гирог әрмәни, митәһилом бәрди хурди.

Мехдијев Донил кук Бәршит һәјили амбар бирә зәнһорә јардым дорә идорәрә инспектору бу. Јәруз рафдабүрүм э отог Долин. Э рајисполкома бинајирә гуншилүги бирән-бирим.

Һәрәбир, кор нә бирәки э бүкүр дү јәки рафдә ихдилот сохдәнбирим. Јә руз э отог ән Долин бирәки, Варданлүји (Имонә Кәримлү) Гачар Сүлејмон әри зән хишдә јардым пулә нүвүсдә оморәбу. Сүлејмон тә 1940-мүн сал мәшһур фәјтунчи бири. Мошунһо вәдирәморә бәгдәш фәјтон ләгв бири. Әријил Шәһијо "коммунхозә" бухгалтери бу. Сәс Сүлејманә шинири омори, куфдири ки, э гоча гурумсог јашлы кишисән, сәнин ушаг дүзәлдән вахтынды?

Хәндә вәкүрд отагә. Сүлејман јә нәхә пәрт бисдо, бәгдә куфди ки, ој овојилһо и угрәшә јә секретирә куфдирәннүм әришму.

1920-мүн салһоји, мәрәш ән гимәтлүјә фәјтонмә бу. И Әријил әришму рабикәри сохдәнбу. Руз оринә "чүма күни" э базар чуһурһо чэнд кусбәнд, чэнд дана күшдә фурухдән-бүрүт. Тәјвунһорә һәммәрә молла Әријил мијосд бугозирә бурра, бәгдә һәлол-һәрүмијрә вәдирәвундә.

Әријилә дустһоји тарчи Сетрак, каманчачи Хачанов Ампарс, Сары Сандро, зурначи Хиристә бәбәшү Серкеј, нагачи Чопур Һәтәм, 5-6 нәфәр оморәнбүрүт ә базар, Әријел сәч сохдәнбу ән кәлә, чога кусбәндә һәрүм вәдировундәнбу, Чопур Һәтәм кусбәндә гучог зәрә овордә норәнбу ә гәд фәјтонмә. Гушдә бәрдәнбүрүм ә гирог чој, Мазики билогә ә сәри ә дүш дог. Тој-түшһо һәрәкији јә чирә оворәнбүрүт, нун, әрәги, шороб, хијор сүркә, кәләм сүркә, пејлә-госә вә мејво. Зуритә јә тунгол аташ сохдәнбүрүт әри кобобә кузи. Кусбәндә һәммәјрә сүмүклү-кушдлү вәнчирә ә бүск вокундәнбүрүт.

Кобоб һәзүр бирә ә тәбәгһо вәрчирә бәгдә мивинири ки, Әриил гузә-гузә ә пәһники омо. И шәш одоми, мәш һофдүмүн бирәм. 2-тәбәг кобобә ә шороб, әрәгировоз хурдәмбирим, бәгдә иһорә лүл-гәмбәрбәндә ә хунәһошү норәнбүрүм.

Јә сал амбартә и кејфә кәширәјм.

Ој човонһо, данит, гоча Әриил к^у бирикә.

3-мүн. Шәһијој Оврум кәлә офирист, фурмундәкор бири Ләзкиһо појизи әз дог фираморә, ә тараф ән Агдаш ә зүмүсдүјинә јатагһо рафданүт, зүмүсдү кусбәндһорә һә унчо дошдәнүт.

Мол-гара, кусбәндә сүрүһоји әз дог фурморәки, ә Подорә кәлә һәфтә базари ләзкиһо кусбәнд~~һорә~~ овордә фурухдә әри зүмүсдү тәхүл әри орд сохдә, гәнд-чој, һолов вә чәнди лазимлүјә чиһо висдорәнбүрүт.

Шәһијо ирә данусдәнбу. Әз Үсүф Шәбәтәј (кәлә имконлү, һүрмәтлүјә мәрд бири.) һәсбирә, бәзәкүјә һоловһојирә лово-лисә сохди висдори ки, куја дусдирә ә һәрүсији әдәрә рафдә.

Мәрдә һоловһојирә вокунди, пәпәх, чәкмәрәвоз ә һәсб варафди, ә Подор омори. Ә базар чәнд ләзкиһо кусбәндһорә оворди әри фурухдә. Ән бәһзији кәмтәлә, ән бәһзијош

амбар бири.

Шәһијо венири ки, ә јә тараф базар јә сүри әркәк һисди, кәлә, сәчмәјә һәјвунһо, чоғ пи-палани. Омори әз һәсб фиромори пүрсири кусбәндһо ән кини? Ә кусбәндһо дәниши-рәкорһо куфдирәтки, кусбәндһо ән Вејсәл бәји. Әри чој-чи хурдә рафди. Шәһијо куфдири ки, зуритә бурајт кујит ки, чуһуд молла Шабан омори әрикусбәндһорә висдорә. Мәрд омори венири ки, һәзини һәсб-јәһәр ә һәр одоми нәсә бирә, һүндүрә мәрд, бухорә пәпәх, чәкмә, һоловһоји әдәрә үшүг дорә. Дәс Шәһијорә ә дү дәси күрди, салам дори. Шәһијо пүрсири ки, ә сүри чәнд кусбәнди? Мәрд куфдири ки, 200 һәјвуни. Шәһијо куфдири ки, Вејсәл бәј, мә түрә хубтә шүнохдәнүм, кәлә һүрмәтлүјә мәрди, түш һәр һәлдә мә молла Шабанә мишини киникә. Мә кусбәндә 100-ирә әдәм имоһој бәрдә, у садикәрә ә тү әдәрә киров норәнүм, кусбәнд-мәни. Сәбәһ инчо оморә һәр 200-ә пулирә дорә, у никәји 100-әш бәрдәннүм.

Әз базар 2-3 овоилһој чуһурә коф дори ки, һәркишмурә јә кусбәнд дорәннүм, инчо 100-кусбәндмә һисди, зури вирих-вирих имбәрит ә Ҳәдәди мидит. Хишдәнији ә һәсб варафди, әз һәрә рәһ рафди ә Ҳәдәди куфдири ки, әритү 100-әркәк әдәрә оморә. Сәбәһ пулә һәзүр сох. Ҳәсб нә һоловһорә овурди ә Јусиф дори, куфдири ки, һәрүси хуб кирошд.

Дүјүмүн рузи әз Ҳәдәди пулә висдори, јә кәмә әри хәрчи ә зән дори, мундәјирә пәһни сохди, ә тараф ән Балакән вирихди.

2-мәһ бәгдә унчош кирәјкә фурмунди, вирихди ә Варташен омори.

Кусбәндә сәһиби 3-4 руз ә Подор појисди, мола Шабан нә омо. И 100-кусбәндәш нә фурухди ки, мәрд киров нори.

Вејсәл бәј доһом нә дори, у ә Варташен омори ә сорого-воз омори хунәј молла Шабана офди. Ә кәләјә дәрвозә да-

рафди, винири ки, маъна э гэд сэнк бору э гэлэ дэри. Һүндүрэ шаһнушүн хунэ, һэсбэш шунохди. Јусиф фиромори э мэрдэвоз көрүшмиш бири э хунэ дэ'вэт сохди.

Мэрд винири ки, Јусифэ сэр-тэни вэриһо һоловһо, һэсб, эз буј-бухун һүндүр, гојим бирэји э у кусбэндәһорэ бәрди-һо мэрд ухшэш зэрэ, оммо у нисди, и јэ одомикэји. Пүрси-ри ки, тү молла Шабани? Э Варташен чэнд молла Шабан нисди? Эһволэтэ коф сохди. Јусиф корэ э сэр офдори, куф-дири ки, молла Шабан јэ мәнүм. Руз базар јэ дуркучи күјо э һэрүси эдэрэ рафдэ, лово-лисэ сохди, һоловһојмэрэ, һэс-бэ бәрди, һэчиш түрэ фурмунди.

Мэ әри дуричи шэраит сохдэм, кэлэ зијонкори сохди. Э һэрэ дүшмәникәри нэ бу куфдирэ, мэрдэ 100 кусбәндирэ пулирэ нимәјирэ дори, куфдири ки, у никәји нимәј пулэ эз у висдорэ э тү расундәннүм. Мэрдэ нун-чој дори э һүр-мәтэвоз э рәһ дәшәнди. Һәчи бири Шәһијој Оврум.

4-мүн. Э вәһдәј чор Николај һүкумәти э әскәри мусул-муһорэ нэ бәрдәт, әрмәни, удин вә чуһурһорэ. Эз чуһур-һојму амбара човонһо рафди э салдати. Шолум Јовдо, Рә-һәмим Дәнэг, Шәмәј Боново, Илаһәзәр Шомоил, Офдум Бә-һә, Офдум Дәдәјбилһо, Бобов Бәбәјсүф, Сасун шүвәр Күлә-бәсдә, Әсәф Әзәријо, Әзиз Бәбә Овроһом, Бисиун Нәһмо, Писәһ шүвәр Либо, , Сасун Симанду, Оммин Әсбәт вә јэ чәнди-чәндиһорэ сәч сохдәт көркәмлүјэ човонһорэ бәрдәт. Чәнд нәфәр э Рус-Јерман дәһвоји тәләф бири, Шәмәј Бо-ново вә Илаһәзәр Шомоил 7-сал э Јерманија э плен бирәт, бәгдә оморәт. Уникәји сог мундәкорһо 4-сал э әскәри би-рәт, э 1914-үм сал јәкимүн Дүнјорэ дәһвоји бәгдә, э 1917-мүн сал чор Николај эз тәхт ки, офдори, әскәрһорэ бәһзи-һоји э "Аг гвардија", бәһзиһоји э "Гирмизи"һорэ тарафи кирошди, бәһзиһојиш э јәрәг хишдәрәвоз э хунэ рафдат. Човонһојмурэ сог мундәкорһоји һәммәшү э хунэ оморәт.

Офдум Дэдэјбилһоэ гвардијэрэ э сувари дивизијэ гуллуг сохди. Э Рус-Керман дэһвоји чэнд килэ гучоги сохди чэнд Медаловоз (Гијоркијевски хоч мидали) тэлтиф бири. Э хунэ 3-гэтэрпатрон, 2-гранат, бирдинка бешатылан туфэнки дуразија гилинч э кишдини, э синэјиш 2-медаловоз э Лэки стансијэји эз поезд фириомори, омори э Агдаш. Руз базар бири, јэ кэм пули бири, јэ һэсб висдори ки, эз багырсагэ дэрэји эз тараф Астрахановка бијов э хунэ. Э базар 2 мәрд чуһурэ винири, коф сохдэнкэ базара гучиһоји виниретки, и салдат чуһури. Мәсләһэт сохдэт ки, э рәһ пүшөјрә буриим һэсбә, јәрәһһоһорә висдоним эз дэси.

Гучиһо эз Агдаш јэ мәнзил рафдэт э гирог рәһ појисдэт. Офдум э нэзники эн уһо расирәнкэ эз һүндүри куфдирэт ки, "Чуһуд оглу саг галмаг истәјирсәнсә атдан дүш, јараглары да тк јерә, чых кет." Офдум зури эз һэсб фиромори э пәсәј һэсб појисди, бешачылана зури тик күрди э сәр әнуһо э һово 3-куллә шәнди, куфдири ки, ки дәс чумундкә шәндәнинүм. " мәнә Гәбәләлү дәли Исмајыл дејәрләр, анавузу агладарам, чыхын саламат кедин."

Гучиһо эз тәрс вокошдэт рафдэт. Оморэт э базар э пирә мәрдһөј чуһур бириһо корә куфдирэт. Уһош куфдирэт ки, эз дәс дәли хуб хилос бирәјт.

5-мүн. Ошир Руга, Пәтәнә бәбәшү, сәрпоји хирдә алвәрчи бири. Э 2-3 мәһ јәбо э јә кәлә хирчин сечмә ләпәј гәрәбәчәвоз э Кутаис, Э Тибилис рафданбу, ләпәрә фурухдә бәгдә, хирдә-хуруш, дәрзә, сәнчәг, шуна, бичиглә кузки, әри куфәрәј һәјил гәргу вә чэнд чиро хирдәвот висдорә, э Варташен овурдә фурухдәнбу. Һәрәбир әри түндә сипиров хурдә э чалид рафдәнбу. Э чалид фироморә чикәји хунәј Погос, Арусдакесә хунәшү бири. Погос чалидә гучији бири, уһорәш јә чэнд хирдәвот бәхшә дори, тә дәм бирә зуголә әрәгији вокошири.

Ја руз аз хунэј Погос рафдэнкэ , хунэшүрэ э зэвэри, э гирог рəһ килисэре кəшиши Оширə винири, куфдири ки, 100 донэ эри э кəрдэнкировундэ э гүзүл ранки бичигэ хоч бијору. Кирошди ја мəһ бəгдэ Ошир аз Кутаиси хочһорə висдори овурди. Ја донəш эри зэн Погос бəхшэ овурди.

Ошир омори э хунэј Погос, ја-дү пəјлэ эрəгирə додори, э Погосовоз омори э килисэ. Кəшиш шори сохди ки, Ошир хочһорə овурди.

Ошир һəммə хочһорə шуморди јəки-јəки э кəшиш дори Тəсадүф һəчи бири ки, хочэ јəкији аз дэс кəшиш офдори э гэд малад. Өз һовош вəрф рихдэ руз бири. Ошир зури вəкүрдэ э вəрфовоз хуб тəмиз сохди дори э кəшиш. Кəшиш урə нэ вəкүрди. Погос куфдири ки, э гэд ов јенэ шу фурух. Кəшиш јенэ рази нэ бири, хочэ шəнди э сэр Ошир.

Ошир э кəшиш куфдири ки, тү кəшиш хоч түрə нэ вəкүрдэнкэ, мə урə чи сохум э пəсəјмэ дənүм? Кəшиш э сэр Ошир һүчум сохдэнкэ Погос э сэр кəшиш чигиртү зери, куфдири ки, Оширə тəхсирјү нисди, тəхсир э түни, бијор мəрдэ пулирə ди.

6-мүн. Рəһмəтлүк Зəрмон Јовдорə дү куки э дəһво раф-дəт, нэ вокошдəт, тəлəф бирəт. Һэр дүшү гочаг, икидэ човонһо бүрүт. Јовдо амбар зирəк, од-алов бири, Рəһмон дəрүндан, јэрəшүглүјэ човон бири. Һэр дүшү нүмкири бирəт. (эри духдэр) Бəбэ-дəдəјэ дог дорут, сухундут. Худо рəһмəт сохо у накəм, Һəзизэ човонһорə!

Өз дəһво 3-4-сал пүшо Јовдо чəнд килэ əбəбəј əн хишдэ куфдири ки, ја туфəнк висдорəнини, Зəрмон куфдири ки əј агрусун алым хосијəт тү түнди, хото-мото мисохи, лазым нисди. Јовдо дэс нэ кəшири аз коф хишдэ.

Идорə колхозə дəрвəзəји, пүшокиһоə тараф Офтов фу-ров э тараф хунэј Бобул бу. Дəрвəзэрə э дү тарафи јосдијə сəнкһорə э сəри колхозə Һэрəбəчиһоји нүшдəнбүрүт, бри-

гадир, сәбәһ э чә бијо буравкә тапшырыга дорәнбу.

Рәһмәтлүк Зәрмониш һәрәбәчи бири. Пушој шәһәнкум Зәрмон омори лап э ләһәј дәрвозә нүшди әри тапшүрүг вәкүрдә сәбәһ э чә, э чи кор бијо буров.

Зәрмон винири ки, Јовдо э дүши туфәнк гәтәр таза бадрамһоровоз әз зәвәр әдәрә оморә. Јовдо бәбәј хишдәрә винири појисди. Јовдо э ләһәј дәрвозә часавојә хуно э бүкүр Зәрмон тик појисди. Зәрмон хәндүсди, шори сохди, Јовдо-дорә тәбрик сохди. Јовдо хосди буров э хунә, Зәрмон куфдири ки, јә сәһәт пој, бәгдә мурај. Пүрсири, имоһој э и туфәнкәвоз чи шәндәнни? Јовдо куфдири ки, довшан, гирговул. Зәрмон куфдири ки, дошана кушди гүшд назуро хуно ләгәр, додсүз бирә, әри гирговул мурај. Әз әрмәниһо јә тулаш бијоф, лазими. Тула э бујәвоз гиргәвулә әз кулә вәдировундә, э һово пар зәрәки э гирмәрәвоз мишәни.

Чилам биркә әз тараф Офтов фугов Шәмәј Боново оморәнкә винири ки, Јовдо гушәлүлә туфәнк, гәтәр патронһо э кишдини э ләһәј дәрвозә дик појисди. Зәрмониш хишдәрә э Јовдо водори э гиргинә нүшди.

Иһорә дирә појисди, куфдири ки, Ә Јовдо, агрывалим и чини? Зәрмон э сәр Шәмәј чигирти зәри, куфдири ки, э, ку чүмтү кури? Нәсә дирәни чиникә? Туфәнки гушәлүлә.

Шәмәј пүрсири ки, э әнкини туфәнк? Зәрмон куфдири ки, ән хишдәнији, пара бирәни, әзи овоилһој чуһуриш һич нәбу јәкирә туфәнки бу? Шәмәј куфдирики, лап хуб сохдәј висдорәј, әсогирәвоз кор сохош, әри гирговул шәндә мурај туласүз нә бура. Ә бүкүртү һисдиһо буј данусдә? Зәрмон зури э пој вәхүшдә, куфдирә э кәпәјогли мәрә тула куфдирәни? Ә Јовдо туфәнкә әмә ди, ирә - угрәшә шәнүм.

Шәмәј нә појисди, куфдири ки, э бушә килизәвоз нида-ни мәрә шәндә, нүш э чикәјтү.

Худо рәһмәт сохо Јовдо од-алов бу. Раби Рәһмим әри

Јовдо шеириш нүвүсдэбу. Рәһмониш (дүјүмүн кук Зәрмон икидә човон бу, јәрәшүглү, буј-бухунлү. Кәлә кук Рәһәмм Дәнәг — Ишвәһиш әз чирәј ән уһо аташ бу.

Ишвәһ унгәдә јәрәшүглү, икидә-зирәкә човон бири ки, јә чәнд тәмәһкорһо әри кук хишдә Ишвәһә нүмирәш норәт.

Ишвәһ әз Јовдо, әз Рәһмон 3-4 сал бичиг бири, әз чирәшүни куфдирә Ишвәһә хотурирә амбар хосдәт, зури-зури ә хунә бәрдәт, нәрд возирәт, ихдилот сохдәт. Зәрмониш куш дошди, шори сохди, бичигә духдәр хишдәрә - Дәдәј Динорә әри Ишвәһ нүмкүри сохди.

Әз хотурәј Ишвәһ, Јовдојиһорә дәдәшү Дәдәј — Бәкүл әри овоилһо хојә гәргәнәги сохди, ругән, пәни нори ә сүрфә, Зәрмониш кобоб сохди ки, хуру овоилһо.

Дәһво ки, бошломиш бисдо (ә 1941-мүн сал) Јовдорә нә Рәһмонә бәрдүт, Ишвәһә ә 1942-мүн сал 17 - сала томом нә бирә бәрдүт ә дәһво ә ишколә әз парта вәхүзүндүт бәрдүт.

Һитлер гурба-гур кәрдо. Овоилһо һәр дәшү әз дәһво нә вокошдүт, тәләф бисдорут. Әз уһо бәхшәј Зәрмонә кәләји духдәри Бочирә шүвәриш һәнүхиш ә и дәһво тәләф бисдо Худо рәһмәт сохо у ә дәһво тәләф бирә һәзизә човонһорә!

Рәһмәтлүк Зәрмониш ә и зулум довом нә до, әз фикир-хифәт, кирисдәровоз јә сал бәгдә ә рәһмәт рафд.

7-мүн. Рәһмәтлүк Чохмур кук Гәрдәш Әзәријо амбар кәлә ихтилотчи, зарафатчи, һәзүрчовобә мәрд бу. Ихтилот ән урә шинирәгорһо ә сәһәтһорәвоз нүшдәт куш дошдәт. Рәһмәтлүк лап аротор бу. Сапожники сохдәнбу, ә јәшики һәмишә әрәги, нун пәни, пијоз, хијорсиркә бири.

Јә бо, руз базар ә хунә јә дү сәһәт хисири вәхишди, ә дүли әрәги офдори. Ә зән куфдири ки, ә хунә әрәги һисдикә мәрә јә сад грам ди. Зән куфдири ки, ә хунә дијә әрәги нә мунди, әзгунши јә ним литир висдон ху. Чохмур оморәнкә гунши куфдири ки, пишнајини, вара ә хунә јә пәјлә чој ху.

Чохмур куфдири ки, эдэ чи чој? Мэрэ јэ ним литир эрэги ди, э мѣһелэ нүшдѣм. Гунши эрэгирэ овордэ э Чохмур до-рѣнкэ эз буји данусди ки, и кангалишэ эрэгијини, ловһорэ бүзмиш сохди путилкэрэ вокошири э сэр. Ним литирэ э сэ нѣфэс хурди, бушэ шишэрэ дори э гунши. Вѣхүшдэ э хунэ рафдаки, гунши пул эрэгирэ хосди. Чохмур куфдири ки, э чи пул? Э мѣһелэјтү оморѣм, һэчу дан ки, гуногтү бирѣм. Гунши эз һүрс куфдири ки, э чи һэјвунэ одомини тү? Чох-мур куфдири ки, һэјвунэ лап кэлэји түни ки, тэ имоһојиш һэјвун бирэјмэрэ нэ данусдэј.

8-мүн. Ошир Ругој Сасун, Пѣтѣнэ бѣбѣшү һүндүрѣ мѣрд бу. Руш дошдѣнбу, јэ күһнэ дураза шинел вокундѣнбу дѣ-варасда салһоји. Эз базар 3-мѣһ јэ кило, дү кило гэрѣбѣчэ лѣпэјирэ висдорѣнбу, хирчинэ пур сохдэ бѣгдэ бѣрдѣнбу э Кутаис э Тибилиси фурухдэ. Эз унчош дѣрзѣ-сѣнчѣг, шунэ Хирдѣвот овордэ э Варташенэ базари фурухдѣнбу. Э 1950-мүн салһо дү сал кэлэ јѣгүнлүг воруши бири.

Күр чоји дашмиш бири автомошинһо кориш нэ сохдѣки, чѣмѣһѣтэ рафдѣ-оморэји гозѣтэ, почта оводонлүги — пасел-кѣһо, пакѣтһо тѣ одомиһош тѣ Јевлогэ вагзали, эри э поезд варафда э самалјотовоз рафдат-оморѣт.

Рѣһмѣтлүк Ошир Руго, бѣбѣј Пѣтѣн э мѣји јэ бо э Кутѣис рафда лѣпэј гэрѣбѣч фурухдэ, эз унчош хирдѣвот, дѣрзѣһо, сѣнчѣгһо, шунѣһо, ворѣһо, ризинһо вѣ чѣнд чирэ чихорѣш овордэ фурухдѣнбу.

Ошир јэ бо оморѣнкэ шѣһѣнкум э пүшој тукун Шолум э 7-8 одомировоз э кимкэ нүшди. Һѣмбул эз Ошир пүрсири ки, эз Јевлог э чирѣвоз оморэј? Ошир куфдирѣ ки, э самал-јотовоз. Шолум куфдирѣ ки, э, тү пирѣ мѣрди, самалјот ми-јѣфдону мимири. Ошир эз һүндүри куфдири ки, 50-60 сала ла бирэј, јѣнэ һэјвун мундэј. Сасун Симанду, бѣбѣј Офдун куфдирѣ ки, тү Шолумэ һэјвун эри чү куфдири? Ошириш

куфдирэ ки, мэ э нэзники 90-сала эдэрэ бирэнүм, 1-сал —2-сал јэ мундэнүм, јэ нәһ. Мэ мүрдэ бэгдэ, јэ дү сал бэгдэ, эз јэр вадарафдэннүм, оммо мэ хосдэнүм эз самалјот бијофдонүм мүрүм чэнд салһо чәмәһэт мэрэ эз самалјот офдорэ мүрдэ Ошир кујут, э јэр дэшәнүт.

9-мүн. Рәһмәтлүк Тәјвот бәбәј Иһәј, Шолум тәмизә, со-китә мәрд бири. Јэ руз 50-к/г кәндүмэ орд сохдэ эз јәсијов э хунэ оморәнкә, руз шәхдәј ән зүмүсдү, э хори ним митро вәрф бири. Ә зир шәләј орд э појиш тара чорух оморәнкә рәһмәтлүк Мәһәсијој Бәбәјсүф, молла Тәјмә бәбәшү э Рә-һәмим Дәнэг куфдири ки, нәбу сәс сохи, ирә ним сәһәт э зир шәлә дошдәннүм. Куфдири ки, э Тәјвот эз чә оморәни, чини и бәрдәниһо? Тәјвот куфдири ки, орди эз јәсијов әдәј оморәнүм. Мәһәсијо јенә пүрсири ки, э коми јәсијов бирәј, нүбәт һисди? Хүласә суал, эз пәсәј суал мәрдэ э зир шәлә дошди. Рәһәмим Дәнэг бәбәј Ифрәим до^{во}м нә дори э Тәј-вот куфдири ки, э мәрд гоммиш бош! Вадара бура э хунэ.

10-мүн. Ә Варташен тә 1990-мүн сал^{һо} э базар кушдһош амбар гит бири. Нүкүмәт мол-гәрә дошдәрә э норма нори, нә һишдәт амбар мол дошдә, нәхирәш әри чарундә колхоз, совхозһо үрүшә гит сохдәт. Ә и сәбәб э һәфтәһоровоз э ба-зар кушд фурухдә нә бири. Бирә вәһдәш э баса-басавоз фу-рухдәт, э амбара одоми кушд нә расири.

Ә чикә базар нунә тукуну нә кушдә буткәји э бүкүр јәки бири.

Јэ руз Бирчәј Тәтәл эз сәбәһи әри нун висдорә оморәнкә винири ки, кушд әдәјә фурухдә оморә. Хосди ки, јә киловлә кушд вистону. Винири ки, кушд кәм мунди, чәмәһәтиш әри кушд дәһвоји.

Бирчә бичигә буј, ләгәр, чилизә мәрд бири. Әз баса-бас тәрсири, эз кушд висдорә дәс кәшири, омори эз тукун нун висдори, э хунэ хосди ки, бурав винири ки, э һәрәј нун ту-

куни вэ будкэј кушди э буру јэ кэлэ сэр моли (ков) һисди. Гумлог кэндирэ колхози эз Беларусија 100-сэр кэлэ чинс ковһо овурди. И ковһорэ эрији таза э миханизмаравоз јэ товла вокундэт, э кэлэјэ рәһбәрһој рајона нэзарәтирәвоз э молһо хуб дәниширәт.

Чилама бирикэ ки, ковһорэ јәкирэ кушди~~ра~~ овурдәт э гәсөб Ңәдәди дорәт әри фурухдә. Э Ңәдәди куфдири ки, сәр кова әдәрә бәрдәнүм, пулирә сәбәх дорәннүм.

Хосди ки, сәрә тик күрү э кәмәр вәнү, кучи нә варафди. Эз унчо дү одоми сәрә тик күрдәт э кәмәр Бирчә вонорәт. Э нәзники 30-к/г сәрә, кәмәри дү гәт вирих-вирих, зәр-зәр-фү^{э кучи} рафдәки э и момент Бирор Разиил әри эн нун висдорә рафданкә э туш хунәј Русдам э Бирчә расд омори, дәнишири э сәр мал чилама кәмәри гуз, сүс-нәфәс рафдәнкә Бирор импојү, хәјләк э и томошә михәндү, куфддири ки, э һәјвун и кэлэ сәр бәбәшмүрә эз чә офдәј, һәјтәр мүрдә-мүрдә бәр-дәни? Бирчә сәр хишдәрә тик күрди тик појисди. Э Бирор куфдири ки, э кәпәјогли зури бош мүшдүлүгимәрә ди!

Әдә, эз торки сәбәһ вәхүшдүм ки, дәмүшдә күнүм, э, чи вүнүмкә хуби? Әдә мәһдәл мундәм, винирәм ки, э зир кон рәһмәтлүк бәбәшму омори, әдәрә равусдә, чи хурдә хосдә. Мәш э базар әри нун висдорә оморәнкә и сәр ковирә вүнү-рүм, вәкүрдүм бәрүм э пүшөј мәрд шәнүм ки, хуру сирөји бу дијә нә раву.

11-мүн. Э Варташен э 1930-мүн салһо колхоз таза гурулмиш бирәнкә јә кәм вәхтә Удин Агабабајев Самсон колхоз сәдири бири. Колхозәш нүми — "Коминтерн" колхози бири. Әрмәниһо, удинһо вә чуһурһо э јәки кор сохдәт. У вәхт э Варташен мусурму нә бири, э зәвәр 5-6- хунә ләзкиһо бири. Колхозә әсас кори тутунчүлүг бири. Хориһошү амбар бири, әкин-бичин сохдәт, мол-гәрә дошдәт. Колхозә тәјтә 300-иш кусбәнди бири. Јә вәһдә Сәдир винири ки, кусбәнд

дошдэ эри колхоз хэјрлүни. Хосди дијэш сүрирэ амбарта соху. Винири ки кусбэнд һич зијод нэсэ бирэ. Дүздирәнүт чубонһош хурдэ.

Рәһмәтлүк Гәрдәш Һәзәријо, бәбәј ән Чохмур сәдирэ мавини бири. Дәрүндана мәрд бири. Гәрдәш э сәдир куфдири ки, бијор Әзиз Кәлә бәбәрэ ферма мүдири бини, кусбэндһо зијод инбу, һич кәс ниданү дүздирэ.

Јә руз колхоза ичласи бирәнки, Әзизәш овурдәт. Әзиз тәрсирэ-тәрсирэ зала лап э пәсәји истулһоји нүшди. Ә дүл хишдэ куфдири ки, јәгин сәр кор вокундэ омори, мәрэ зу күрдэ, э дустог дәшәндәннүт. Хосдэ јә рәһ бијофу васуру, вирихү эз инчо. *у бахтһо дзчзкәлз дүзз бири*

Ичлос бошломиш бирэ, јәкүмүн мәсәләј гусбэнд фирмәјирэ мәсәләји бири.

Сәдир э пој вәхүшдэ лап эз һүндүри э Әзиз куфдири ки, вәхиз э пој. Әзиз чичгүсдэ, кәм мундэ эз тәрс бијофдону эз хишдэ буров. Сәдир куфдирики, ој чәмәфәт, эз имбуруз мә Әзизә кусбәндэ фермәјрә мүдири хосдәнүм бүнүм. Јә чәнд колхозчи куфдири ки, тү сәдири, тү чи куфдирәникә имуш разиним.

Ә Әзиз куфдирэ ки, эз имбуруз фермара тәһвил вәки, тү фермара мәрдэ хуно дор, зијод сох.

Әзиз эз шори нә данусди хишдәрэ дошдэ, әһонкүртировоз кирисди, э нәзникији нүшдәкорһо куфдирәтки, э мәрд әхишдэ бијо, сабурлу бош.

Сәдир куфдири ки, э кәпәјоглу э чикәј шори сохдэ, хәндүсдэ, и шиј-шивән, кирисдэ чини? Һәвәстү нә бочоругтү нисди э гирог пој, јәкикәрэ имвәкүрүм.

Әзиз зүри вәһүшдэ э пој, куфдирэ ки, тәрсирәнүм кујит, бәгдэ нә сохит! Әри әну әдәм кирисдэ.

12-мүн. Ә Гишлог фундуг-гәрәбәч вәрчирэ варапсда бәгдэ, чәмәфәт рафда эз гәд ала, эз гәл куләһо алавич сохдэ 5-

6 кило вэрчирэ овурдэнбүрүт. Гэрэбэчэ шур дорэнкэ э бэл питоххо, дэс-алат-шоx нэ расирэ чикэho жэ кэм гэрэбэчho мундэнбу.

Нодов кэдэж Илаһэзэрэ бэл питоххо варафда у мундэ гэрэбэчhorэ вэнкэсдэ вэрчирэнбу. Жэ руз Нодов эз торки сэбэһи рафди э Гишлог, 2 пура мушуг эз гэрэбэч гиш сохди, мушугэ жэкирэ э бог Сироч кэдэж Эртүн пэһни сохди, жэкикэрэ кэмэри гузэ-гузэ э хунэ оморэнкэ, торики дироморэ вэхд Шовул винири мэхдэл мунди, куфдири ки, э Нодов э Гишлог һэр чи варасди, и жэ тож гэрэбэчэ эз чэ гиш сохдэж?

Нодов куфдирики, эз дорхо алавич сохдэм, һэлэ жэ кэлэ тожэш э бог Сироч э гэд кулэ пэһни сохдэм, сэбэһ мијорум.

Шовул эз торки сэбэһ вирихди э Гишлог кэшди гэрэбэчэ вэкүрди бэрди.

Жэ рузикэ Лeвошкa - бoстанчи э Нoдoв куфдирики, эзир чэкүллүг эзэвэр гишлог һэнкһэсэлирэ жувайирэ офдэм. Тһэзүр бош руз базар бурајм, палуд дорэ питах ковгуш жувај һэнкэ бурим, һэсэлэ вэкирим. Дүјүмүн рузи э кор рафдэнкэ кэдэж Кристиафул Валудэ дирэнкэ куфдири ки, һэнкэ жувојирэ офдэјм, руз базар бурраним дорэ питохирэ, һэсэлэ вэкүрдэнним.

Валуд э Нодов куфдири ки, дара э пүшojмэ э чэкүл боги гэрэвулчи буткэјмэ хубэ түчэ тэвэрмэ һисди, Левушка чи кэпэјоглуники, эзир богмэ һисдиho палуд дори һэсэлэ вэкүрү. Һэ эз унчо рафдэт эз чэкүллүгэ боги тэвэрэ вэкүрдэт, Нодов варафди э дор питох дорэ жэ тэһэр э чэтинирэ-воз бурри, һэсэлэ вэкүрдэт. Һэрэкишүрэ жэ вэдирэ шомлу һэсэл бири.

Бэгдэјнэ руз Нодов э бoстан рафди ки, гэрпүз хуру. Һэсэлэ мэсэлэјрэ куфдири. Бoстанчи Левушка һорoj зэри э сэр Нодов, мөһкэм куфди эз бoстан пиш сохди.

Һэр сал Нодов, кукhoј Илуш, Элман мијосд жэкишү жэ

хото сохдэ э милис, э суд офдорэ. Нэр караз рафда хилос сохдэнбүрүм ишүрэ.

Э түтүнлүгэ саһэји чэн чэркэ памидорэ, хијорэ кошди. Совхоза бригадири омори төһмэт сохди дүјәкирэ һорој-һу-рој, вәшмәрди. Нодов нисоху тәнбәли лапаткара тик күрди мөһкәм эз кәмэр бригадир додори. Совхоз директори э милис мә'лумат дори, Нодовэ бәрдәт дусдог сохдәт. Корэ до-рәт э суд. Нодов оморэ э мә куфдири ки, чи хосдәкә шири-нилүг ди мәрэ хилос сох. Э судјәрәвоз хоһиш - минәт коф сохдум көрә варасдум. Јә һәфтэ бәгдэ э Нодов куфдурум ки, эз мәһәлә 2 индушә ки әри мәрд бәр.

Э сәрмә һорој зәки, э чи индушкә, һичиш нәсә бәрдәнүм. Эз базар јә хубә индушкәрә висдорум э мәрд расундум. Э мә куфди ки, јә бојкә јә хото сохдкә дијә һүрмәт нисохум.

Эз һәрә јә мәһлә кирошдә бәгдә јә руз Нодов эз Гишлог 20 кило фундуг-гәрәбәч овордәнкә э гирог рәһ импојү. Эз зәрфу оморэ мошинә појунди ки, варов э хунә бијов. Мо-шун појисди винири ки, Нодови јә хәјли фундуг-гәрәбәчә әдәј бәрдә. Мошин ән милисәрә учаскови бири. Нодовэ зу бәрди фурувунди э милис, дәшәнди э дусдог — хүласә кор офдори јенә э суд, 3-сал кор дорут.

14-мүн. 1992-мүн сал сәр Нимаза таза дәкүрдәки, уста-һо 2 Тофики бирәт. Јә Тофик кәдәј мантијор Јуна, уникәји Тофик кәдәј Ишәј бүрүт.

Чәмәһәт э мәһәләј Нимаз оморэ томошәји сохдәнбүрүт. Мәш э пенсия вадарафдәбүрүм. Нимаза бәропојирә рәһ-бәријрә сохдәнбүрүм. Јә руз нүшдәбүрүм э рәһмәтлүк Бо-бишовоз нәрд возирәки, кәдәј Синкә, нәвәј Шолум Јовдо, эз духдәр Бинәми бириһо кәдә — Мүшвиг э мәһәләј Нимаз оморәнкә 2 Тофиги (устәһо) куфдирәт ки, зури јә мушугә вәки бура э мәһәләј Шоул. Јә кәлә лапит эз Гишлог Күдү оворди рихди э мәһәлә, мушугә пур сох бијор э хунә. Ви-

рих-вирих рафди винири ки, э мѣһэлэј Шовул һичиш нис-
ди. Э Шоул куфдири ки, јѣ лапид күдүрѣ кѣјнѣ вѣчирит эз
мѣһѣлѣ?

Шоул куфдири ки, ој охмох, лапид чи, күдү чини, түрѣ
фурмундѣт, вадара эзи мѣһѣлѣ бура түрѣ фурмундѣкорѣ эз
бугози ки. Кѣдѣ куфдири ки, һѣр дүшү устаһо 2- Тофиги э
сѣр Нимаз вѣрүт, унчо нидам варафдѣ.

15-мүн. Э Варташен тѣ 1950-мүн сал колхозһорѣ авто-
мошин нѣ бири. Јүкѣ э һѣрѣбѣ, фургуновоз дашимиш сох-
дѣт. Варташенѣ "Комунтерн" колхозѣ 30-чүт амбарта һѣрѣ-
бѣ кѣлһоји бири. Ѓѣрѣбѣчиһо шѣһѣнкумуляторһо эз кор оморѣнкѣ
кѣлһорѣ овурдѣт э чѣрбѣнд дѣшѣндѣт, эз сѣбѣһи јенѣ кѣлһо-
рѣ эри кор бѣрдѣт.

Эри кѣлѣ шѣв күзѣтчији бири. Ѓѣрѣбѣчиһо һѣммѣшү кѣ-
лѣ э чѣрбѣнд овурдѣ бѣгдѣ кузѣтчи, кѣлһорѣ э чѣрбѣнд вѣ-
дирѣвундѣ 2-3 сѣһѣт чаринда бѣгдѣ кѣлһорѣ јенѣ овурдѣ тѣ
сѣбѣһ э чѣрбѣнд дѣшѣндѣнбу.

Эз сѣбѣһи һѣрѣбѣчиһо кѣлһорѣ эри гушмиш сохдѣ бѣр-
дѣнкѣ јѣ һѣрѣбѣчирѣ јѣ тој кѣли вѣди нѣ бири. Шѣв вѣхти
эз чарундѣ бѣрдѣнкѣ, јѣкији нѣ вокошди э чѣрбѣнд. Шѣв
чѣнѣвѣр кѣлѣ күшди. Эз сѣбѣһи гѣрѣвулчи Ѓѣзѣријој Хонум
бѣбѣј Илјоги вѣ һѣрѣбѣчи һѣр дү кѣлѣ кѣшдѣнкѣ винирѣтки
чѣнѣвѣрһо кѣлѣ хурдѣт, сир-сүмүк мунди. Ѓѣзѣрјорѣ э суд
дорѣнүт.

Суд бирѣнкѣ пүрсирѣт ки, кѣлѣ эри чи вир сохдѣј? Ѓѣзѣр
јо куфдири ки, кѣлһорѣ эз чѣра овурдѣ э эгүл дѣшѣндѣнкѣ
дүрүмки, јѣкији кѣми, зури рафдүм э үрүш бирѣјмһо чикѣ
шѣв амбар торики бу, э дор варафдүм кѣлѣ һѣрѣј зѣрүм
сѣс нѣ бисдо, рафдүм э јѣ дорикѣ варафдүм, јенѣ чѣндгѣдѣ
һорѣј зѣрүм сѣс нѣ бисдо, торкијѣ шѣв бу амбар, куфдурум
ки, эз сѣбѣһи э үшүги кѣлѣ микѣрдүм мијофум. Амбар
кѣшдүм кѣлѣ нѣһ, сүмүкһорѣ офдум.

Прокурор әри Һәзәрјо 3-сал түрмәрә кори куфдири.

Судјә ә Һәзәрјо куфдири ки, Әз суд чи хосдәни? Һәзәрјо куфдири ки, гурбин балајтү кәрдом, овоилһо киснәји. Мә јә пут кәндүм, јәдәки чү хосдәнүм.

Һәзәрјорә әз и кофи ә судә зали бирә чәмәһәт һәммәји хәндүсди.

Судјә куфдирики, чәмәһәт, и одоми әз әкүл дүрүсд нисди. Ирә нибу кор дорә ә дусдог дәшәндә. У одомирә бијо әз јәхәни күрдә бијовки, һәзини одомирә ә мә'сулијјәтлүјә кор әрчү нори. Ә Һәзәријо куфдири ки, бура ә хунә.

Судјә Садыгов Исрәфил әз тараф Товуз рајони, рәһиәтлүк Сәмәд Вургунә нәзннкә гоһуми бу. Чәһми 4-5 сал судјә бисдо, бәгдә Лесхозә мүдири, (10-сал амбарта) кор сохд, әз унчош, тә пенсија вадарафда финотделә мүдири бирәбу.

16-мүн. Меһтилүг Бәршитә 3-мүн куки рәһмәтлүк Долин данандалу, зарафатчи, тәдбирлүјә одоми бу. Ә чә мурафдкә унчо мијосд јә хәндә вәхзүндә. Әз дәһво оморә тә пенсијә вадарафда, 40-сал амбартатә Тә'минат шөбәјирә, амбара һәјилү зәнһорә иниспектори бири. Ә коми кәнд мурафд, ә коми сталовој, чојчи минүшдкә, һәммә кура бирәнбу ә сәри.

Јә бо ә Хочмәз бирәнкә сталоворә мүдирирә ә мәсгәрә нори ә зарфатовоз, кәндә кәлә агсагтали бири; Сејид киши. Әри әз Долин һәјфә висдорә вәкүрдә, Гуду нүми бириһо әз әкүл кәм јә човонә товләмиш сохди куфдири ки, јә кәләтә сәнг вәки ә сәр Долин бура, омо сәнгә нә вәни. Гуду ә сәүкәвоз ә сәр Долин оморәнкә Долин вирихди, Гудушиш сәнг ә дәси әз пәсәј Долин вирихди јә мәнзил, јә 60-митро рафда бәгдә Долин дәсә донори ә чиб хишдә јә 3 - моноти вәдировунди пулә ә Гуду нушу дори вә куфдири ки, кијо и пул әритү. Гуду сәнгә шәнди пулә донори ә чиб. Долин ә Гуду куфдири ки, нәсә данусданүм рәһ рафдә. Мәрә вәки ә

кэмэртү. Гуду Долин э кэмэри э сталовой оморэт. Унчо бирэкарһо һэммэ хэндүсди, чэк зэрэт.

17-мүн. Јошувој Јунус јэ косибэ одоми бири. Э кэндһо тэшдэ-тэбэгэ тэ'мир сохдәнбу, кэм-амбар эз у кәлири бирәнбу, күлфәт хишдәрэ јэ тәһәр дошдәнбу. Зәни Хонум Илјоги јүзбоширә хәһәрирә 2-кук, јэ духдәри бири. Баршовик, Әскәр вә Маизәр.

Јәруз Јошуво әпүшәј тукун ән Подод э кимкә нүшдәнкә, Јәһәнкил Гуданиш омори куфдири ки, э Јошуво инчимиш нә бош, бијо һәрмәһ бошим, э дү јәки кумәки сохим, әри дү јәки арха-дојаг бошим.

Јошувә куфдири ки, ој рәһмәтлүкә балаји тү косиб, мә косиб, һәр дүјму лүт э вадара бура әритү одоми бијоф. Әдә тү лүт, мә лүт. Әз лүт — э лүт чи кумәк, чи әрхә, чи дирәк?

Јә рузикә Јошуворә Кәнд Худәј Варташен Поладов Симон (Колјә мүәллимә бәбәшү) һәрәј мизәнү мијорү, мукују ки, кумәкчимә мүрди, мә хосдәнүм түрә әримә кумәкчи-бујуругчи вәкүрүм.

Јошуво куфдири ки, Симон бәј әри тү үзкә одомијкәрә бијоф.

Симон бәј куфдири ки, кумәкчимә мүрди, јә әкүллүјәтә одоми әдәј кәшдәнүм. Јошуво куфдирәни ки, э Симон Бәк кумәкчи-бујуругчитүрә Худә рәһмәт сохо, мә һәләлүк нәсә хосдәнүм мүрдә. Симон Бәј куфдирики, бәс мә кирә чи чирә одоми бијофум әри бујуругчикәри сохдә?

Јошуво куфдирә ки, э Симон Бәј әритү у одомирә бијор ки, мүти бу, мүти!

18-мүн. Јә мазәлүјә мәрдиш Бобов Мазәгули бири. Әз и дәһво пүшә э Боку куч сохди, фәһлә бири. Бичигә бирори тукунчи бири, Бокурә э Нәриманов проспекти. Бобов мазәлүјә ихдилотчи бири.

Ә пүшәј тукун Пододә кимкәји нүшдә, чәмәһәтә хән-

дундэнбу

Ја бош э кимкэ куфдири ки, Бирчэј Тэтэлэ вэ Илэһэзэр Шомоилэ э сифэти хуб дэнишит, хэндит мэээлү!

Јакишму вэхизит эз Подод нисијэ Ікурвэнкэ гэнд хојит, кэлэ дэһворэ шинит, хэндит мэээлү!

Һүнэртү һисди, эз Эсэф Холумиши јэ кэлимэ коф пүрс, чүмһорэ будуруг сохдэ, һорој зэрэјирэ томошэ сохит, хэндит мэээли.

Эз Чохмур Һэзэријо ихдилотһорэ шинит хэндит мэээлү!

Овдалин Рәһилирэ хэндүсдэнки э сүфэти дэнишит, хэндит мэээли!

Овроһом Һэдэдирэ эз пэсэј эн кусбэнд вирихдэјирэ дэнишит, хэндит мэээли!

Э Бобул Бэбэјсүф кујумкэ, эз тукун Подод эримэ јэ спичкэ висдон, э хунэ вирихдэјрэ виниш, хэнд мэээли!

Шәмэј Боново э гэлјоновоз томбоку кәширә. Э сали 30 күк томбоку шитили э мәһәлә кошдә хуб расирә хәзәлһорә чирә хишг сохдә, дураз сал кәширә. Һүнэртү һисди, эз Шәмэј јә папирослүг томбоку хоһиш сох, руј хишдәрә јә чирә бүзмиш сохдә, э зир зуһун чиникәш куфдирә хуб томошә сох, хэнд мэээли!

Ја бо виниткә Һэзэријој Хонумә хүрәк хурдәјирә мивинит ки, зәни – Рәһәмим Дәнәгә хәһәри Гүз јә кәлә гоб турширә овурдә норә э пүшоји, Һэзэријо пәпәхәш вәкүрдә эз сәр, гулһој хишдәрә чәрмәләмиш сохдә, сәрә дулу сохдә, кәм мундә ки, винији э гоб даров. Јә кәлә гәшугә вәкүрдә зури-зури, гәшуг, эз пәсәј гәшуг, автомата хуно турширә һил додорә э шигәм. Јә ләгзә э дур појит и томошәрә винит, хэндит мэээли!

Дурази Јовдо амбар һүндүр бири, әри хәрә палани зәнгу гиш сохди ки, поји э хори нә расү, лүнкһоји гәт бири э чонәј хәр расири. Јовдорә э хәр нишдәјирә винишит, хән-

дит мазэли!

19-мүн. Овроһом Һэфди нэзникэ гунши бирэт э Овдалиновоз. Дү јэкирэ дирэки чэкишмиш бирэт, кэм мундэки, лап дэһво күрүт. Овдалин мәсгэрэчи, шэбодочи, Овроһом зури эз хишдэ вадарафдокор бири. Овроһомэ хәһәри Килэ амбар арковун кэлэ бирэбу. Эз бэдән чилиз, ләгәр, эз рујсифэт чазибэлү нэ бу. Эз бичиги э Һәрәј кусбәнд кэлэ бири. Гусбәндэ дүширәнкэ эз дэс-поји кусбәндэ дәмүшдәјирэ буји омори, кор сохдәкор, зирәклү бу. Э хунэ чи мукуфдикэ, у мијосд бирэ, нэ букэ дэһво-далаш бири.

Јә руз пушој шәһәнгум бирэ вәхд, Килэ э Овроһом куфдири ки, мә хосдәнүм бурам хунэ-чикәј Овдалинэ вүнүм. Овроһом куфдири ки, мәш хосдәнүм, э јәки бурајм, тәһно мурај э Овдалиновоз чәнк микири, корәш пузмиш мисохи. Хәһәр-бирор оморәнкэ винирәтки, Овдалин э дәхмә нисди. Килэ куфдири ки, торки әдәрә бирэ, шәһәнкуми, э Һәр чој нисди оморәнни, нүшим кузәт сохим.

Килэ дарафдэ э хунэ дураз бирэ э сәр ләһиф, Овроһом э бүрү нүшдэ.

Чәнд гәдәр вәхд кирошди, Килэ хисири мунди мәндәлү. Овроһомиш мүркүләмиш сохди, сәри дуллу пинәки бәрди.

Э и момент Овдалин оморә Овроһомэ дирэ пүрсирә, чи әчәб оморәј э кәпәјогли?

Овроһомиш куфдирә ки, нүш э Һәјвун кофмә нисди, әри хәјр оморәјм, хосдәјм хунәләјтүрә виним. Овдалин пүрсирә ки, э кирәвоз омрорәј? Овроһом куфдирә ки, э Киләрәвоз, э хунэ дәри, әдәрә томошә сохдә отогтүрә.

Овдалин дарафди э хунэ винири ки, Килэ хорһа-хор хисири. Куфдири ки, э, фикир ишму чини? Хәһәр-бирор оморәјт сәрилмиш бирәјт инчо? Хунәрә буј кусбәнд вәкүрди. Данусдәнүм әри чи оморәјткә, Овдалин Һәриф нисди ки, ни данит Киләрә сырамиш сохдә, вәки бәр хәһәртүрә, ку,

һәлә рушһој муј хишдәрә шунә зәнү, тәмиз соху, јалла!

Овроһом куфдирә ки, ә оғрәшлә, ә бүкүртү нәсә бирә појисдә, шигәмтү вор пури, хишдәрә тәмиз рүгбәтлү дор.

Овдалин куфдири ки, зу үтүрмиш бошит, һәр дүшму ә одоми ухшәш нисдит, гәмишә кәшит.

Овроһом куфдирә ки, түрә ә јә вәзијјәт мидәшәнүм ки, Һич хишдәрә нишинохи,

Овдалин куфдирә ки, ә мә хох мәјо, бура әз пәсәјһуппо-лә шәндәјтү. Мәрә Овдалин Рәһили куфдирәнүт, һәчи дур бурајт ки, әзинчо, әз пәсәшму шәбәдәш гушмиш нә сохум.

Јә сал бәгдә Киләрә Мәһәсијо — Мәһ һәрүси сохд бәрд. (Мәһ рәһмәтлүк ә дәһво тәләф бисдо).

Овданилиш јә кәм бәгдә ә ухшәш хишдә јә мәсгәрәчи-зарафатчијә духдәр офди овурди ә хунә. 2-кук үшү бири, нүмһошүрәш ә мәсгәрәровоз норәт. Јәки Тәп, јәккә Чикил. Овоилһо кәлә бисдорут, һәрдүшү ә Боку рафдүт. Әгүллүјә овоилһо бирәт. Нефтә буругһојо кор сохдәт.

20-мүн. Бирчәј Шәтәл косибә аилә бири, овоилһорәш ә тәнкијирәвоз ә рәһ бәрди. Ә кәлә куки Садуговоз һәрәбир довхунә вәкәндәт әри хәлг.

Јә руз гуншишү Күләнор Һәнүх ә Бирчә куфдири ки, ә мәһәлә јә дохунә вәкән әримә.

Бирчә куфдири ки, ә сәр чүмһојмә, чәнд митро дәрүни хосдәни? Киләнор куфдири ки, тәһнојә зәнүм 3 - митролә вәкән (довхунә — чала, дәрүн)

Дүјмүн рузи Бирчә бәбә-бала, күлүнклү лапаткалү оморәт. Бирчә ә мәһәлә дәнишири, куфдири ки әз инчо вәкән-дәнним.

Бирчә әри ки довхунә вәкәндикә мәһәләрә кәшди чикәј күһнә довхунәрә офди, унчорә вәкәнди. Варташенә хоки амбар сәхд бирә, күһнә довхунәрә чикәјиш нәрм бирә. Һәсонд бирә әри вәкәндә.

Күләнорә э пүшөј хунәји 20-митро һәрәлү Пододә ту-
кунурә чикәји бири э күнч, э гирог дү рәһи, Подод чәнди
саһо э рәһмәт рафди, тукуниш лов бири рихдә бәгдә чикәј
тукун мунди әри Күләнор. Тукунә э пәсәји, э тараф Күлән-
нор Пододә довхунәји бири (Туалет)

Бирчә э у чикә Вәкәндәни бири довхунәрә.

Јә руз хәјли вәкәндәт, дүјүмүн рузи э дәрү э күлүнкәвоз
вәкәнди, э вәдирәрәвоз Сәдуг хокә тик вәкүрди э гироглә
рихди. Ә нәзники јә митро вәкәндәнкә Бирчә јә чугун һәф-
довә офди, э Сәдуг куфдирики, Пододә туалитирә һәфдово
војирә офдәм, хосди парблү, хоклү, сијә һофдоворә шәнү э
бүрү, винири ки, күрүни амбар. Ләһәј гобә хокирә вәкәнди
винири ки, гоб ови гүзүл пури. Ә сәдүг куфдири ки, гулмә-
рә ки вадарам. Ә дәси һәфдово вадарафди, гоб овирә э пән-
чәк хишдә бүкмиш сохди куфдири зу бурајм э хунә огруву
алум. Әз и бәгдә довхунә заказ дорокорәш, довхунә вәкән-
дәкорәш бәбәјирә нәһләт.

Күлүнк, лапатка, вәдирә, кәндүриш пој мундү һә инчикә.
Мә дәкәшдәннүм, Күләнор омо пүрсикә кујит ки, бәбәјму
э һәл мүрдәһоји, иму дијә ниданим туалит вәкәндә.

Әз дәји гүзүл јә 20-донә вәкүрдәт рафдат э Шәки э пул
чөврүндәт, јә кәм чәм-чиш висдорәт оморәт.

Худо расунди әри Бирчә.

1920-1925-үм салһо һәрчмәчлүг, бандитизммә дүнјо гә-
риш бири. Гучиһо тукунчиһорә, бобот ворлујә одомиһорә
күрдәт әз бугози ки, ингәдә бијо пул ди, нә дорикә күшдән
ним. Пододәш чәнд килә оморәт бандитһо сујмиш сохдәт
Әз у тәрс Подод јә һәфдово гүзүлә э симәвоз э довхунәрә
зири бәсди, һич кәс нә данусди. Подод бейгофиллү мүрди,
тукуниш вачарусди, лов бири, и туалитиш э зир-зибиловоз
пур бири, һәфдово мунди чәнд салһо э дәрүн ән довхунә, э
Бирчә гисмәт бири. *Ә хунә нә данусди вәси сохдә.*

Бирчэрэ яэ отоги күрсүлү ата-бобо хунэји бири. Э мэхэлэ таза хунэрэ вокунди, мэхэлэрэ сэнг бору э гэлэ вэкүрди.

21-мүн. Бирор рэхмэтлүк амбар дүли тэмизэ одоми, дү-зијэхэ, зэхмэткэшэ мэрд бу. Фэхлэкэри сохдэнбу, 10-хэжил үшү бири.

Јэ руз зэни рэхмэтлүк – Нукор э Бирор куфдири ки, тү э хэфдэји 2- кило кушд висдорони э картофовоз, тэр-тэрэвэз хүрэк кушди сохдэнүм, овоилхо суроји нэсэ бирэнүт, чүм-хошү э гэгзгун мундэ. Иич нэбу, јэ бо јэ кэллэпочэј моли висдон ки, хурут, овоилхорэ чүми суроји бу.

Бирор јэ руз э базар винири ки, кушд варасди, сэр, кэлэ-почэ, шигэм мунди. Э Тэдэди куфдирэни ки, эдэјэ бэрдэ-нүм сэр-кэлэпочэрэ пулирэ сэбэх дорэннүм. Зутэ рафди эз Шолум јэ мушуг вэкүрди и чихорэ тэкүндэ э мушуг јэ Тэ-хэр тик күрдэ вонорэ э кэмэр. Овурди э мэхэлэ э зэн куф-дири ки, э овоилхо ку бијовт вэбэрүт э зэвэр. Зэн эз шори мунди ки, чи соху. Хишдэнијш фиромори, куфдири ки вэ-ни э кэмэрмэ. Бирор куфдири ки, тү појхо нэ шигэмэ зу тэ миз сох, мэш сэрэ дэријирэ кэнүм.

Јэ кэлэ гэгзгун кэлэпочэ хэзүр бирэ, Бирор кфдирэ ки, у гэгзгунэ битов бијор бини э минклэ э сэр сүфрэ, чэнд гэдэ хосдэ овоилхо пој хурут, чүм ишү суроји бу.

Э овоилхо эз хүндүри куфдири ки, хурит огрушмурэ вэкиром. Имишэв э самэлијот вэрим иму.

Худо чунсоги до, овоилхо хэммэшү, кукхо зэн хосддүт духдэрхош э шүвэр рафдүт.

Хэммэшү хурмэтлүнүт.

22-мүн. јэ руз Бирор э хунэ рафдэнкэ, эз тукун Шохин 2-кило гэнд висдори, рафдэнкэ винири ки, эз голинэ бам-бази зүмүсдүјнэ зири болов зэни হিসди. Э шолум куфди-ри ки, эз у 2-донэ бүкмүш соху э когоз, зэнү бијов пулэш дү бэрү. Эз пүшој хунэј Шолум кирошдэнкэ зэн Шолум –

Гизтомумэ һэрэј зэри куфдири ки, Шолум э баса-басавоз эдэрэ күлгоби фурухдэ. Э 2-дэјгэ һэзүр бош Нүгорэш фүр-сүм бурајт һэркишму 2-донэ вэкирит. Шолум винири ки, зэни Гизтомум нэ зэн Бирор – Нүгор сүс-нэфэсјү күрдэ да-рафдүт э тукун. Шолум хэндүсди, һэрэкишүрэ јэ бүкүм чи дорэ, куфдири ки, бурајт э хунэ, Бирор зарафат сохди.

Јэ руз појизи Бирор эз базар 10 дүрүчдэ вэчэрэ висдори оворди э хунэ. Нүгор куфдири ки, э мэрд нэ эчэб ингэдэрэ чолпа вэчэ висдорэј? Бирор куфдирики, хуб учуз бу висдо-рум. Нүгор куфдири ки, хэстэ имбу уһо, учузи фурухдэт, э пэсэшү дэниширэј? Бирор куфдирики, у коми чини ки, Би-рор пэсэјирэ нэ винирэ вэкүрү? Хуби, тэмизи, чоги. 5 до-нојрэ бурум, дүшүн эри овоилһо.

23-мүн. Бирорэ хунэји э зэрфүј диһ бирэ, эри эн уш, Ча-лиди Мэшэбэји Эбдүлэли э Варташен оморэнкэ һэсбэ э мә һэлэј Бирор бэсдэ рафдэнбу э Лесхоз. Јэ руз читам имбукэ һэсб рэһа имбу эз кэндүр муrow. Эбдүлэли э торки шәһән-кум омори винири ки, һэсб нисди. Э Бирор куфдирэни ки, имишов эхунэшму хисирэни бирәннүм, э и торки э Чалид нидам рафдэ. Бирор куфдирики, э кәпәјэгли, хунэ чи, түрэ һич э товлэш ни бүјүлүм хисирэ, данусдәнүмки, эз товләјэ дүзди сохдәнни, јэ хэрэ гәшовирэ, јэ дэ кәркэ эз јәшик фол хојэјирэ донорәнни э чиб. 10-15 дэгигэ бэгдэ мәнк вэдирэ-морәнни, үшиги имбу мурај.

24-мүн. Худодот Шәһијорэ Кәндхудо - Ичморэ рәһбәри бирәки, дүјүмүн куки Сәфәнијорэ мило сохдәнкэ гуноглул сохди. Э нәзники 30-нәфәр боботэ одомиһорэ дэ' вэт сохди Рәһмон бәбәј Тиrom (уш Нофдолилугэ эз јэ нәсилини, э ху нәј Шовул Тәнорэвоз э зир јэ бун бирэт, бэгдэ э Тибилиси рафдэт 3-бирор Ишмәһил нэ Сапан) Рәһмон куфдири ки, чи эчэб Бобов Мәзәгули инчо нисди? Худодот куфдирики,

бура Бобовэ бијор э мѣчлис. Чој хурдэ варасда бэгдэ ошэ э гоһормишэ кэркэвоз э сүрфэ норэнкэ э и моментиш Бобов омори, чикэ дорэт нүшди инчо бирэ чѣһмэтэ һэммәјирэ ру ји хэндәли э Бобов дәнишири. Ошэ хурдэ варасда бэгдэтэ Зәрмон Јовдо куфдири ки, зуһун Ивритирэ һич вомухдәј? Бобов куфдири ки, э кумәки Худорэвоз јэ кәмлә вомухдәм. Зәрмон куфдири ки, вомухдәјкэ ку виним э зуһун Иврити бојэдэ ошэ нүмирэ чи куфдирәнүт? Бобов куфди ри ки, ој рѣһмәтлүкэ балаји, уһо һич һишдәнүт ки, ош хиник бу, зу кәрмә-кәрм хурдэ варасданүт.

25-мүн. Рѣһмәтлүк Әриил Шәһов эз Бобов пүрссири ки, түрэ э овоили һич куфдәт? Бобов куфдири ки, э у овоили амбар шулуг-дәчәл бирәм. Мәрэ э хунэ, э буру амбар куфдәт, рујмә һәмишэ күм-күј бири. Худо уһорэ дәшчо- гулһо-јирэ гувотлу сохо. Ә мәрд, куфдәт, куфдәт түрэ, һалә уһорэ дувош сохдәни? Әри эз у вахтиһо э куфдәј әнуһорэвоз одоми бирәм.

26-мүн. Чохмур Һәзәрјо куфдирики, Бобов, э зәнэвоз хуб э рѣһ рафдәни? Бобов куфдири ки, э мәрд, зәнмә фәјтуни ки, мәрэ э рѣһ бәрү?

Әри човонһо јә чәнд нәсирәт

Ој Һәзизә човонһо! Данит вә ә јәр ишму дорит ки, инсонә һәјәти-зиндәкунији чәкишмәји, мүбаризәји.

Ишму ә и сәлә ахыни ә кәмаловоз, ә сабуровоз вә гејрә-товоз рафдара бијо вомухит, данит хуб.

Һәммә арзуһошмурә ә кәләјә Худоровоз бәндитә һәр ад-дым, ә һәр кәлимәшму Офуррәкорә ә јәр дәшәнит, әз У им-дод вә мәрһәмәт хојит.

Ә зиндокуни дөвр ишму ојог, чүмрәһә, зирәк, тәмкинлү бошит.

Инсон ә һәјат анчаг јә бо оморә, гәдүр ән урә данит, ча-лышмиш сохит ки, дураза һүмүрлү бошит.

Нәфс пур-суроји, сәдагәтлү, меһрибан, хејирхлһ, ширин зуһун, руј хәндәлү бошит. Әри и чирә одомиһо һәммә дәр-һо вокундә бирә.

Савадлү вә тәһсиллү бошит.

Әз тәһсил вәкүрдә вә әз һәр чәтинә корә зәһмәти нә ви-рихит, ирадәлү бошит.

Овоилһошмурә, хәһәр-бирорһошмурә хојит, лазим бис-докә кумәки сохит.

Чалишмиш сохит ә вәһдәји аиләлү бошит, һәјиллү-ово-иллү бошит. Һәјил ишмурә довомчишмуни, шоришмуни, кумәкчишмуни.

Ә сәр-тән ишму фикир вәнит, сәлигәли, мәдәни бошит. Хурдәшмурә әрәзим бинит, нормараш дорит.

Ә спиртлү ичкиһо хутә нә бошит, у әри һәјат ишму тәһ-лүкәји, ә у нифрәт сохит.

Сигаретә сејрәк кәшит, данит томом тәрк сохдә.

Шөвһо ә хунә зури бијојт, зән-овоил түрә вүнүт, фәрәһ-лү бошут, шори сохут.

Зәнһошмурә зәвәри, гимәтлү сохит, ә у меһрибон бо-

шит. Бэбэ-дэдэјһошмурэ хојит, хотурирэ зэвэр кирит. Чалишмиш сохит әришму сэдагәтлү дост бијофит. Хубэ дост әришму кумәки, һәрмәһи.

Ә һәр аддым ишму шәрәф вә шөһрәтә, намус вә гејрәтә, һикмәт вә үлфәтә дорит.

Сәһибсүзә пирһо, јетимһо ә имконтүрэвоз, әз кумәки тү биил шор бошут.

Әз дүнјо рафдә һәзизһошмурэ әз јәр нә вәдәшәнит, рәһмәт кујит.

Әз мәтбуат хәбәрсүз нә бошит, рузинә мә'лумата данит.

Вәтәнтүрэ мүгәддәс дан! Урэ дан ки, Вәтәнсүзә инсон гимәтлү нәсә бирә.

Чалышмиш сохит кәм-биш һитијот пул ишму бу. Пул инсонә гәнәтирэ, дүлирэ вәбәрдә. Рәһмәтлүк Ә. Сабир куфдири ки, "Инсаны инсан ејләјән парады (пара — пули), парасыз инсан үзү гарады." Мәш нүвүсдәм ки, "Инсаны инсан ејләјән зәкады, зәкасыз инсан үзү ләкәди."

Нәфәси тиг-~~анбар~~ ловго, сыртыг, һәрзә чонә, дуручи, дүзд, јалтаг, инсофсүз нә бошит, әз и чирә одомиһо дуртә бошит.

Вичдонә ~~ә~~ тикајирә, Дөвләтә гәнунһојирә зэвәр кирит! Һәчу хишдәнтү ә хишдә һүрмәт сохдәни.

Ә ~~Ә~~лм одомиһојирә, дәрүдан, хејирхоһ мүәллимһорәш әз јәр нә вәдәшәнит. Уһо инсонһорә тәрбијә сохдә, чәмијәтә ә пүшо рафдаирә довами, свилизассијәји ә ~~Ә~~лмовоз рафда. Урэ гимәтирэ зэвәр кирит, һүрмәт сохит.

Ә чә пој нориткә вирих-вирих нә бурајт, һә јовошләј-јовошләј рафдакор ~~Худобанди~~ ә мәтләб расирә!

Дијә, соги-саламатишмурә әдәј әз дүли хосдәнүм!

Ифрәймә әз ичморә рәһбәри бирәји

Әз гәдимә дөврһо тә имоһој милләт имурә ә һәр васитә-рәвоз алчатмиш сохдә, ара-сыра јенә тәкрәф бирә. Имурә ә чиркин бөһтәнһо, гәрәзлүјә ифтираһорово тәхсиркор сох-дәнүт.

Әзи хаинә тәблигатчиһо пүрсирә кәрәкики, Чуһур Милләти коми гиргинһорә сохди? Кујут әз инсонәтикәри дуртә комини вичдонсүзә корһорә сәһиби бири?

"Халг чәбһәси"рә гызгына вәхтһоји, чәбһәрә кәләтә рәһбәри Иса Гәмбәрә "Ислам Дүнјасы" козити ә мәһи 2 - килә вәдирәморонбу. 1993-үмүн сала әвәлһоји киоскочи духдәр Овроһом Тәдәди – Пәри мәрә јә козет дорә, куфди ки, хун виниш әз иму чиһо нүвүсдәткә. Козетә хундум, амбар пис бисдорум ки, ингәдәр әлчага бөһтан имбу? Кузәт сохдум бәгдәјинә номирәрә, дүјүмүн козетә хундәнки лап ә тәшвиш офдорум. Сәјимүн карази козетә хундәнки ифтироһо мәрә ә дәһшәт овурд.

Ә козет "Јәһудун гыса тарихи" сәрловһәјировоз јә ирони Исмајыл Таригпејма алчага мүхбир фүрсәт офдори ә дәси, әдәрә әз пәсәјјәки һә нүвүсдә.

Лап зури гәрәзлүјә бөһтанһорә пүшојирә күрдә, тәхрибатчирә бәјкот сохдә кәрәк бу.

Ә и вәзијәт нә данусдум дәшорә ә бүкүрјәки күрдә, појисдә, ә редаксия шикәтлүјә ~~ә~~тираз нүвүсдәни бисдорум.

20 ијун 1993-мүн сал 4-сәһифәлүјә шикајәтә, мәтбәәрә редактори Балакишиев, сурәтирә у вәхт Али Советә Сәдирри, редаксияра саһиби Иса Гәмбәрә нүми ә Бокурә почти, заказној мәктубовоз дорум. Мәктубә ә зири нүм-фомиләј-мәрә, адрес рајона, шәһәрә, ~~хунәрә~~ нөмрәјирә нүвүсдум вә гул кәширүм.

Әз и 13-руз бәгдә козитә 3-ијул 1993-мүн сал, 13/16 но-

мирэји омо

Ә козет мэрэ тэнгид сохдэт, нүвүсдэт ки, ә тэш-виш офдорэ, нараһат бирэјму нәһоги. Күјоки сәвијјәјмә (биликмә) зәрфуни, кәсади. Бәгдә һә кузэт сохдум ки, винүм козет чи нүвүсдәннүт. Козет дијә нә омо. Шинирүм ки, редаксияра томом бәсдэт, лов сохдэт.

Ә әхиримүн нөмрәшү, комики мэрэ тэнгид сохдэт, умәгаләрә мүхбири – Маһитаван хишдәнији әз Огуз, Әсәд мүәлүмә духдәрини, у хишдәнији ә хунәј чуһур јә вәхт киро нүшдәнкә әз совори ә гучог Ингу холә кәлә бири, бәбәшү Әсәд мүәллим амбар һүрмәтлүјә мәрд бири.

Редаксияра ки, бәсдүт Маһитаваниш әз Боку вокошд омо ә хунәј бәбәј хишдә ә Огуз (Варташен).

Тәхриботә јувоји томом лов бисдо. *һәрәкәти ә јә зикрә биринди*

Нүвүсдәбүрүмһо шикојәтә копијәји, 4-нүсхә козетһорә, тарихи факта хуно ә архивмә дошдәм ки, човонһојму вәхт мијов мухунут, чиһо бирикә миданүт.

1972-мүн сала "9-мај" гәләбә бојромирә әртигед сохдә рајонә бүтүн активи ә кәлә клуб ичлос бирәнкә рајона әз Хочмәз кәнди, дәһворә иштиракчији Бабајев Багыра әри чыхыш сохдә коф дорәнбүрүт.

Әз 416-мүн Азәрбајчан дивизијәјирә тә Берлин рафдәјирә коф сохдәнбу.

И караз әз трибунә коф сохдәнкә куфдики, ә Берлин да-рафдәнкә јә чикәрә винирим ки, чуһурһорә, зәнһо, овоил-һорә молә бугозирә бурранүтһорә хуно күшдәт, ә сәрјәки силоткара хуно вәчирәт. Ирә и чирә коф сохдәји әри чәмә-һәтә бәһизинһоји хәндәлү бисдо. Әз пәсәј зал, рајкомпарти-јара корчији духдәр Гумбуров Иракли әз һүндүри хәндүс-дәнкә мә довом нә дорум. У вәхт статистика идорәјирә рә-иси бүрүм, һәмишә ә пүшоји чәркә нүшдәнбүрүм. Зури ә пој вәхишдүм, дәсә дураз сохдум ә тараф Багыр. Рајкомә

јәкүмүн катиби Агабала Гасымов Багыр әчлафә әз трибу-
нә фировунд. Әз һүрс нә данусдум чи кујумкә. Урә куфдурум ки, ә у 416-мүн Азәрбајчанә дивизијәји бирормәш
бири, 18-сала томом нә бири јоши, мәрдә хуно дөјүшмиш
сохди ә Запорожи области ә күрүнәдәһво һәлак бири. Тү
чиламә рафдајки тә Берлин, јә бәрмәгтүш зәдәлү нә бири?
Дүјүмүн рузи бирормәрә догум шәһадәтнамәсијирә, тәләф
бирәјирә извишенијәјирә, јә чәндикә әз дәһво фирсориһо
мәктубһорә вәкүрдүм ә рајкоипартијә, јәкүмүн катибә ото-
ги, тәләб сохдумки, ајырд соху, Багыр комини тәхрибатчи
групә тапшырыгирәвоз и алчагирә сохди? (416-мүн дивизи-
ја һич ә Берлин нә дарафди, зән-овоилә бугозирә нә бур-
рәт, ә газовоз күшдәт ә үзкә шәһәрһо. И әчлоф әз хишдәји
дурку коф сохди). *Ә у ичлос әз чуһурһојмүш амбар бу әз нә ш...*

Јә руз јә одоми ә пәһники ә мә куфди ки, чуһурә човон-
һојирә һәммәјирә Ваенком сијаһи сохди әри "Гәрәбог" ә
дәһвоји фүрсорә. Һич јәкирәш, аилә вәзијәти күрүн бирә-
корәш, ә нәзәр нә вәкүрди. Рафдүм ә военкомат зу хоһиш
сохдум ки, бәһзиһојирә ә нәзәр вәкүрү, рази нә бисдо. Әз
унчо рафдүм ә ичра һакимјәти ә рәһбәр Илгор Ибраһимов
вәзијәтә куфдурум. Ә телефоновоз ә комиссар чи кофһорә
куфди, кәм мундәбу дәс-појирә моч сохум.

Илгор мүәллим ә мә куфди ки, киһо кәнүллү хосдәникә
буровка, киһо нәсә хосдә нә буровка.

Һәзини һадисәһо амбар бири, нә тәрсирәм, хишдәрә мә
ә пүшо дорәм, чәмәһәтә мүдафиә сохдәм, чәмәһәтә рәһбә-
ри бирәм, кумәки сохдәм, рәһ нүшү дорәм, вомухдәм. Әри
чик и ичморә кәләји бирәм.

Чәнд бо војисдәт ки, мәрә әз һәрә вәкүрүт, күшүт. Худо
кумәкимә бири, кукһојмәш бочоруглу бирәт, хаһинһо тәр-
сирәт.

Чәнд салһо бәһзи һадәтһојмүрә дәкиш сохдәм. Ә кумә-

Ә 1961-1963-сәһһо зәбрустугуза, ә 1991-1994-сәһһо
111
Кәлә һилләзә ә кумәки зәләһәтәһоз Ибраһимов

ки рәһмәтлүкһо - Јағубов Шалум нә Гардашов Бәбәј. Ә сәр јос, 7-и, 40-и вә ә ја сали бирәнкә ә чикә јос чәһмәт һәрәки-ји ја кәлә тарелка ош овурдәт, хурдәт. Урә дәкиш сохдим, ә гәнд нә чој овурдә, уш хуб нәбисдо, дәфдәр норә ә дәб вән-кәсдим. Бәһзи имконлүјә аиләһо ә јос дәфдәр нәсә норә вә пул нәс хосдә вәрчүнү әз чәмәһәт.

Ә гәдимә дөврһо ә сәр сүрфә әрәги нә норәт, шороб норәт кәм, һәрәкији ја пәјлә хурди, рәһмәтә куфдири. Әхири вәхтһо һочу бисдо ки, ә јос оморәкорһорә бәһзиһоји әрәги хурдә пијон бирәнбу, кәрәксүзә кофһо куфдирәнбу.

Мусурмуһо ә чикә јос иму оморәнкә әсәр сүрфә әрәгирә дирәнкә мәһдәл мундәнүт, бәһзиһоји әз сәр сүрфә вәхүшдә рафдәнбу.

Рәһмәтлүк әсијовчи Күршүмә јоси мусурмуһо амбарта оморәбүрүт. Ә Шолум даји куфдурум ки, ә сәр сүрфә нун нә мүнүк - миси мүгәддәс һисоб бирајә, әрәги үмумијәтлә спиртлү ички лазимсүзи.

Шолум даји ә мә куфди ки, вәхиз ә чәмәһәт ә'лан сох, ә чикә јос әрәги, шороб, үмумијәтлә спиртлү ички нә бүнүт. Имоһојиш ә Огуз и һәдәтә әдәјә дошдәнүт.

Һәр сал руз суруни, "9-Ав" әз Боку, әз Тибилиси, Кәнчә Јевлах, Москва вә һәтта әз Исроилиш оморәнүт ә сәр мүр-дәһој хишдә шәһм сухундәнүт, рәһмәт куфдирәнүт.

Мәш һәр сал әз Исроил оморәнүм ә суриниһо иштирок сохдәнүм, ја мәһ ә хунәјмә әјон кукмә - Назим, нүшдә хуб истираһәт сохдәнүм.

Мәш, 1995-мүн сал ә чәһмәтәвоз ә Исроил оморәм. Ә Ашдод шәһәри бирәнүм ә кукмә Рамизовоз зиһисдәнүм. Ә гәд 88 салинүм.

Худо ишмүрә дијәш зевәртә 90-100- сала сохо, соглам, имконлү вә һүрмәтлү сохо!

Ә Варташен чилама бирәмкә, инчо - ә Исроилиш чәмәһәт

тэвэггэ сохдэнүт э һэрүснһо, бритмиллоһо, э чикэ јосһо
коф кујум, чыхыш сохум. Мэрэ кэлэ агсаггал хишдэ һи-
соб сохдэнүт. Кэлэ мэ'луматлүјэ одомирэ хуно э соргу,
суал күрдэнүт.

Ә зуһун иму кәмиш бисдокәш нүвүсдәмһо шеирһој-
мэрэ әдэрэ э ишму расундәнүм.

**Шоир әри хэлг кузкини,
У, рәһ бурбундә дүзкуни
Ифрәим Доги**

**Агсаггал чуһурһој-Огуз бирәјиш,
Шорум, Ифрәимә - Шоир дирәјиш!
Әлдар Күршүм**

(Шоирһојмүрә рәһбәри)

Хосдәнүм

Ханаани гәдим әриму хори,
Ә Овроһом урә Худојму дори.
Бәрлүјә хорини бәрәкәтлүни,
Өмүрлүг, Кәләјму әриму нори.
Унчорә һә гоим бирә хосдәнүм,
Хори Ханаана дирә хосдәнүм.

Овроһом нә Сара әзәл имуни,
Исһог, Дәдәј Руго һәзизһојмуни.
Бириәз уһо и мәһлуг Исроил,
Кукһој Јәһәгү нәсил имуни.
Ә гәбүр ән уһо нурә хосдәнүм,
Говрәј Мехпалара дирә хосдәнүм.

Хилоскор имуни Миши рабини,
Мә, Турој Миширә кәрдом гурбуни.
Никә рәһ дузкунә, һәдәтһоровоз,
Туро әри мәхлуг овурд рубини.
Бәхшиш Худоини, урә хосдәнүм,
Арзуһој Миширә дирә хосдәнүм.

Ә вәһдәј Довид вә Шәлмијә Милих,
Шори, шолуми бу вирихә-вирих.
Бири саламати, ники, нәһмәти,
Хосдәнүм дијәш бу Шолуми — Милих.
Вәтәнмәни анчаг урә хосдәнүм,
Хори Исроилә дирә хосдәнүм.

Бири икидһојтү чэнди-чэндиһо,
Кэлэ сэркәрдәһо, әгүлмәндиһо,
Ијахуша Бин Нун, Јовдо Макавеј,
Симон Бар Кохба рәһ бурбундиһо.
Самсона, Барака, икид хосдәнүм,
Һәммәләј үшүрә дирә хосдәнүм.

Әз зәнһојтүш бири сәрлүјә гәсид,
Шориһо овурдәт ә тәһәр миғид.
Тарих Исроил нори кэлә нүм,
Диборә, Исдирә гучогә икид.
Ә ухшәш Исдир – әгүлмәндә хосдәнүм,
Зәнһојтүрәш икид дирә хосдәнүм.

Ә сәр һозор салһо һәзоб кәширәт,
Хун рихдәт, зулумһо, чофоһо дирәт,
Суверен Дөвләтә бәргәрар сохдәјт,
Ә Худо шүкүр ки, дијә шор бирәт.7.
Әришму шөв нә руз ирә хосдәнүм,
Шори Исроилә дирә хосдәнүм.

Чор тараф әритү бәд нијәтлүни,
Тәрсирәнүт ки, тү, гул-гувотлүни.
Зәрбәјтүрәш дирәт, пәшмуниш бирәт,
Човонһојтү икид, мәрд гејрәтлүни.
Сәрмәрә әришү норә хосдәнүм,
Ләшкәр Исроилә дирә хосдәнүм.

Шәһәрһо, кәндһојтү чил-чироглүни,
Хориһојтү дијә борлу-боглүни.
Рузбәруз варафдәј, зәвәри бирәј,
Нүмтү ә һәр өлкә хош сораглүни.
Өмүрлүк әритү шори хосдәнүм,
Мәхлуг Исроилә дирә хосдәнүм.

Хунәһојтү кәрдо кәлә күлфәтлү,
Кукһо-духдәрһојтү икид, гејрәтлү.
Худојму дур сохо әз бәдә чүмһо,
Күлфәтһојтү һәммә рач мәрфәтлүни.
Мәрә унчә шори бирә хосдәнүм,
Күлфәт Исроилә дирә хосдәнүм.

Худо арзујмәрә бијорә ә сәр,
Мәһлуг Исроилә доро тәвәсәр.
Ифрәим Догинүм, арзу сохдәнүм,
Сисид нимазирә дәкүрдә ә сәр,
Һәрс рихдә гәрдемәрә дорә хосдәнүм,
Боруј Бејт Мигдошә дирә хосдәнүм.

10-12-1994

Кәрдо зәвәри

Вокунит тарихә вәрәғһојирә,
Вәкирит салһорә суроғһојирә.
Миданит мәхлугмә чиһо кәшири,
Мивинит чәфоһо, сијә рузһојрә.

Бири хубә рузһош –бәхдәвәриһош,
Сад салһо шориһош нүмзәвәриһош.
Мәхлуг дири амбар товушо рузһош,
Ники –шолумиһош, дүлзәвәриһош.

Бири кәлә шонһо, сәркәрдәһојму,
Рабиһо, коһинһо, данандәһојму.
Зиһисдәт нүм норәт ә тарих иму,
Сәдигә дузә рәһ бурбундиһојму.

Чәнд саһо кирошди, чарусди зомон,
Ҳәсмуј Исроилә дәкүрди думон.
Залумһо басгунһо, таланһо сохдәт,
Хун рихдәт мәхлугә нә дорәт омон.

Ләшкәрһој Асурија, бәгдә Вавилјон
Сохдәт Исроилә тухум-дәлијон.
Шәһәһо, кәндһојиш зир-зәвәр бири,
Обоһо лов бири мунди бијобон.

Јунанһош, Римлүһош һекимон бирәт,
Дин-һәдәтһојмурә гәдәгә норәт.
Лов сохдәт Мигдошә нимазһојирә,
Мәхлугә гул бәрдәт, Һәзобһо дорәт.

Чэнд һозор салһо гул, сәһибсүз бирәјм,
Ә дүнјо дидәркин, гимәтсүз бирәјм.
Тәһгирһо, гиргинһо, киносид дирәјм,
Чүнки, лов, кумәксүз, Вәтәнсүз бирәјм.

Мохлуг ә һәр өлкә бирәт ә мфлос,
Салбәсал домундәт ә күрүнә јос.
Әз Худо хосдәт ки, бијофут јә рәһ,
Әз зилләт һәзобһо бошут ки, хилос.

Күмон мунди әнчәг ә хори хишдә,
Ә гәдимә Вәтән зиһисдә нүшдә.
И, бири әнчәг хуб, јә дузкунә рәһ,
Овурдә милләтә ә Вәтән дошдә.

Үмид ишүг овурд ә дүл чәмәфәт,
Мәхлуг ә пој вәхүшд әз һәр мәмләкәт.
Чэнд һозор^{һә} зутәтә ә рәһ офдорут,
Әри рафда бисдо кәлә һәрәкәт.

Мәхлуг кура бисдо, милјонһо бисдо,
Әри Дөвләт бирә ихдијор һисди.
Ә сәр һозор салһо арзу сохдәјмһо,
Түкүмәт Исроил бәргәрор бисдо.

Милләт гимәтлүни ә Вәтән хишдә,
Вәтәнсүз милләтә чәтини дошдә.
Хуби ә гәриби ә кәшдә рафдә,
Оммо ки, ә Вәтән дүлһо хуб куфдә.

Әри гојим бирә, саламат нүшдә,
Һәммә бијо дану тарих хишдәрә.
Ки рафда салһорә сәр зәрә кәшдә,
Һәхмилү миданү Вәтән дошдәрә.

Догиш Исроилә вино зәвәри,
Ә дүнјо бијовһо хубә хәбәри.
Хориһо, хунәһо фировон кәрдо,
Ѓүмүрлүк саламат, кәрдо зәвәри!

12-06-1990

Ҳэзизэ Дэдэј

Шаир эри хэлг кузкини
У, рәһ бурбундэ дузкуни.

И. Д.

Ој сэдигэ Инсон, Ҳэзизэ Дэдэј,
Ҳиломи эримэ, чофокәш Дэдэј.
Тү мэрэ ширинэ чун, чикәрмәни,
Ә дүнјо овурдәј, нур, чирогмәни.

Чүм вокундәм , түрэ дирәм, чон Дэдэј,
Синәј түрэ чикә сохдәј эримэ.
Шөвһо нә хисирәј лај-лај куфдирәј,
Шир дорәј, чун норәј шөв-руз эримэ.

Дәм-ләһзә һә хурдә дорәј, хорундәј,
Кәлә сохдәј зури ә пој појундәј.
Коф вомухдәј, зуһун Дэдәји, мэрә,
Ҳэзобһо кәширәј, һич нә вомундәј.

Ә јәрмәни күрдәј мэрә појундәј,
Вүрүхүндәј шәггә зәрәј хәндүсдәј.
Шори сохдәј рәһә сәрбәсд рафдаки,
Нә куфдирәј дијә вәсси вомундәј.

Дэдәј нур чирогги, Һэзизи, сәшгу
Үлвини, нурлуни ә чумһо, туш ку.
Әз Дэдәј зәвәртә ниданү бирә,
Јә инсон, јә мәхлуг, ки бирә бошку.

Дэдәј мүгәддәси, сәдиг, үлвини,
Әри һәммә Һэзиз, надир Ҳнчини.
Гәрд ән урә һич кәс нидану дорә,
Әхи У, дүнјоји, нури, үммани!

21-07-2012

Зуһун Дэдәји

Ҳәжил аз совори көрпә бирәки,
Дэдәј јаки-јаки кофлә вомухдә.
Шор бирә һәр дүшү аз дүл ә јаки
Ә һәр коф дәбирә нәфәс Дэдәји,
Уни, ширин бирә зуһун Дэдәји!

Ә зуһун Дэдәјовоз корлә данусдә,
Вомухдә чүлама нүшдә, вәхүшдә.
Пүрсирә һәр чирә хосдә вомуху,
Шори, хәндә бирә һәр кофләһоји,
Амбар ширин бирә зуһун Дэдәји!

Раби Миши совор, Ҳәжил бирәки,
Зуһун Дэдәјирә вомухд пәһники.
Ә һәрс Дэдәјовоз гејрәтлү бисдо,
Бәгдә ә сәр омо Дэдәј хосдәји,
Амбар зәвәр бисдо зуһун Дэдәји!

Чәнд зуһун данусдә кәлә Һүрмәти,
Әри инсон нүми, сани, шөһрәти.
Һәр зуһун данусдә ја дәр вокундә,
Вомухдә зуһунһо лап чәнд гәдәри,
Оммо, ширин бирә зуһун Дэдәји!

12-09-2012

Чәкишмәји дүнјо

Ој һәзизә инсонһо,
Јашлүһо, һәм човонһо,
Данит урә хуб, ишму,
Чәкишмәји и Дүнјо!

Рафданкә ишму рәһә,
Бијо бошит чүмрәһә.
Сабурлу бисдориткә,
Җәсонт мурајт һәр рәһә.

Бошиткә хуб, һәһмолү,
Ирадәли, тәмкинлү,
Әз чәкишмә, говгоһо,
Микирорит һүрмәтлү.

Бијә данит һәр чирә,
Һәхмолү коф вәрчирә,
Пур бисдокә сәр ишму,
Ишүг мүдү дәр ишму.

04-12-2010

Дорим

Тəјот бəхш Художи, рəһхоји фиро,
Һəјиф ки, кудəки, зу бирə дəкиш.
Варафдиткəш зəвəр, бəгдə офдорə,
Ə Дунјо Һəмишə чумрəһə дəниш.

Һəхмолу кировун и кəмə вəхдə,
Дан, јə бо оморə ə Дунјо Һəр кəс.
Һəммə арзу сохдə шоријə бəхтə,
Өмүрлүг нəс бирə, мундəнүт ə дəс.

Зүмүргуш варафджəш Һүндүр ə асму,
Амбər нəс кəширə, нүшдə ə хори.
Бисдокəш лап зəвəр чинор ə асму,
Поизи хəзəлирихди, вир бири.

Тич бошит, зомонə Һəкмүрə данит,
Пəсəво ə ^{Селво}сəлво үзмиш нə сохит.
Фəрəһсүз нə бошит, Һəмəлдан бошит,
Хисирə нə мунит, Һəр корə винит.

Ə дəрүн бурајт ки, данит Һəр корə,
Һəхмо ə дəрүни, ə руј нəс бирə.
Вомухит арзуһој кəлəһојмурə,
Ватансүз гимəтлү Һич кəс нəс бирə.

Тəсрəтлү Һисдимкəш, хосдəки Доги,
Нүмə хуб, шəрəфə, гəјрəтə дорит.
Ə чə бисдориткəш гəриб нəчоги,
Нүм бинит əриму, вүгорə дорит.

25-02-91

Расо

Васал оморэнкэ вокундэ күлһо,
Виниш чи соф бирэ урэ нэфэси.
Ширинэ арзуһо норэ э дүлһо,
Мәһниһо овурдэ кушһорэ сәси.

Кирошдэ рузһорэ овурдэ э јәр,
Сухундэ дүлмәрэ гушһо хундәки.
Дәрдһо таза бирэ офдәрэ э јәр,
Вөкүрдэ дәрд мәрэ тәһно бирәки.

Богчәһо-богһорэ дирэнкэ күлсүз,
Офдорэ гулһојмэ э бүкүр јәки.
Вокундэ күлһорэ дирэнкэ овсүз,
Пур бирэ чүмһојмэ һәр дү э јәки.

Омори рафдикәш чэнд салһо васал,
Гушһо мәһниһорэ нэ хунди һэдәр.
Амбар винирәткәш чэнд хубә васал,
Әз дүл нәсә рафда күрүнә кәдәр.

Васалһо бијорэ һәмишә шори,
Соги-саламати, лап аламати.
Бәнөвшәһо вокуно, кәрдо дүлшори,
Гушһо мәһни хуно, мугом, һејроти.

Васалһо нэ кәрдо мәһнисүз, күлсүз,
Бүлбүлһо күл вино, э мурад расо!
Мәһниһо нэ кәрдо фәрәһсүз, дүлсүз,
Догиш гәмә бино, э мурад расо!

12-06-2008

Тәмизи

Ој Һәзизә инсонһо,
Шинит ишму кофмәрә.
Кирошдкәш лап чәнд салһо,
Дузкуни вир нәс бирә.

Кирә дәси тәмизи,
Дүзд нисди, һүрмәтлүни.
Әри һәммә Һәзизи,
Амбар хуб гимәтлүни.

Кирә дүли тәмизи,
Пәхил нисди, дузкуни.
Ишүглү бирә рузи,
Һәш мидвни кузкини.

Кирә зуһун тәмизи,
Дуру нисди, дузкуни.
Дәс, дүл, зуһун тәмизи,
Данит бәхдәвәрини!

02-10-2010

Духдэр Доги

Әри һүрмәтлүжә шаирә Бәсди

Хәһәрмә Бәсди,
Лап мәрә бәсди.
Һәхмој китобтү
Ә дүлмә нүшди.

Тү духдэр Доги,
Винош чун соги.
Китобтү "Гәләм"-
Ишүг чироги.

Шеирһојтүрә -
Әгүлмәндирә
Хундәнкә һәр бо,
Дүлмә шор бирә.

Вәбәрдә дүлә,
Дорә нур, шөлә.
Һәхмо нүвүсдәј,
Мә'ноји кәлә.

Зәка винирәм,
Лап һејрон бирәм.
"Гәләмтүрәвоз"
Ҳиломә дирәм.

Амбар шор кәрдош,
Кәлә нур кәрдош.
Әз Худо шөв-руз
Хубә руз винош!

14-07-2012

Чунсоги винош

Әри һүрмәтлүјә редактор
Мишијев Јаунатан

Тү ој Јунатан,
Ҳәзизә һәтон,
Мәш ки Доглинүм,
Нүвүсдәкорум.

Мә әз тү шорум,
Китоб фирсорум.
Хосдәнүм урә
Ә гозет вүнүм.

Чуммә ә рәһи,
Вәхтмә кутәһи.
Шеирһојмәрә
Хосдәнүм дирә.

Гозет "Мирвори"
Кәрдо зәвәри.
Мозоллү кәрдош,
Чунсоги винош!

02-12-2011

Шор бисдорум

Әри һүрмәтлүжә шоир
Әлдар Күршүмов

Мә Ифрәим Догинүм,
Шоир ән дөвр чогинүм,
Војисд күрүм дәстүрәш,
Војисд шүнүм сәстүрәш.

Һүмүрә бәрг зүһүсдәј,
Әз дүли хәлг нүвүсдәј.
Тиromәндә хошум мәш,
Кош, гуногтү бошум мәш...

Редактор Јонатана,
У, хубмәндә һәтонә,
"Гафгаз" һисдһо козити -
Сәһиб кәлә шөһрәти!

Сад нөмрәји ән козит -
Сәлт кәлә бу чүн миһид.
"Јоршәлојим" шеиртүш
Вәбу ә зир шәкилтүш.

Чәнд бо хундә шеирәш,
Муно сохдум шоирәш.
Бәхтәш бәхшә висдорум,
Мозоллуш шор бисдорум!

08-12-2011

Әри Һәжилһо

Бијово васал,
Ә дүлһо вүсал.
Әри Һәжилһо
Кәрдо хубә сал.

Ә һәммә дүлһо
Ники дараво.
Әри Һәжилһо
Шори бијово.

Салһо саламат
Кәрдо аламат.
Әри Һәжилһо
Бијово Бусат.

Бәбәһо гучог,
Дәдәјһо хуб сог,
Әри Һәжилһо
Бошит һә дүлчог.

Бијово ә сәр,
Нүвүсүм әсәр.
Әри Һәжилһо
Муну тәвәсәр.

Кәләјму Худо
Имурә вино.
Әри Һәжилһо
Дүлшори бино!

19-06-1990

Ә дүл нә кәш балајма

Әри кукмә Рамиз

Ә јәрмәни, һәлә чүклә бу Рамиз,
Коф сохдәрә вомухдәбу тәр-тәмиз.
Пүрсирәнбу ә чә чирә виникә,
Вәрчирәнбу ә чә чирә шиникә,
Ә чүм нәјов, амбар рач бу, хублә бу,
Тәниш пур бу, һәшмидани тутлә бу.

Вирихдәбу һәјил јә руз ә кучә,
Ә пәһники, у дәчәлә тумпучә.
Расд омори ә у дү мәрд киникә,
Рафди јәки, нәзник бири уникә,
"Ән кини тү"? әз һүндүри куфдири,
Һәчуш һәјил човоб дори лап зури.

Әз коф сохдә ән чуһури, данусди,
Лов чарунди, әз һүндүри хәндүсди.
Ә дүл һәјил и хәндүсдә нә нүшди,
Руј чарунди, зу ә хунә вокошди.
Һәчу омо куфди ә мә һәр чирә,
Куфдурум ки, хәндә бирә һәр чирә.

Ә хәчхүшдә мәрд нә күрди түлләрә,
Хуб ки, әз дәс нә вәкүрди күлләрә.
У хәндүсдә хәндә нисдкәш балајмә,
Пәхилини, ә дүл нә кәш балајмә.
Соги кәрдо, һәлбәт кәлә бирәнкә,
Соф мидани ки-киникә, дирәнкә.

18-07-1963

Нэ хэндит

Өри кук хэхэрмэ

Чинбу бичиг бирэки?
Чүм зэрэнит э јэки.
Хэндүсдэнит һэмэшму,
Корһој мэрэ дирэки.
Ө мэ амбар хэндүсдэ,
Ө дүлмэ нэсэ нүшдэ.
Өхи мэллэш мөрдлэјүм,
Јәмэлдапа кэдэјүм.
Папа мэрэ Өлдэниз,
Мэмэ мэрэ лап Өзиз,
Куфдириткэш һэммэшму,
Нүмлэјмэрэ һэр чи бу,
Данит, мэрэ и холлу,
Һэрэј зэрэ Нофдолу.
Һэммэшмурэ эзэли
Улу бобо Нофдолу.
Хуб ки мэллэ оморэм,
Ө јэр холлу офдорэм.
Чимбу бичиг бирэки?
Хэндүсдэнит эјэки.
Һочу мэнүм кэлэшму,
Улу бобо эришму
Бэбэһорэ бэбэји,
Түрмөтлүјэ Нофдолу!

Нофдолу 5-сала бирэки и шеирэ нүвүсдүмки,
э кэлэји хуну – хэндү вэ данү ки, тарафјүрэ
һамишэ мэ зэвэртэ дошдэм.

30-12-1975

Бәхт оморы

Әри нәтичәймә, (мәрә 25-нәтичәји)

Нумләјмәни Бәхдилә,
Кәдәләјүм нәгдилә.
Дир оморәм лап амбар,
Нә сохдә мә тәһдилә.

Куфдирәнүм мә һәр дәм,
Шори-ники овурдәм.
Дәс тиһи нә оморәм,
Чи хосдәјткә овурдәм.

Данит урә әрчү мә,
Ингәдә дир оморәм.
Амбар нүшдәм, вәхүшдәм,
Данандәлү оморәм.

Һәмәлданүм мә амбар,
Ә дәс Бәһлул чөп мүдүм.
Јәкәм кәлә имбошум,
Папајмәрәш дәрс мүдүм.

И шеирләрә нүвүсдәки, Бәхтирә
һәлә јә сала нәбу. Худо һишдкә
кәлә мәрд бирәки, мухуну, михән-
дү, кәлә Бәбәрәш ә јәр мидәшәнү!

12-08-2002

ХУДО ДОРО

Әри 3-мәһә нәтичәј Рони

Хош оморәј, ә Рони,
Чүклә мәрәдлә оморәј.
Хәндә, шори дорони,
Хубә мәрәдлә оморәј.

Данусдәни, мәтүрә
Чәнд јә дүнјо хосдәнүм.
Һәм Никола , һәм түрә
Дијә јә чи насдәнүм.

Түни мәрә һәзизмә,
Дүнјо дорәј тү мәрә.
Ој ширинә нишрәјмә,
Гого дорәј түш мәрә.

Данусдәни тү ә ки,
Ухшәши лап, ој Әзиз.
Нүш ә јони әјәки,
Лап Әмини тәр-тәмиз.

Викалаји мәмәјтү,
Ән һәзизә дәдәјтү.
Әмини у, бәбәјтү,
Ән нәзникә кәләјтү.

Худо доро ишмүрә,
Гоим, соглом кәрдошит.
Дүлшор вином ишмүрә,
Әз хосдәјмә кәрдошит.

16-03-2004

Бирәннүм

Әри ја сала нә бирә
нәтичә-Ниголла

Духдәрләјүм чүкләлә,
Һәш мидани кукуләлә.
Бәнөвшәјүм, гызылкул,
Ән хубә күл лаләлә.

Ухшәшүм мә ә Бәбә,
Бој-бухунмә ән мәмә.
Нәнәһојмәш дүл дори,
Миннәтдорум ә һәммә.

Чүмһојмәни бәһлилә,
Ләһәләјмә дүкмәлә.
Һәрдән кофлә сохдәнүм,
Һәш мидани мәһнилә.

Дүлмә амбар воисдә,
Ә пој данүм појисдә.
Вирих-вирих сохум мә,
Тә ројһојмә вомундә.

Данусдәнүм мә дијә,
Чи сипини, чи сијә.
Вәкүрдәнүм мә амбар ,
Әз мәмәјмә тәрбијә.

Худо һишдкә ја вәхт мәш,
Кәлә дәдәј бирәннүм.
Нәнәһојмәрә хуно
Нәвәләһо дирәннүм!

06-03-2004

Кәрдо

Әри әкиз – 2-кук
нәтичәһојмә

Оморәјм дү бирор - иму ә јәки,
Овурдәјм әришму хуб, шори, ники.
Чи арзушму букә дүгәт овурдәјм,
Оморәјм дү мәрдлә - иму ә јәки.

Әз дәдәј дәм - ләһә хурдә хосдәним.
Һәлә ә сәр хурдә чәнкиш сохдәним.
Мәмә дәс күрдәки, бәбә хәндүсдә.
Шигәм ки, пур бисдо хуб хәндүсдәним.

У, кәлә бәбәјмуш имурә дири,
Әз дүл сәхд хәндүсди амбар шор бири.
Әз Художму амбар һә лово сохди,
Әримуш у, шори, чунсоги хосди.

Ҳилом саламати, сокити кәрдо,
Ә һәр чикә шори, нәһмәти кәрдо.
Ә сәр имуш кәрдо гәнәт ән Худо,
Ә мәтләб расирә, әз Худо кәрдо!

14-12-2012

И шеирә нүвүсдәки әкизә нәтичәһојмә
Ориел вә Әлиорә јә мәһләшү томом би-
рәбу. Ә кумәки Худоровоз кәләлә имбо-
шут, шор имбошут!

Гəһринүм

Әз зүһун јә сала Рафаил
нүвүсдүмки, хуну, хəндү.

Тү ој кəлə бəбəјмə,
Әзиз кəлə нəнəјмə,
Дү јəкирə дирəки,
Бошим дүлшор ə јəки.

Хосдəнүм мə бəбəрə,
Әз дүл амбар мəмəрə.
Вəчəсдəнүм əз шори,
Хуб дирəнкə һəммəрə.

Һəрдəн чилам бирəкə,
Лап бирəнит јəкикə.
Мəмəрə гəһрундəнит,
Мəрəш дүлтəнк сохдəнит.

Чумһошмурə бəсдəнит,
Инсоф чини насданит,
Әхи мəллə бичигүм,
Ә мəмəјмə сəдигүм.

Јə корикə насданүм,
Шори дирə хосдəнүм.
Кирисдəки мəмəјмə,
Әз ишму чүм бəсдəнүм.

Данит мəллə нəвəјүм,
Әгүллүјə кəдəјүм.
Хуб ки, мəллəш һəвринүм,
Әз һəммəшму гəһринүм!

24-11-1975

Ә дур бирәки

Нәвәһо 4-5-сала бүрүт

Һәзиз нүјбәр Иринә,
Ширин, дәчәл Сәбинә.
Хојит амбар папара,
Зәһмәткәшә дәдәјә.

Кәлә бәбә Борухә,
Түрмәтлүјә Бочирә,
Иму ә дурр бирәним,
Амбар нәсә дирәним.

Иму нәзник ә јәки,
Дү јәкирә дирәки,
Чунлә-чикәр кәрдошит,
Шори-ники виношит.

Оммо һәрдән имурә
Әз дүл хојит винирә.
Әхи имуш бәбәјим,
Хосдәкорә дәдәјим.

Чимбу ә дур бирәки?
Согим әхи һәләки.
Дүл ән имуш хосдәки,
Һәрдән бошим әјәки.

Виним корләһошмурә,
Шиним кофләһошмурә.
Чимбу ә дур бирәки,
Хубим әхи һәләки!

08-01-1976

Хәһәрмә Сарах

Һәр руз сәбәһ ә торки,
Ә јә чикә рафдәки,
Пура совуј Сараха
Шор бирәнүм дирәки.

Балаоглан билоти,
Сәрин бирәнбу ови.
Совуј миси ә дүши,
Дәс-појиш бирә ови.

Мә'лүм бу хуб, шүвәри,
Түрмәтлү бу у амбар.
Ә дәһво рафд нә омо,
Сә һәжилә јәтим но.

Чофокәш бу Сарах хуб,
Һәжилһорә кәлә сохд.
Ә хубә руз расирүт,
Дүл дәдәјә шор сохдут.

Нәвә-нәтичә вини,
Још кировунд пир бисдо.
Чүми дијә нә вини,
Әз дүнјо видо бисдо.

Һәжилһо урә амбар
Хотурирә хосдәнүт.
Зури-зури ә говрәј
Дәдәј хишдә рафдәнүт.

10-10-2010

Рафдүм

Әри вәхтсүз рафда кукмә

Ә дүнјо оморүм - шори бијорум,
Мәш һәким бошум ки, шәфо бијорум.
Зу бисдо гисмәтмә - әз дүнјо рафда,
Чи данум чунбәрә һәчәл мијорум.

Сухундәм һәммәрә, Бәбә-Дәдәјә,
Сохдәм рузһошүрә һүмүрлүг сијә.
Рафдајмә әришү зүлмәти бисдо,
Митирә дошдијо һәрс чүми дијә.

Тә омурдә дүлһошү сүјдәри дијә
Худојму әримә һочу нүвүсди,

У чирә нүвүсә чорәји нисди.
Ә дүнјо һич јә чиш нисди әбәди,
Әз һилом рафдәји һәммәрә нисди.

Һәзројил рәһм нә сохд, чунмәрә нисдо,
Вахтсүзә рафдајмә фачиә бисдо.
Хосдәнбүрүм мунум әри һәјилһо,
Худо нә дошд мәрә, кумәк нә бисдо.

06-02-1983

Кирисдәнүм

Ој һәзизә нәвәһо,
Јагуб, Әмин ә јәки.
Амбар дүлмә шор бирә,
Ишмурә хуб дирәки.

Папа но рафд, ишмурә,
Сијә бисдо рузһошму.
Шори нә до ишмурә,
Чүм бәсд Худо әз ишму.

Јә кәм кәлә бисдорит,
Әз гәм-гүссә варасдит.
Ајиләлүш бисдорит,
Ә һүрмәтиш варафдит.

Оммо урә кујум ки,
Папа әз јәр нәс рафдә.
Шәкилирәш дирәки,
Кирисдәним ә јәки.

16-09-2010

Ки́рисит

Ки́рисит-ки́рисит дэрдлү, ој зэ́нһо,
Ки́рисит чикэ́јни инчо имбу́руз.
Јэ һэ́зизэ инсон рафди эз дү́нјо,
Һич нивинит урэ ди́јэ јэ бо́јкэ.
Ки́рисит-ки́рисит инчо имбу́руз,
Дэрдлү кирјэ сохит эри кирисдэ.

Гисмэти зу битсдо эз дү́нјо рафдэ,
Һэчэл мочол нэ до ди́јэ зиһисдэ.
Ишү́гглү́јэ дү́нјо зу́лмэти урэ,
Ди́јэ нивокуну чү́мһој хишдэ́рэ.
Ки́рисит чикэ́јни инчо имбу́руз,
Сухдэ кирјэ сохит эри һэ́рс рихдэ.

Худо рэ́һмэт сохо му́рдэ инсонэ,
Эз дү́нјо һэ́срэтлү рафдэ инсонэ.
Эз вэ́һдэ зури рафд эз үшү́г дү́нјо,
Чи́кэји бороухој чэ́ннэти кэ́рдо.
Ки́рисит чикэ́јни инчо имбу́руз,
Дэрдлү кирјэ сохит эри һэ́рс рихдэ.

Ишму, ој һү́рмэтлү зэ́нһо, дэдэ́јһо,
Рэ́һмэт ку́јит, инчо э јэр дэ́шэ́нит.
Эз дү́нјо һэ́срэтлү рафди́һошму́рэш,
Вахт бири эришму чун-чи́кэр бирэ́т.
Нэ мундэ́т, эз дү́нјо рафдат вир бирэ́т.
Ки́рисит чи́кэји инчо имбу́руз,
Сухдэ кирјэ сохит эри һэ́рс рихдэ.

Ифрәим Догинүм, чүмһојмә һәрси,
Нә кујит, вахтини әз рафдә тәрси.
Мәш ә и рәһ дәрүм, кәјикә јә руз,
Һәчәл куфдирина пој, дијә вәсси.
Ки́рисит чикәјни инчо имбуруз,
Ки́рјәј дәрд нүвүсдә, тә говрә ^нви́дә,
Мәш әдәм ~~ди́~~рисдә әри һәрс рихдә!

24-10-1992

Әдәј рафдәнүм

Јә вәһдә мә јәтим, сәһибсүз бирәм,
Зулумһо, чофоһо, тәнкиһо дирәм.
Худо кумәк бисдо, зәвәр сохд мәрә,
Чәнд салһо хубә руз, шори винирәм.

Салһо зури кирошд, чарусд мозолмә,
Вәкүрд мәрә гәмлә, сијә күзормә.
Офдорәм әздәс-пој бисдорум зәлил,
Тәсрәт мундум әри рафда рузһојмә.

Худојму бәһзирә нур, гәнәт дорә,
Бәһзирә һәм зүлмәт, һәм зилләт дорә.
Бәһзирә гызылкүл, бәнөвшә дорә,
Бәһзирә дәсирә тәлүһо зәрә.

Әдәј рафдәнүм мәш, чүмһојмә торки,
Руј сипи рафдәнүм, данусдәнүм ки,
Мәнзилмә нәзники, кәм мунди расүм,
Ә хәјәлһоровоз мундәм ә јәки.

Данусдәним, һәммә ә и рәһ дәри,
Түрмәтсүзиш мундә данит һәдәри.
Хосдәнүм әз дүнјо обурлу бурам,
Обурлушки рафдә јә кәлә кори.

Худојму зәвәри , оводу кәрдо,
Дүнјо хуб саламат, ишүглү кәрдо.
Догирә хосдәји ә сәр бијово,
Ә дүнјо шориһо әбәди кәрдо.

12-05-2011

Гэнаэтчи бошит

Гэнаэтчи бирэ эгүлмэндини,
Чи оморэ э дэстү данки, энтүни.
Гэнаэт инсонэ имконлү сохдэ.
Вэбэрдэ э зэвэр һүрмэтлү сохдэ.

Һэзизэ човонһо! Шинит кофмэрэ,
Гэнаэткор һэммэ хуб, дүлшор бирэ.
Дани тки, амбартэ һэрчи овурдэ,
Өз уш амбар данит тәһэр хэрчирэ.

Бәһзиһо гэнаэт нэсэ сохдәнүт,
Бэгдэ э тәнкиһо амбар сухдәнит.
Наркаман, алкоголь, хэч-пуч бирәнкэ,
Сэбәһэ һич фикир нэсэ сохдәнүт.

Гэнаэт һәјоти, зиндәкунини,
Әри инсон кэлэ рәһ Худоини.
Әгүлмэнд бошит ки, и рәһ рафдэ,
Әришму данит лап бәхтәвәрини.

14-12-2012

Бијојт

Чәннэт дирэ хосдиткә,
Ә Шәки-Ширвон бијојт.
Ә Огузә јажлоги,
Ә нурлу мәкан бијојт.

Әри дүлә вәбәрдә,
Ә шәфалү хош дијор,
Ә мәнзәрәј рәһәвоз
Ә доглүг дијор бијојт.

Томошә сохит амбар,
Күллү чәмәнлүгһорә.
Әз лалә зөвг вәкүрдә,
Ә и чәмәнзар бијојт.

Гәдим шоһә јәјлолги
Ә шөһрәтлү сејранкаһ,
Һәминон ә гуноги
Ә и күлүстан бијојт.

10-03-2011

Огуз шәһәри

Рачлүжә дијори Огуз шәһәри,
Һозор салһо рафди, гәдими јоши.
Виниткә Огузә чилам шәһәри,
Худорә бәхшини, дүлшор имбошит.

Һәр тарафи доги, сигә вишәји,
Соаза мәнзәрији, лап һејрәтлүни.
Виниткә миданит чи томошәји,
Чәннәт дијорини, тәравәтлүни.

Асмуји тәмизи, һовоји меһлү,
Сәриг бирә амбар овбилогһоји.
Күлһоји зәрифи, хунчәји шеһлү,
Инсонә руһ дорә борлү богһоји.

Дорһо рујә асму зәвәр варафди,
Чәнд салһо шәхтәһо, боранһо дири.
Огуз човон бири, Доги шор бири,
Сеһирлү мәкани Худојму дори!

20-05-1995

Илгарлү бош

Аташ нэ бош, аташ нэ бош, ој духдэр,
Залум нэ бош, күмүр мәсох дүлмэрэ.
Түсүз җилом зүлмэт имбу, ој духдэр,
Данки, үшүг, чирог күрдәм мә түрә.

Инсофлү бош, рәһмәлү бош, ^{тү}ој Һәзиз,
Мүрвәтлү бош, Һәрслү мәсох чүммэрә.
Дәр вокун ә дүлтү вүнүм, ој Һәзиз,
Данумки, нур дүнјо дорәј тү мәрә.

Чарун мәрә, чарун мәрә ә сәртү,
Шор сох мәрә, үшүг бијор ә чүммә.
Сәдуго имбошүм данки, әритү,
Бијорикә шори әз дүл әримә.

Һәзизмә бош, Һәзиз-ширин мәш әнтү,
Үлфәтлү бош, тү бош дүнјо әримә.
Тү әнмә бош, шәрәфбәнди мәш әнтү,
Илгорлү бош, шори бијор әримә.

08-06-2013

Бәнөвшә

Шор бирәнүм һәмишә,
Мә дирәнкә бәнөвшә.
Бүтүн күлһорә шоһи,
Нурлу, рачә бәнөвшә.

Васала рачә күли,
Күлһорә ән күкчәки.
Торки сәбәһ бирәнкә,
Нәмиш бирә ләчәки.

Әз бој чүклә бисдокәш,
Әтири лап һејрәти.
Нирасү ә у јә күл,
Тәравәти, бусати.

Шорировоз һәјилһо
Бәнөвшәрә чирәнүт.
Кәлә дәсдә күрдәнүт,
Әри дәдәј бәрдәнүт.

08-03-1998

Бирэј

Васала күлини тү духдэр доги,
Эз лалэ, эз нэркиз рачлүтэ бирэј.
Эз чини и гүдрэт, ој духдэр доги?
Эз Пэри, эз Һүри рачлүтэ бирэј.

Рачһорэ эн рачи чэјрон ухшэши,
Танрыра эвэсүз не'мэти бирэј.
Назэнин Сонара түни ухшэши,
Мэхлугэ јэ надир Афэти бирэј.

Нэсилһојмурэ тү э јэр дэшэндэј,
Исдирэ, Диборэ ухшэши бирэј.
Эз рачи, инчэји, ој духдэр доги,
Руфэрэ, Рута тү ухшэши бирэј.

Худојму э васал овурди түрэ,
Э күллү богчэһо эз дэдэј бирэј.
Сеһирли јэ үлфэт рач сохди түрэ,
Доги Сара, садиг, гимэтлү бирэј.

06-05-1992

Эз 30-амбарта нэсил

Ө Варташен имурэ эз 30-амбарта нэсилһо бири. Эн кэлэ нэсил; Нофдолилүгэ нэсили, Оголүгэ нэсили, Бэбэјсүфлүгэ нэсили, Дэнэглүгэ нэсили, Мэрчолүгэ нэсили, Оврумлүгэ нэсили вэ јэ чэнди нэсил хишдэрэ э нэвэһо-нэтичэхоро-воз довом вэ зијод сохдэнүт *Эзэријоолүгэ, Мелтишүгэ, Тэгдэлүгэ*.

Имурэш 2-киһин нэсил иму бири. Исаг киһин вэ Мэнэшир киһин нэсили.

Эз Исог киһин кукһој Мэрдэһэј Шура нэ Рэһэм, эз Мэнэшир киһин Ого нэ Вејсал кукһој Тэкул. Һэммэшү кэлэ, Һүрмэтлүјэ күлфэтүт.

Чэнд кэлэ рабиһојму бири. Раби Шомоил кук Мухоил (Урэ бэбэһо-кэлэ бэбэһошү нэсиллүг рабиһо бирэт.) Раби Борух кук Тэнуко һэр дүшү э Х1Х-эсирэ эхирһоји э Јоршолојим рафдат руһани тэһсилэ вэкүрдэт, оморэт эримү кэлэ Һүрмэтлүјэ раби кор сохдэт. Уһо рэһмэт рафда бэгдэ чэнд салһо Јэму кук Шүһми, Эријил Шэһијо, Сэлүм Симанду, Бинэми Һилал, Шолум Јовдо, Нэһэмијо мэхлүм, у рэһмэтлүкһо э чикэ јошхо, эри мүрдэкорһо анчаг Ошгово вэ гэдүшлэ хундэт. Нимазһош гэдэгэ бири, бэсдэт.

Исэһэт эримү и корэ Шомоилов Сирач мэхлүм вэ кук Сифмој Симанду Сэрхон ичро сохдэ.

Имурэ нэсил-бэнэсил кэлэјэ Һүрмэтлүјэ мэрдһо-зэнһојмуш бири. Эз уһо; Шэһијо кук Пинһос Нофдоли, кэлэ имконлү, дэрүндан рэһбэр бири.

Мэхсијој Вузијо эн кэлэ тачир бири. Бобов вэ Мэхэсијој Бэбэјсүф кэлэјэ Һүрмэтлү, нүмлү-санлү бирэт. Гэрдэш Морчо тачир, Јүсүф Шэбэтэј кэлэјэ имконлү, Рэһэми Дэнэг кэлэ рэһмэдүл, эри косибһо кумэк-дэс күрдэкор бирэт.

Шолум Јовдо, Гэрдэш Јэзэријо дэрүндан, Һүрмэтлү, чэмэһэтэ кумэкчији бирэт. Дарфун Иһэј Ого, Зэрмон Јовдо,

Худодот Шәғијо, Илјој Дәнэг, Бәбәј кук Динор, Ифрәим Рәһәмим, Симах Шејда, Ширин Илјо, Оммин Мәнәшир, Сурил Нофдоли вә чәнд - чәндиһо кәлә данандәлү, һүрмәт-лү бирәт.

Имурә кәлә һүрмәтлүјә зәнһош амбар бири.

Морчо Хонум кәлә нүмлү-санлүјә тачир бири.

Өз Боново, Пәри нушдәтһо кәлә хунә тә имојнә чикә ба-зара хорији амбара хунәһо, тукунһо ән у бири. Кәлә имкон лу бири ки, ә гирог кәлә рәһ ә пүшој хунәһо ә сәхси тру-бәһоровоз билог кәшири. У билог имојнә чикә базара ә пү-шоји тә 1960-мүн сал кор бири. Милләтә вә нәсилә зәвәри, һүрмәтлү сохди. Худо рәһмәт сохо!

Күлүсдү духдәр Мәһәсијо, зән Овроһом Дәнэг. Рәһмәт-лүк амбар данандалү тәдбирлүјә зән бири. Ә мәһәләј бәбәј хишдә, ә чикәј лов бирә хунә таза 2-мәртәбә кәлә хунә вокунди, нун дорокор, дәс күрдәкир, кумәк сохдәкор бири. Кәлә Нимаза әри тә 'мир сохдә амбара вәсаит дори. Өз 40-сал амбартә кор бирәһо 2-топутә пулирә у дори гиш сохди

Набат духдәр Подод Илгијо, зән Ѓирзакук Бисуун Наһмо. Чәнд салһо ә Боку зиһисдәт, Ѓирзо институтә мә-лүми бири. Дәр хунәшү әри ә хундә оморәкорһо очуг бири Ә шорировоз кумәки сохдәт.

Дәдәј Лејли, духдәр ән Шәмәј Шүмшүд, зән ән Рәһәмим Дәнэг. Амбара дәрүндан, рәһмәдүл, хејирхоһә зән бири ки, у рәһмәт бирә бәгдә чәнд һүрмәтлүјә зәнһо вәси сохди ки, Урә анчаг ә бүкүр ән Дәдәј Лејли топучунут. Күлүсдү зән Овроһомә Наз дәдәј Исог мә'лүмә, Дибо дәдәј Тејмурә, Дәдәј — зән Пәтән Оширә, Гәнди дәдәј Мухдәрә вә чәнд зәнһорәш дәфин сохдәт. Зијорәткаһ бири гәбүри. Сәрәһ Ширвони — Диборә дәдәшү, Ѓисдипој Дәнэг, Әтил Сәви тә рәһмәт бирә кәлә һүрмәтлүјә Момо (ғниколог) бирәт.

Либој Ашканази-зән Писәһ Нофдоли чәнд јә кәлә һәким

Һәким фердшел кор сохди, һүрмәтлү.

Гәгәј — хәрәр Гәрдәш Хоту, зән Ливи Шәһијо амбар дәрүндан, кәлә һүрмәтлү бири.

Хәвој Вузијо — зән Әсәф Холу Миши, Динор Тәсдил — Бәбәј рәһмәтлүкә дәдәшү, Нукор - дәдәј Зәрәһијо, зән Дарфун Иһәј Ого. Дәдәј Шөвүсдү зән Бәршит, Әдијәјһорә дәдәшү вә јә чәнди һүрмәтлүјә зәнһо бири. Худо рәһмәт сохочһорә! *Салатин гәгәј Бәхдијор, Дәбәт гәгәј Алак, Таригәгәј Тәдјар*

Мәхбурә мүәллимә, духдәр Рәһәмим Дәнәг, зән Сурил — кук Ливи Шәһијо. Јәкимүн али тәһсиллүјә мүәллим иму бири. 4-куку, 3-духдәри бири ки, һәммәшүш али тәһсиллү һүрмәтлүнүт.

Зита духдәр Ифрәим, кук Рәһәмим Дәнәг, зән Бәхдијор кук Нәтәлин. Јәкимүн духдәр имуни ки, али тәһсилли һәким бири. Сәдагәтлү вә кәлә данандәлүјә һәким бирики чәнд салһо кәлә шәкил ән урә ә рајона кәлә фәхри лөвһәји норәт.

Назлы — духдәр ән Исог, мүәллим, имурә јәкимүн али тәһсиллү јурисд, данандә^{лүјә}~~мәндә~~ духдәр иму бири ки, кәлә һүрмәтү һисди.

Эз јә чэнд әхиримүн кофмә

Ој һүрмәтлүјә човонһо, Художму ә ишму кумәк кәрдо!

Мә, Ифрәим кук Рәһәмим Дәнәг ә гәд 88-сала бирәки, и китобә нүвүсдүм ки, данит иму әз киһојимкә, бәбәһо-кәлә бәбәһојму ки бири, нәсилһошүрәш нүми чи бири, јашајиш ишүрә вәзијәти чүлама бири. *Хунәһошүрә ә Сәрәровоз Мәбүләсти*

Мә әз човони вәхтһо амбар Мәрәглү бирәмки, иму ә Варташен кәј, әз чичо, ә чи вәзијәт оморәјм.

Салбәсал әз пирә мәрдһо мә'луматһорә вәчирәм, чэнд китобһорә хундәм, ә чүмһојмәровоз дирәмһо һадисәһорә, тарихә, инсонһорә, нәсилһорә әз данусдәјмә нүвүсдәм и китобә ә сәр овурдәм.

Чэнд салһоки, ә Варташен бирәјм, чәмәһәт иму зомон-зомон кәлә тәнки — чәтинә вәзијәт кировундәткә, ишүглү шоријә салһошуш кәм нә бири. Вәзијәт чэнд килә дәкиш бири. Әз 1960 - мүн сал тә 1986-мүн сал вәзијәт амбар хуб, зәвәри бири ки, чәмәһәт кәлә хубә хунәһо вокундәт, амбара човонһо тәһсиллү бирәт, бәһзиһоји ә хубә вәзифәһо кор сохдәт. Әз 1986-мүнтә 1995-мүн сал һилом јенә дәкиш бири. Гундурмә хәлг чәбһәсирә вәхти амбар гәришүглүт офдо, колхозһо-совхозһорәш ки *Азәд* сохдүт, чәмәһәт чэнд сал корсүз ә тәнки-чәтини мундүт. Ә и сәбәб чәмәһәтә 90%-и мәчбур бисдо ә кәлә ахыновоз ә Гәдимә Вәтән, ә Исроил рафдүт. Ә Варташен анчәг 30-хунәлә мунд. Ә Исроил һәммә човнһо кор сохдә, амбартәкишүрә хубә хунәһо, автоиошинһошү һисди, имконлү, гимәтлү бирәт.

3-һозор сал бәбәһо-кәлә бәбәһојму арзу сохдәтһо Исроил рафда ә ишүш гисмәт бири. Оморәјм ә әсил Вәтән иму, даим саламат, гүдрәтлү, филовон, оводу кәрдо!

Ој һәзизә хундәкорһо вә човнһо, бәхтлү-мозоллү кәрдошит, һәхмолү, дәрүндан, күлфәтлү вә һәјиллүш-овоиллүш

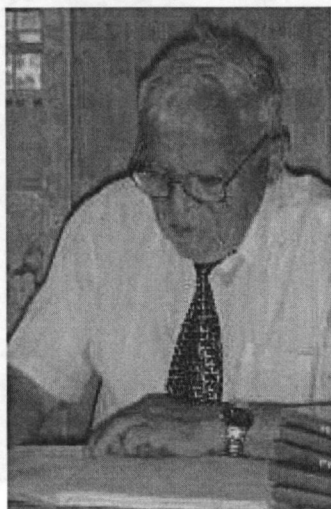
бошит.

Ә кумәки Худоровоз нәсилһошмурә довом сохит, нәсилә нүмирә дијәш зәвәри, һүрмәтлү сохит.

Худојму әришму кумәк, Борухо кәрдошит!..

10-05-2014

Јәрбијорә шәкилһо

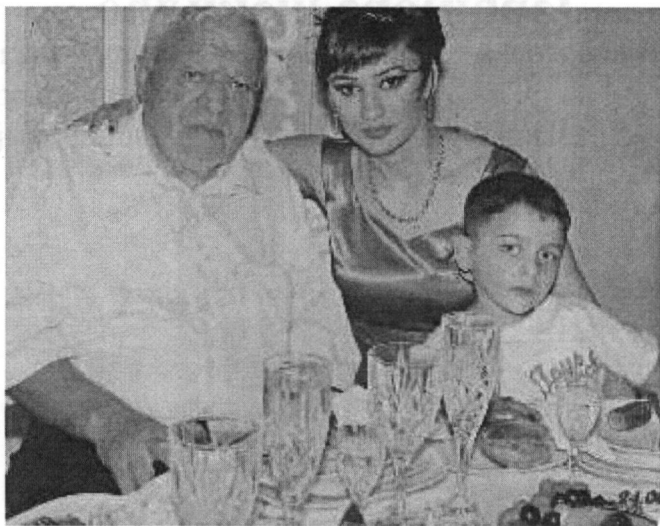
Рәһимов Ифрәим Доги.

Шаир, јазычы, 4-китобә мүәллифи. Өз 20-сал амбарта ә Варташен чуһурһој догирә ичмоирә рәһбәри вә чәмәһәтә мұдафиәчијү бири.

Ифрәимә зәни Асната кәлә бирори — һәрби һәким,
Полковник Нафдалијев Исроил кәлә бирори Борис.

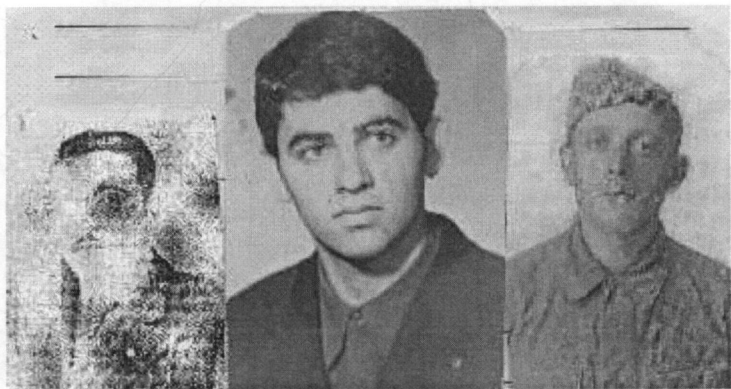
*Кук Тисах-җең
вә либо*

Ифраим Рахамимов э Боку э хунэј нэвэј хишдэ – Күлнарэ
нэтичэји э Миширэвоз

Рәримов Назимэ аилэји: куки Ибиш, хишдэни Назим, зэни
Севинч, Һәрүс Зита Күнел, духдәр Назим Алијә. 1996-сал.

Сола тарафи: Нифтәлијев Сурил кук Ливи, дүјүмүн Рәһимов Кәрим, сәјимүн Мехдијев Мехди Бәршитә куки, дәфвој Сталинград тәләф бири. Һәр сәшүш Һәзизә инсонҺоји.

ПојисдәтҺо эз чәп: кук холу Ширин Илҗо вә кук холә Мишә Нафдалијев.

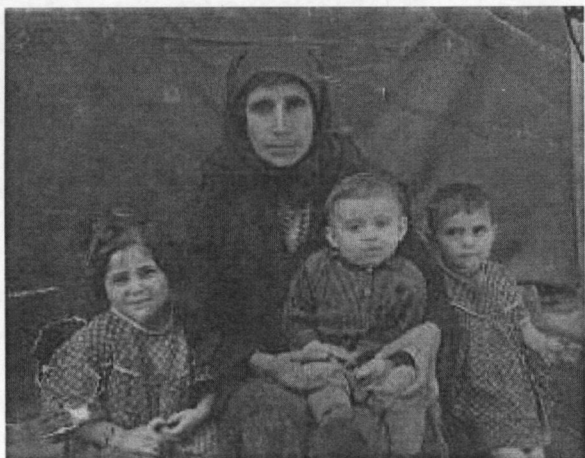
НүшдәтҺо: Ифрәим Доги вә нәзникә гоҺум Јусиф кук Јошвәҗ Јәггүзүл.

Ћезиз вэ нэзникэ гоһумһо: Шаир Ифрәим Доги, јазычи
Ширин Илјо, вэ шаир Симах Шејда.

Ифрәим Рәһимов вэ Сурил Нафдалијев. Бакы шәһәри
1962- мүн сал.

Рәһәминов Ифрәймә Дәдәји — Лејли, јәкимүн һәјилә *Ифрәймә*
Зитта, Рәһәминов јә сала бирәки вә Кенја. 1953-мүн сал.

Рәһәминов Ифрәйм вә әхиримүн куки Назим, 1971-үн сал.

Думормэ (Језнэ), мүһэндис Рафаилов Бәхтијор вә
духдәрмә һәким Рәһимова Зитта, 1975- мүн сал.

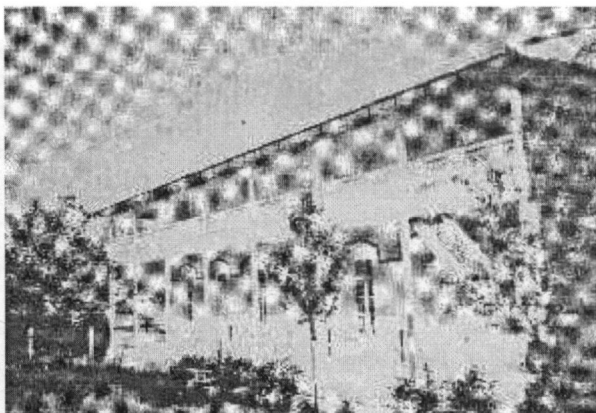
Ә Кәнчә зиһисдиһо бибиму Зөһрә гуног оморәбу ә
хунәјму, 1970- мүн сал.

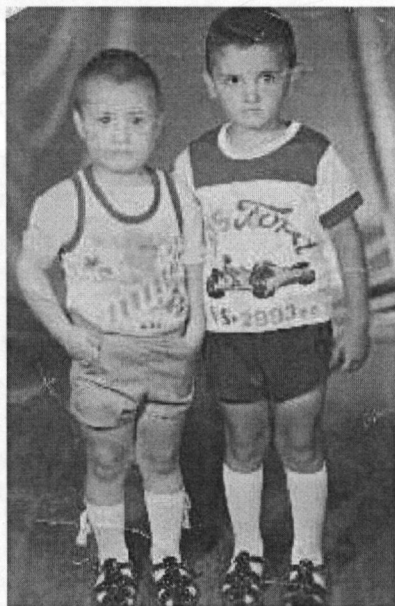
Ә Америка зинисдәниһо кук холујмә Симандујев Ширин
ә аиләј хишдәровоз, 1998-мүн сал.

Рәһәмимовһорәәз күлфәтирә јә чәнд нәфәри: Зитта, мә –
Ифрәим, нәвәјмә Сәбинә, дүјүмүн духдәрмә Кеңја, кук-
һојмәРәһәмим вә Кәрим, 1972-мүн сал.

Варташенэ оводу сохдэмһо кэлэ нимази. 20-митро дурази.
 Эз гэди 12-митро фирэжи. И. Доги, 1994-мүн сал.

1982-мүн чал. ⁴40 сала вэ 5-сала Јагуб вэ Әмин һәзизә нә-
 вәһој Ифрәим. Ә и сал дүнјорә дәкиш сохди бәбәшү Рә-
 һәм кук Ифрәим. Шүкүр ә Худо! Кэлэ бисдорут, һәжил-
 лү овоиллүнүт

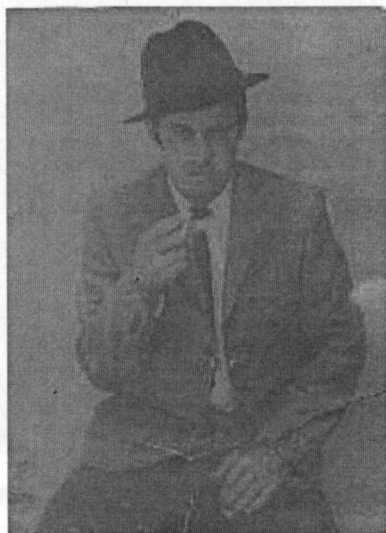
Рәхимовһорә аиләји, 1978-мүн сал. Ифрәимә зәни Аснат
җәрүси Валја, нәвәји Јагуб вә Әмин, куки Назим вә Рәһәм.

Рәһәмимов Рәһәмим, һәким ә зән хишдәровоз, Боку 1976.

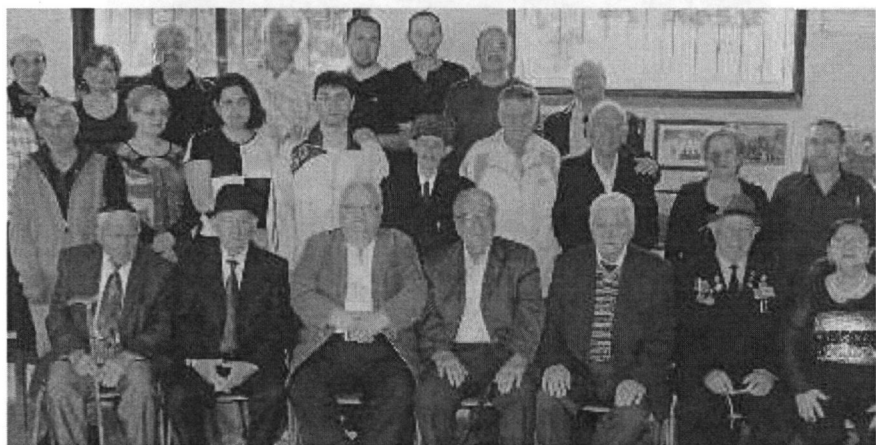
Ифрәим э нәвәһо Јағуб вә Әмин кукхој Рәһәммим, 1982-сал

Кәлә кук Ифрәим, һәким, Рәһәммим накәм рафди. Өз дәдәј бири 26-12-1952 сал. Рәһмәт бири рафди 21-12-1982-сал.

Ја кэм аз Чәһм нүвүшәј чуһурһәј-доги эн Израил. Өз чәп;
Год Михајилов, проф. Михаил Агарунов, Ихәјев Јусиф, Ја-
губов Ашир (ә сәр поји), Агарунов Антон, Ифрәим Доги,
Гуршумов Әлдар (Рәһбәр Чәһм нүвүшә) вә Симх Шејда.

Ја кэм аз Чәһм шоирһә вә нүвүшәј чуһурһәј-доги Израил.
25-нүвүсдәкорһә; ә Америка, ә Росија, ә Керманија, ә Ка-
нада, ә Австралија, ә Азербәјчон вә 75-дикә ә Израил зи-
һисдәнүт. Дүнјәһә дәкиш сохдиһорәш Худо рәһмәт сохә!

Раб Мишини, Турорэ овурдэкор, хэлг имурэ кэлэ
рэхбэри, хилоскори, Микел Анжело 1513-1516 сал-
но. Тейкэл Италијара э музејини.

Овроһом Овну (пејгәмбәр) јәһуди милләтирә хуб тәшкил сохдәкор, бүдпәрәсдиңә ләгв сохдә, ә Худо гобул сохдәрә җәдәтүрә норәкор. Овроһом кук хишдәрә-Исһогә овурди ки, ә Худо гурбунн дү. Худо нә һишди җәзизә кук хишдәрә бугозирә бүру.

Рәссам - Рамбрант 1635-мүн сал

Рахамимов-Јушвајев Ифрѣимѣ бирори Јушваев Јушва кук
Рахамим 23 декабр 1943-мүн сал э дѣво тѣлѣф бири. 416-
мүн Азѣрбајѣона бѣгдѣ Таганрока дивизијѣјирѣ дѣјушчѣји
бири. Э Запарожи област - Камено Днепировски рајону э
Орду гѣбирстонлуги дѣфн бири.

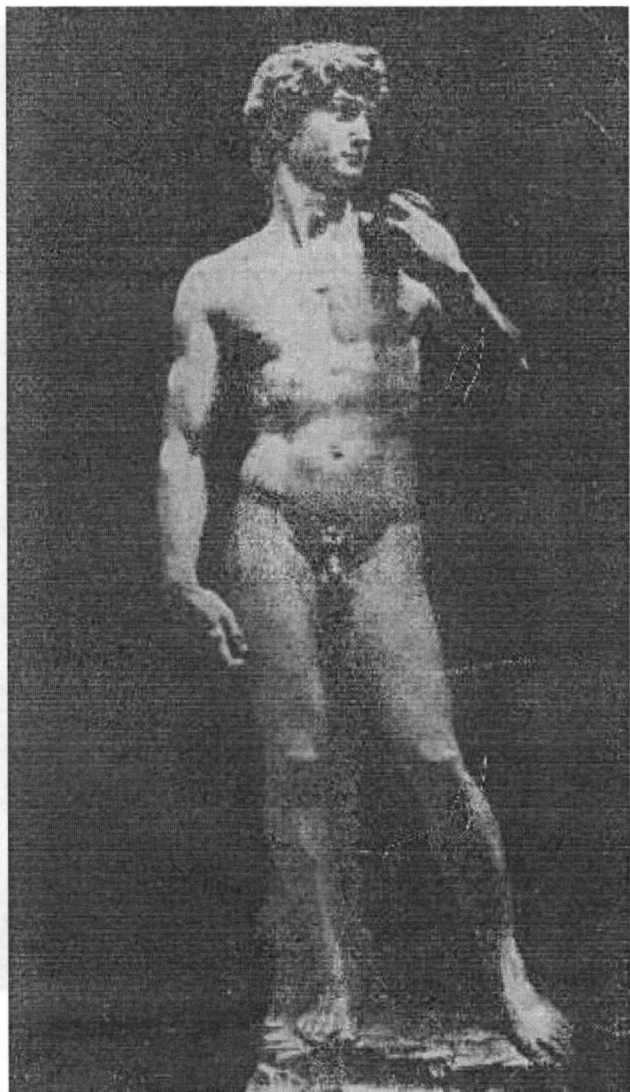

Шэлмијә Милихә судини.

Ҳәјил ән коми зәникә ајырд мәҗлүм сохдә.

Шәлми кук Довидиш 40-сал Исроилә шоһи бири. Зәмонә-рә кәлә данандә, дәрүн һәхмолүјә инсони бири, уни ки, уш Дүнјави пејгәмбәри.

Шәкилә рәссам Рафаил 1508-1511-сал јаратмиш сохди.

Чэсур, чэнкавэр сэркэрдэ 40-сал Исроилэ гүдрэтлүжэ
Шоһи Давид пејгэмбэрэ һәјкәлирә кәлә һәјкәлтараһ
Микел Анжело јаратмиш сохди. 1501-1504-салһо.
Һәјкәл Италијэрә ә Дөвләт музејији дошдәнүт

Эз Боку овурдәмһо Сифир-Турорә аз хунәјму э кәлә шори-
 ровоз э Нимаз әдәј бәрдәним. Ә и шори иштирак сохдәнүт:
 "Чојнт" тәшкелотирә Исроилә э Боку консуллуғирә кәләтә
 нүмандәһоји, Бокурә Чуһурһој доғирә вә Ашканазирә ни-
 мазһојирә кәлә рабиһојиә чәмәһәтәвоз Сифир –Туро э зир
 Сисид э кумәки чәмәһәтәвоз э 4-сал оводу сохдәмһо кәләјә
 нимаза э ачылиши рафданым. Эз сол тәрәф јәкимүн мәнүм
 појисдәмһо - Ифрәим Доғи!

И шори э 1994-мүн сал кирошди!

*Бокурә чуһурһој доғирә вә Ашканазирә
 обштиндәһојирә (иғмоһорә) рәһбәрһоји вә
 Исроилә рабији иштирак сохдәт.*

Ә гәриш китоб дәриһо

Әз автор.....	3
Данит иму кинимкә.....	5
Ә варташен оморәјмурә тарихи.....	7
Әз чәһмәт имурә јошәјиши.....	12
Ә Варташен зиһисдә нәсилһојмурә тарихи.....	17
Нәсилһорә һәрәкәти.....	74
Ә 1941-45-мүн салһо ә дәһво рафдакорһо.....	76
Ә дәһво 2-куки тәләф бирә аиләһо.....	78
Әз ләһво вокошдәкорһорә сијаһији.....	78
1941-45-мүн салһо бирә дәһворә нәтичәји.....	80
Әз јә чәнд хәндәлүјә мә'луматһо.....	81
Әри човонһо јә чәнд нәсиһәтт.....	107
Ифрәимә әз ичморә рәһбәри бирәји.....	109
Хосдәнүм.....	114
Кәрдо зәвәри.....	117
Һәзизә Дәдәј.....	120
Зуһун Дәдәји.....	121
Чәкишмәји дүнјо.....	122
Дорим.....	123
Расо.....	124
Тәмизи.....	125
Духдәр Доги.....	126
Чунсоги винош.....	127
Шор бисдорум.....	128
Әри һәјилһо.....	129
Ә дүл нә кәш балајма.....	130
Нә хәндит.....	131
Бәхт оморә.....	132
Худо доро.....	133
Бирәнүм.....	134
Кәрдо.....	135

Гәһринүм.....	136
Ә дур бирәки.....	137
Хәһәрмә Сарах.....	138
Рафдүм.....	139
Кириздәнүм.....	140
Кирисит.....	141
Әдәј рафданүм.....	143
Гәнаәтчи бошит.....	144
Бијојт.....	145
Огуз шәһәри.....	146
Илгарлү бош.....	147
Бәнөвшә.....	148
Бирәј	149
Әз 30-амбарта нәсил.....	150
Әз әхиримүн коф.....	153
Ләрбијорә шәкилһо.....	155
Ә гәриш китоб дәриһо.....	172

Әз Нәсилһојму

Редактор вә корректор: **Әлдар Гуршумов**
Ә Чәһм ән нүвүшәј Исроил вә Азәрбајҗон дәри.
Рәһбәр ән Чәһм нүвүшәј чуһурһәј-доги Исроил
Ә компүтер вәчирәкәри: **Әлнара Киладова**
Графикара күнчүндәкор: **Алекс Новиков**
Шәкил ән руј китоб: — **ән мүәллифи (Автори)**

Әри вәчирә дәри: 15-08-2014
Ә чап һәзүр бири: 10-09-2014
Формат ән коғоз: 60/84 1/16
Тип ән коғоз № 1
Чәһми: 10,25 чап вәрәги
Мигдору: 250

Исроил, 2014

